

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

**İSTANBUL İLİ BEYOĞLU İLÇESİ ÖRNEĞİNDE KENTSEL
AKTİF VE PASİF AÇIK YEŞİL ALAN KULLANIM
ALANLARININ İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HİLAL SEVİM BİLEN

146101121

DANIŞMAN : AHMET METE TAPAN

İSTANBUL-2019

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

**İSTANBUL İLİ BEYOĞLU İLÇESİ ÖRNEĞİNDE
KENTSEL AKTİF VE PASİF AÇIK YEŞİL ALAN
KULLANIM ALANLARININ İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZİ HAZIRLAYAN: HİLAL SEVİM BİLEN

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “**İSTANBUL İLİ BEYOĞLU İLÇESİ ÖRNEĞİNDE KENTSEL AKTİF VE PASİF AÇIK YEŞİL ALAN KULLANIM ALANLARININ İNCELENMESİ**” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Ocak,2019

Hilal Sevim Bilen

ONAY

Tezin kâğıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezin sadece İstanbul Arel yerleşkesinden erişime açılabilir.
- Tezin Yıl süresiyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Ocak,2019

Hilal Sevim Bilen

ÖZET

İSTANBUL İLİ BEYOĞLU İLÇESİ ÖRNEĞİNDE KENTSEL AKTİF VE PASİF AÇIK YEŞİL ALAN KULLANIM ALANLARININ İNCELENMESİ

HİLAL SEVİM BİLEN

Yüksek Lisans Tezi, Mimarlık Ana Bilim Dalı

Danışman: Prof. Dr.AHMET METE TAPAN

Ocak, 2019 - 109 sayfa

İstanbul kentinin günümüzde aşırı göç alması sebebiyle artan nüfusunun bir sonucu olarak; Kent, Peyzaj, Kentsel Peyzaj Yeşil Alanlar kavramları incelenmeye başlanmıştır. Artan nüfusla mevcut yeşil alanları korumak ve yeni yeşil alanlar, çocuk ve spor alanları oluşturma ihtiyacı duyulmuştur.

Kentsel Aktif ve Pasif Yeşil Alanlar kentlilerin rekreasyon ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturulmaktadır. Bundan dolayı kent nüfusu da düşünülerek yıllar içinde bir standartta belirlenmek istenmiştir. Ülkemiz de ki standart 3194 sayılı İmar Kanunu ile kişi başına 10 m² olarak belirtilmiştir.

Bu çalışmada İstanbul İli Beyoğlu İlçesinde bulunan aktif ve pasif yeşil alan kullanımlarının incelenmesi sonucu; Beyoğlu ilçesinde bulunan bütün aktif ve pasif yeşil alanlar araştırılmış, yerinde tespit yapılmış, belediyeden alınan envanterlerde birleştirilerek; aktif alanlar ve pasif alanların yeşil alan miktarı hesaplanarak literatür çalışmalarında belirtilen standartlara uygunluğu, yeterlilikleri tartışılıp ortaya çıkan sonuçların değerlendirilmesi sonucu oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Açık Yeşil Alanlar, Aktif ve Pasif Yeşil Alanlar, Kentsel Yeşil Alan Standartları, Beyoğlu İlçesi

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE ACTIVE AND PASSIVE LIGHT GREEN ZONES IN THE CASE OF THE BEYOĞLU DISTRICT OF THE ISTANBUL CITY

HILAL SEVİM BİLEN

Master's Thesis, Master of Science in Architecture

Supervisor: Prof.Dr. AHMET METE TAPAN

Oct, 2019 - 109 pages

Due to the city of Istanbul today taking excessive migration as a result of increasing population; Concepts of Kent, Landscape, Urban Landscape and Green Areas started to be examined. With increasing population, it is necessary to protect existing green areas and create new green areas, children and sports areas.

Urban Active and Passive Green Areas are designed to meet urban recreational needs. Therefore, the city population is also considered and it is desired to be determined in a standard over the years. The standard of our country is stated as 10 m² per person with the standardization law numbered 3194.

In this study, usage of active and passive green areas in the Istanbul Province of Beyoğlu is examined; All active and passive green areas in the Beyoğlu district were researched, identified on site, combined into inventory taken from the municipality; the amount of green area of active areas and passive areas is calculated and the conformity with the standards specified in the literature studies is discussed and the results are evaluated.

Key Words: Urban Open Green Areas, Active and Passive Green Areas, Urban Green Area Standards, Beyoğlu District

Anneannem Fatma ÖZEL ve Aileme

ÖNSÖZ

Yüksek lisans yapmaya karar verdiğim de bu kadar zor ama bu kadar ufkumun açılacağını düşünmemiştim. İlk günden beri ufkumu açan sormayı sorgulamayı her zaman daha geniş ölçekte düşünmem ya da sadece bir kelimeyi bile uzun süre düşünmem gerektiğini öğreten saygı değer tez danışmanım Mete TAPAN'a ilgi ve desteğinden ötürü teşekkürlerimi sunarım.

Tez dokümanlarıma ulaşmamda bana sonsuz yardımcı olan Beyoğlu Belediyesi Park ve Bahçeler Şefliğindeki arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Manevi desteklerini hissettiğim biricik anneannem Fatma ÖZEL'e ve dayıcım Mehmet Nesimi ÖZEL'e, biricik kuzenim Ümit Çetin ÖZEL'e sonsuz teşekkürler ederim.

Yüksek lisansa başladığım ilk andan itibaren bana manevi ve maddi desteklerini hiç esirgemeyen biricik aile üyelerime annem Yıldız Yüksel BİLEN'e, babam Bahattin BİLEN'e ve sevgili kardeşim Uğur Çetin BİLEN'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

İSTANBUL,2019

**Hilal Sevim BİLEN
PEYZAJ MİMARİ**

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ	15

1. BÖLÜM

KAVRAMLAR

1.1. Kent Kavramı	16
1.2. Peyzaj Kavramı	20
1.3. Kentsel Peyzaj Kavramı	27
1.4. Kentsel Açık Yeşil Alan Kavramı	30
1.4.1. Kentsel Açık Alan Kavramı	32
1.4.2. Kentsel Yeşil Alan Kavramı	33
1.5. Kentsel Açık Yeşil Alan Standartları	35
1.5.1. Dünya Standartları	36
1.5.2. Türkiye Standartları	44
1.6. Kentsel Açık Yeşil Alan Sınıflandırmaları	47
1.6.1. Pasif Kullanım Açık Yeşil Alanlar	49
1.6.2. Aktif Kullanım Açık Yeşil Alanlar	51
Bölüm Sonucu	57

2. BÖLÜM

BEYOĞLU İLÇESİ AKTİF VE PASİF AÇIK YEŞİL ALANLARININ İNCELENMESİ

	Sayfa
Giriş	58
2.1. İstanbul İli Beyoğlu İlçesi Hakkında Genel Bilgi	58
2.2. Beyoğlu İlçesi Pasif Kullanım Yeşil Alanları	77
2.2.1. Mezarlıklar	77
2.2.2. Refüj ve Yeşil Alanlar	78
2.2.3. Okul ve Üniversite Bahçeleri	81
2.2.4. Kamu Kuruluşları Bahçeleri	83
2.2.5. Konut ve Toplu Konut Bahçeleri	87
2.2.6. Kent Ormanları	87
2.2.7. Bölüm Sonucu	88
2.3. Beyoğlu İlçesi Aktif Kullanım Yeşil Alanları	90
2.3.2. Mahalle Parkları	90
2.3.3. Semt Parkları	93
2.3.4. Kent Parkları	95
2.3.5. Spor ve Oyun Alanları	99
2.3.6. Bölüm Sonucu	100

3. BÖLÜM

3.1. Sonuç ve Öneriler	102
KAYNAKÇA	104
ÖZGEÇMİŞ	111

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo.1. Dünya Şehir Kültürleri Formunun Kamusal Yeşil Alanları -----	41
Tablo 2. Dünya Kentleri Yeşil Alan Oranları -----	43
Tablo 3. Minimum Açık Yeşil Alan Standartları -----	45
Tablo 4. Türkiye Koşullarına Uygun Açık Yeşil Alan Standartları -----	46
Tablo 5. Spor oyun Sahaları için belirlenen genel ölçüler -----	56
Tablo 6. Tükten alınan Beyoğlu ilçesi yıllara göre nüfus miktarları -----	69
Tablo 7. İlçe bazlı nüfus verileri ve belediye nazım imar haritaları -----	70
Tablo. 8. 1. Bölgede bulunan 21 adet mahallenin listesi -----	72
Tablo. 9. 2. Bölgede bulunan 12 adet mahallenin listesi -----	74
Tablo. 10. 3. Bölgede bulunan 7 adet mahallenin listesi -----	75
Tablo. 11. 4. Bölgede bulunan 5 adet mahallenin listesi -----	76
Tablo.12. Pasif Yeşil Alanların Bölgelere göre oluşturulması -----	88
Tablo.13. Pasif Yeşil Alanların kişi başına düşen m ² si -----	89
Tablo.14. Aktif Yeşil Alanların Bölgeler üzerinden değerlendirilmesi ---	100
Tablo.15. Aktif Yeşil Alanların kişi başına düşen m ² si -----	101

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. Geleneksel Kent ve Modern Kent farkı -----	20
Şekil.2. Babilin Asma Bahçeleri -----	21
Şekil 3. Versay Saray Bahçeleri -----	23
Şekil.4. Elhamra Saray Bahçeleri -----	24
Şekil.5. Viktoria Parkı -----	25
Şekil.6. Birkenhead Parkı -----	25
Şekil.7. Central Park -----	26
Şekil 8. Central Park -----	27
Şekil.9. Montreal Kenti -----	37
Şekil.10. Hannover Kenti -----	37
Şekil.11. Amsterdam Kenti -----	38
Şekil.12. Stockholm Kenti -----	38
Şekil.13. Roma Kenti -----	39
Şekil14. Berlin Kenti -----	39
Şekil.15. Roma Kenti -----	40
Şekil16. Viyana Kenti -----	42
Şekil.17. Moskova Kenti -----	42
Şekil18.Dubai Kenti -----	42
Şekil.19. Beyoğlu İlçesi İstanbul İlindeki Yeri -----	58
Şekil.20. Beyoğlu İlçesi Eski haritası -----	60
Şekil.21. Beyoğlunun Eski Fotoğrafları -----	62
Şekil.22. Galata Kulesi Görüntüsü -----	64
Şekil.23. Beyoğlu İlçe haritası -----	70
Şekil.24. Beyoğlu Belediyesi 1.bölge Mahalleleri listesi -----	73
Şekil.25. Beyoğlu Belediyesi 2.bölge Mahalleleri listesi -----	74
Şekil.26. Beyoğlu Belediyesi 3.bölge Mahalleleri listesi -----	75
Şekil.27. Beyoğlu Belediyesi 4.bölge Mahalleleri listesi -----	76

Şekil.28. Kalaycı Bahçe Meydanı Yeşil Alanları -----	78
Şekil.29. Bademlik Temizlik İşleri Müdürlüğü Girişi Yeşil Alanları -----	79
Şekil.30. Başkanlık Binası Çevresi Yeşil Alanları -----	80
Şekil.31. Salı Pazarı Merdiven Yeşil Alanları -----	81
Şekil.32. Elif Efendi Tekkesi Yeşil Alanları -----	83
Şekil.33. Kadımehmet Semt Konağı Yeşil Alanları -----	85
Şekil.34. Okmeydanı Semt Konağı Yeşil Alanları -----	86
Şekil.35. Ömer Avni Parkı -----	90
Şekil.36. Ferit Gülyüz Parkı -----	91
Şekil.37. Keçecipiri Parkı -----	92
Şekil.38. Cihangir Parkı -----	93
Şekil.39. Aynalıkavak Parkı -----	94
Şekil.40. Pirimehmetpaşa Parkı -----	95
Şekil.41. Henri Proust'un Taksim Gezi Bahçesi Düzenlemesi -----	96
Şekil.42. Tophane Parkı -----	97
Şekil.43. Sanatkarlar Parkı -----	98
Şekil.44. Hasköy Sahil Parkı -----	99

GİRİŞ

Küreselleşen dünya ile birlikte artan nüfusun yeni yerleşim yerlerine ihtiyacı, kentlerin hızlı bir şekilde büyümelerini sağlamıştır. Önceden nüfusun değişmeyen kentlilerin birbirini tanıdığı kentler varken günümüzde teknolojinin de etkisiyle yeşilden uzak monoton kentler oluşmuştur.

Eskinin sanayi kentleri dönüşerek kentleşmeden uzak yeşil alanları, çocuk parkları olmayan ya da yetersiz birer yapı adalarına dönüşmüştür. Nüfusun her geçen gün artması sonucu kır-köy-kent tanımlamaları farklılaşmış, yanlış planlamalarında etkisiyle kentlerdeki yeşil alanlar kentlilerin ihtiyacını karşılamamaya başlamıştır. Kişi başına düşmesi gereken yeşil alan miktarı İstanbul'un her bir ilçesi için bazı ilçelerde yeşil alan miktarı çok az iken bazı ilçelerde yeşil alan miktarları fazla olarak farklılıklar göstermiştir.

Bu tez çalışmasında kent, peyzaj, kentsel peyzaj, yeşil alan aktif ve pasif yeşil alan kavramlarının irdelenerek özümsemesi ve belli standartlarının varlığının Dünya da ve Türkiye de incelenerek İstanbul ili Beyoğlu İlçesinde bulunan Aktif ve Pasif Açık Yeşil Alanlarının irdelenerek değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Tezin başlangıç noktası kentler nasıl oluşmuştur sorusuyla başlayıp Türkiye'deki kentlerin yeşil alanlarının olması gereken standartları araştırılmıştır. Dünya da yeşil alan nedir kişi başına düşmesi gereken aktif yeşil alanların oranları nelerdir sorusuyla devam etmiştir.

Buradan yola çıkılarak bu tezin kapsamı ilk kısmında kavramların anlaşılması için kavramlar detaylı bir şekilde literatür araştırmasıyla açıklanmıştır.

Aktif ve pasif yeşil alan tanımlamaları anlaşıldıktan sonra bu alanların hangi birimlerden oluştuğu, hangi alanların aktif hangi alanların pasif yeşil alan olduğu geniş bir şekilde anlatılmıştır.

Tezin ikinci bölümdeyse İstanbul İli Beyoğlu İlçesinde bulunan aktif ve pasif yeşil alanları envanterleri araştırılarak ilçe sınırlarındaki mahallelerin tablolarla listelenerek mahalleler içinde bulunan aktif ve pasif yeşil alan varlığının mahalle nüfusuna oranları üzerinden bir değerlendirme yapılarak Beyoğlu ilçesi için önerilerde bulunulmuştur.

1. BÖLÜM – KAVRAMLAR

1.1. KENT KAVRAMI

Kent, kolayca tanımlanabilecek kavramlardan biri değildir. Kenti anlayabilmek için birden çok bağlamı aynı anda düşünerek hareket etmek gerekmektedir. Nüfus yoğunluğu ne kadar artış gösterirse kentleşme hareketleri de aynı oranda artış gösterir.

Ana Britanica'nın Kent tanımlaması; nüfusu belli bir büyüklüğü ve yoğunluğu aşan, ekonomisi tarım dışı etkinliklerde yoğunlaşan ve kendi nüfusundan başka, etki alanı içinde yaşayanlara da hizmet sağlayan yerleşimlere verilen ad olarak ele alınır. D.P.T. na göre; 20.000'den fazla alanları kent olarak nitelendirir.

İlhan Tekeli ise; mekân ve zaman içindeki insan yerleşmesinin, belli özellikler taşıyan bir özel durumu olduğunu söyler. Bu özel durumu tanımlayabilmek için ise; insan yerleşmesini, bu yerleşmeyi nitelendiren bütün öğeleri, değişkenlerini tanımlayarak değişkenlerin tek tek ve birlikte hangi değerleri almaları durumunda insan yerleşmesinin “kent” olarak tanımlayabileceğini söylemektedir (Tekeli, 2011).

Kentin tanımı, sınırları, onu köyden ayıran nitelikleri, temel alınan ölçütlerle bağlantılıdır.

Kenti peyzaj öğelerini de düşünerek, Kent farklı amaçlara hizmet eden, geniş emniyetli, serin, ağaçlı yolların uygun ölçü ve hacimli kitlelerin meydana getirdiği ve içinde yaşayanların boş zamanlarını yeşil alanlarda rekreasyonel olanaklarla değerlendirebildiği bir alan olarak tanımlamak gerekir (Uzun,1990).

Ruşen Keleş, kent tanımlamalarında kullanılan ölçütleri şu şekilde sınıflandırmaktadır (Keleş,2008).

- Yönetmelik sınır ölçütünü kullanan tanımlamalar: Belirli bir yönetmelik örgüt biriminin sınırları içinde kalan yerlere kent, bu sınırların dışındaki alanlara köy denilmesini gerektiren tanımlardır. Başka bir deyişle, belediye sınırları içinde yer alan nüfus olarak adlandırılır.
- Nüfus ölçütünü kullanan tanımlamalar: Bu tanımlama çerçevesinde belli bir nüfus düzeyini aşmış olan yerleşimlere kent denilmektedir.

- Ekonomik ölçütü temel alan tanımlamalar: Bu tanımlamalara temel olarak bir ekonomistin şu genel tanımı verilebilir; kent, mal ve hizmetlerin üretim, dağıtım ve tüketimi sürecinde toplumun sürekli olarak değişen gereksinimlerini karşılamak için ortaya çıkan bir ekonomik mekanizmadır.
- Toplum bilimsel ölçütü temel alan tanımlamalar: Toplumbilimcilerce yapılan kent tanımlamalarının ortak özellikleri, belli bir nüfus çokluğu, yoğunluk, iş bölümü, uzmanlaşma ve türdeş olmama gibi özelliklerdir.

David Harvey 2015 te Mimar Sinan Üniversitesinde Onyedinci Çelişki ve Kapitalizmin Sonu adlı konferansında kentin işleyen bir bütün olduğunu, içindeki her şeyin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerektiğini söylemiştir.

Yayınoğlu'nun, Kent, Görsel Kimlik ve İletişim adlı kitabında; Queen ve Carpenter, kenti **yerine ve zamanına göre geniş sayılabilecek biçimde bir araya gelmiş ve bir takım ayırt edici özellikleri bulunan insanlar ve yapılar topluluğu** olarak tanımladığını yazmıştır (Yayınoğlu,2008).

Louis Wirth'de **kent toplumsal bakımdan benzerlik göstermeyen bireylerin oluşturduğu, göreceli olarak geniş, yoğun nüfuslu ve mekânda süreklilik niteliği olan yerleşmedir** der. Aynı zamanda kenti Toplum bilimsel amaçlarla -dar anlamda- bir kenti, toplumsal açıdan bir örnek olmayan insanların göreceli olarak geniş bir alanda, yoğun bir biçimde ve sürekli olarak birlikte bir yere yerleşmiş bulunması biçiminde tanımlamaktadır (Yayınoğlu,2008).

İlber Ortaylı ise kenti ; **“Çevre yerleşmelerin iktisadi faaliyetini denetleyen, ona göre ihtisaslaşan, üretimde bulunan ve bunun sonucunda toplumsal ve idari yönden de çevresi üzerinde denetimci bir görev yüklenen yerleşme merkezidir.”** şeklinde tanımlamaktadır (Ortaylı,2012).

Marx; kenti, iş bölümü ile özel mülkiyetin karakterize ettiği bütün toplumlarda özerk bir genel yapı olarak ele almakla; onu, türlü üretim biçimlerinin mülkiyet ilişkilerine göre biçim değiştiren heterojen bir kurum olarak görmek arasında gidip gelmiştir (Özyurt, 2007).

Yayınoğlu Hust'un Kenti, insanların birbirleriyle buluştukları, malların değiş tokuş edildiği ve fikirlerin yayıldığı bir ilişkiler ve kararlar merkezi şeklinde tanımladığını söylemektedir (Yayınoğlu,2008).

Erdönmez'in Kamusal Alanların Biçimlendirilmesi adlı makalesinde ise Schulz'un kenti, insanların yaşam anlayışlarının ve görüşlerinin beraber getirdikleri bir karşılaşma yeri olduğu, orada ne yapmayı istediğimizi keşfedebilir, seçimimizi yapar ve kimliğimizi geliştiririz, kapalı ve uzak alanı bir araya getiren bir mikrokosmos olması gereken kentin; bize bizi aynı yapmadan bir kimlik kazandırıp ve ortak kimlik ile birlikte bir yere sahip olmayı içerdiğini söylemiştir (Erdönmez,2014).

Aydemir'e göre kentler medeniyetlerin seralarıdır. Buralarda insan dehası anlam bulmakta, özgün estetik, kültür ve yerel değerler yer almaktadır, bu yönüyle kent "insanlığın eriştiği en yüksek başarısıdır." Kentte insanlık tarihinin büyük kültürlerinin çiçekleri açmıştır/açmaktadır. Erişilen teknik düzey en üst noktadadır, düşünce okulları yeşermiş, sanat zenginleşmiş ve insan ruhu olgunluğun zirvesine erişmiştir. Kentler, kent dışında yaşayanlarca beslenerek büyümüş, ancak bu büyümenin çekiciliğine de itiraz etmemiştir (Aydemir,2004).

Lynch'e göre kent; çok çeşitli sınıf ve karakterlere sahip milyonlarca insan tarafından algılanabilen ve hatta zevk alınan bir nesne olmanın ötesinde, yapısını kendilerince sebeplere göre sürekli geliştiren pek çok yaratıcının da ürünüdür der. Genel hatlarıyla bir süreliğine sabit kalsa da ayrıntılarıyla sürekli değişir der (Lynch,2014).

Şinasi Aydemir'in Kentsel Alanların Planlanması ve Tasarımı adlı kitabında yönetim birimi olarak kent, belli bir yönetsel örgütün sınırları içinde (belediye gibi) kalan alandır. Bu sınırların dışında kalan yerler köy olarak tanımlanır. Bu tanımda yönetsel sınır ölçütü esastır. Buradaki zayıflık küçük büyük belediyeler arasında bir fark gözetilmemesidir. Yönetsel yapı içinde, bütün ilçe ve il merkezleri nüfus büyüklüğüne kent kabul edilmektedir.

Nüfus büyüklüğü de bir ölçüt kabul edilerek kent tanımı yapılabilmektedir. Belli bir nüfusun üstündeki yerlere kent, diğerlerine köy denmektedir. Köy yasasına göre nüfusu 2000 den küçük yerler köy, 2000-10000 yerler kasaba, daha büyük yerler de kent olarak tanımlanmaktadır. Devlet Planlama Teşkilatı ise nüfusu 10000 den fazla olan yerleri kent tanımlamaktadır ancak 20000 den büyük yerleri kent olarak tanımlamak eğilimi de vardır. (Aydemir,2004).

Kent insanların beslenme, barınma ve çeşitli aktivite ihtiyaçlarını karşıladıkları ekonomik, nüfus ölçeklerine göre sınıflandırılabilen toprak parçalarına denilmektedir.

Ortaçağın surlarla çevrili kentleri bir yandan savunma gereksinimlerinin, öte yandan da güzel görünme isteğinin etkisiyle içlerine kapanık kentler olmuşlardır. 12.yüzyılda nüfus 10 bini aşan kentler parmakla sayılacak kadar azdır. Çağdaş sanayileşme, teknoloji, ulaşım ve yönetim olanaklarının ürünü olan çok işlevli kent olgusu ortaçağ kentlerine yabancı bir olgudur (Ayataç,2015).

Sanayi devrimiyle fabrikalar yakınında işçi kentleri oluşmaya başladı. Sanayi devrimi sonrasında kentleşme sanayileşmenin bir yan ürünü olarak görülür ve birbirinden ayrılmaz biçimde birbirlerine bağlı olaylardır.

Genel olarak mekân içinde insanın eylemlerini yerine getirdiği, onu saran Ait olma duygusu yaratan yatay ve düşey elemanlarla sınırlandırılmış üç boyutlu düzenlemedir.

Mekân içinde insan boyutunun var olmasıyla anlam kazanır. Kullanıcılarının fizyolojik, psikolojik ve toplumsal gereksinimlerini karşılamak zorundadır. Mekânsal tasarımın amacı sadece göze hoş gelen şekiller yaratmak değildir, duygusal etkiler yaratan mekânlar tasarlamayı hedeflemelidir. Mekân fiziksel bir sınırlandırma olmanın ötesinde sosyal ve fiziksel bir olgudur (Biol,2015).

Mekân; kavramı iki ana başlık altında incelenebilmektedir. Dış mekân ve iç mekân.

İç mekân: insanların yaşam alanlarında uygun şartları oluşturup, kendi koşulları içinde gelişme ortamını oluşturduğu ve kişisel mahremiyetini oluşturduğu mimari mekânlardır.

Dış mekân: mimari yapılar dışında kalan mimari yapıların dış duvarları yeşil doku yâda diğer elemanlarla sınırlandırılmış olan açık mekândır der.

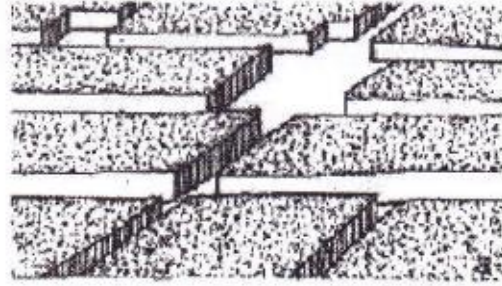
Dış mekân doğanın sınırları çizilerek yapılmış mekândır.

Kent ölçeğinde dış mekânlar çevrelerine öğelerine ve içerdikleri eylemlere göre iki grupta incelenir.

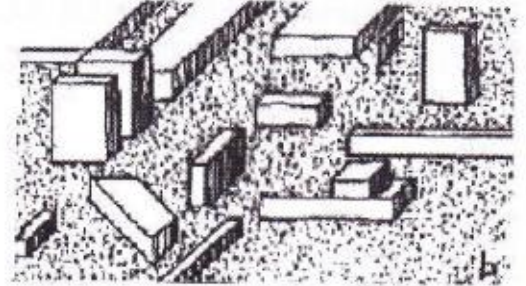
YEŞİL ALANLAR ve KENTSEL MEKÂNLAR

Kentsel mekân mimari mekân ile doğrudan ilişkilidir. Geleneksel kent düzeninde kentsel mekân ve mimari mekân aralarındaki ilişkiler ve süreklilik nedeniyle aynı anlamda mekânlardır (Biol,2015).

Modernizmle birlikte mimari mekân yapısal ve algısal olarak farklılaşmış kentsel mekânda birbirinden bağımsız binaların mekânı haline gelmiştir (Biol,2015).

**geleneksel kent
düzeninde mekan**

**modernist kent
düzeninde mekan**

Şekil 1. Geleneksel Kent ve Modern Kent farkı (Biol,2015)

Le Corbusier 'in kenti topraktan en az yararlanan yüksek katlı binalar ve alabildiğince yeşil alanlardır. Binaları yüksek katlı yaparak doğadan daha da faydalanıp insanların yeşille daha da çok iç içe geçmesini sağlayacaktı. Böylece bir taraftan doğa korunurken diğer taraftan da insanlara güneş ferahlık temiz hava ve yeşil alan verilebilecektir (Ayataç,2015).

Kentin işlevlerine göre bölgelerine ayrılması, motorlu araçlarla yayaların dolaşımının kesin biçimde birbirinden ayrılması, toprağın tamamen yaya kullanımı için ayrılması, yayalara eğlenmek, dinlenmek ve spor yapmak için geniş yeşil alanların yaratılması modern kentin planı içinde olmalıdır.

1.2.PEYZAJ KAVRAMI

Peyzaj bir bakış açısına giren doğal ve kültürel alana denir. Fransızcadan dilimize geçmiş olup sahil çizgisi ile ufuk çizgisi arasında kalan alana da denilmektedir.

Peyzaj İngilizce de “Landscape”, Almanca da “Landschaft”, Fransızca da “Paysage”, İtalyanca da “Paesaggio” olarak geçse de bütün dillerin tek ortak noktası peyzajı manzara olarak tanımlaması.

Peyzaj, insanlar tarafından algılandığı şekliyle, karakteri doğal ve/veya insani unsurların eyleminin ve etkileşiminin sonucu olan bir alan anlamına gelir.

Peyzaj belirli bir yerden bakıldığında görüş açısına giren tüm topoğrafik, doğal ve kültürel verileri içerir. Bir alanın tüm görünür özelliklerini içerir. Peyzajlar ihtiyaçlarımızı yanı sıra doğa gereksinimlerimizi sağlar. Örnek vermek gerekirse yaban hayatı, vahşi yaşam... vb. faaliyetlerimiz fonksiyonu ve görünümü şekillendirebilir ve etkileyebilir.

İlk peyzaj mimarlığı Frederick Law Olmsted'la başlamış gibi görünse de ondan daha da önce peyzaj uygulamalarına başlandığı bilinmektedir.

Peyzaj ile çevre planlaması tarih öncesi insanoğlunu kendine yaşama mekânı hazırlama gayesi ile tabiat içine yerleşerek çevresini ihtiyaçlarına göre hazırlaması ile başlar.

Bahçe ve Peyzaj mimarisi ürünleri ilk zamanlarda tanrılar ve krallar için mekân yaratma da kullanırken, sonraları insan ve toplum için geliştirilmiştir. Bahçe, insanların zamanlarının neredeyse tümünü geçirdiği, çeşitli aktivitelerde bulunduğu yerdir. İslamiyet de dâhil olmak üzere bütün eski uygarlıkların bahçe fikri genellikle Cennet ile aynı anlama gelmektedir. Eski uygarlıkların Cennet algısı geniş, uçsuz bucaksız, mükemmel bir bahçe fikridir.

Peyzaj mimarisinin çok daha eski çağlarda da kullanıldığı bilinmektedir. Bunun en büyük örneği Yunan mitolojisinde de övgüyle bahsedilen Babil'in Asma Bahçeleridir. Dünyanın yedi harikasından biridir (Karahana,2009).

Şekil.2. Babilin Asma Bahçeleri. (URL,1)

İlk Çağ Anadolu uygarlıklarından Frygialılar kaya mezarları ve tümülüslerin üstlerini saz bitkileriyle süslemişlerdir (Gültekin,1998).

Mısır Uygarlığında ise 4 köşe bahçeler planlanarak, nehirlerden açılan kanallarla suyun önemi artırılmış. Büyük ve derin havuzlar yapılarak suyu gezinti amaçlı olarak kullanmışlardır.

Mezopotamya da ise Sümer, Asur ve Babil uygarlıkları kurulmuştur. Bunlardan bizim için en önemlisi Babil Kralı II. Nabukadnezar tarafından İranlı karısı Semiramis için yaptırdığı Dünyanın yedi harikasından biri olan Babil'in Asma Bahçeleridir. Bu bahçeler bir dizi teras üzerine kurulmuş çatı bahçeleridir. Bitkilendirilmiş alanlar tonozlu bir yapının üstüne oturmaktadır. Bu tonozun üstünde bulunan alana önemli bitkiler dikilerek bu alanların su ihtiyacı da Fırat nehrinden açılan kanallarla terasların yukarısındaki bir sarnıçta toplanıp oradan dere ve çağlayan şeklinde bütün bahçelerin sulanması sağlanmaktaydı (Karahana,2009).

Roma mimarisinde ise genellikle peyzaj mimarisine katkıları sosyal ve kültürel tesisleri çevreleyen yeşil alanlar ve villa bahçeleri ile olmuştur. Bahçeler genellikle üzüm bağları, süs bitkileri ile meyve ve sebzelikler bulunduran bir klasik manastır bahçeleri niteliğindedir (Nurlu vd. 1994).

Persler de peyzaj mimarisinde kullanılan su genellikle, açık havuz ve kanallarda gösteri amaçlı kullanılmıştır.

İran Bahçelerinin temel özelliği Paradis denilen cennet bahçe anlayışıdır. 3 ana özellikten oluşur;

1. Sükûnet ve musiki için; Su
2. Serinlemek için; Gölge
3. Renk ve koku için; Bitki (Karahana, 2009).

Ortaçağ Avrupa'sında ise Manastır Bahçeleri ön plana çıkmıştır. Her kilisenin güneyinde bir Cloister (Avlu) bulunmaktaydı. Bu cloisterler birbirini kesen 2 yolla 4 parçaya ayrılır. Bu avluların ortalarında kuyu, havuz veya çeşme bulunurdu. Bu cloisterlerin 4 önemli özelliği vardı;

1. Balık üretilen bir havuz
2. Avlu çevresinde geometrik bir düzende meyve ve sebzelikler
3. Tıbbi bitki yastıkları
4. Otsu bitkilerden oluşan alanlar.

Şato Bahçelerinin en belirgin özellikleri ise çim ve süs bitkilerinin beraber kullanıldığı parterlerdir. Bahçelerde su öğelerinde kullanılmaya

başlandığı bir dönemdir. Peyzaj elemanı ise çok fazla yer almamaktadır (Gültekin,1998).

Rönesans döneminde de bahçe anlayışı farklı bir yere gelmiştir. Geniş çim yüzeyleri ve teraslama yöntemleriyle farklı çözümler getirilmiştir (Karahan, 2009).

Ancak Peyzaj Mimarlığı asıl gelişimini Andre Le Nötre tarafından yapılan Versay Saray Bahçeleriyle sağlamıştır. 800 hektarlık bir araziye yayılan ve 1979'da UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne alınan Versailles Sarayı bahçeleri, Nötre'un en önemli eserlerinden biridir. Barok la beraber zenginleşen devlet artık bahçe mimarisini artık görsel güzellik için yapmaya başlamıştır. Bu sayede günümüze kadar uzanan Versay Saray Bahçeleri oluşmuştur. Saraydan itibaren oluşturulan ışınsal ve lateral yol sistemleri oluşturulmuştur. Havuzlar yansıma amaçlı kullanılmıştır. Ağaçlar alle olarak kullanılmıştır. Bahçe tasarımlarında kişilerin kendileri için cennet oluşturma arzusu söz konusudur (Karahan,2009).

Şekil 3. Versay Saray Bahçeleri (URL,2)

İslam sanatı denilince de akla İslam dünyasının 800 yıl yaşadığı İspanya ve 250 yıl yaşadığı Sicilya'da peyzaj mimarlığı örnekleri bulunmaktadır. Bunun en güzel örneği ise 1238 yılında Muhammed ben Alhamar tarafından yaptırılan Elhamra Saray ve bahçesidir. Elhamra sarayının 3 avlusu günümüze kadar gelmektedir. Bunlar Mersinli avlu, Aslanlı avlu, Kadınlar avlusu. 2 avlu da da su ögesi kendini belli eder. Bütün su havuzların en temel özelliği su aynası olmasıdır. Ve bu avluları çeviren bitkiler yer almaktadır. Havuzun çevresini çiçek parterleriyle daha da güzel bir hale getirmişlerdir (Karahan,2009, Ruggles,2017).

Şekil.4. Elhamra Saray Bahçeleri (URL,3)

19. yüzyılda modern peyzaj mimarlığına geçişte İngiliz yaklaşımlarının etkileri hissedilmeye devam ettiğini vurgulayarak; Peyzaj tasarımdaki önemli isimlerden biri olan Paxton, Londra’da Victoria Parkı (1845), Liverpool’da Birkenhead Parkı (1847) gibi önemli tasarımları gerçekleştirdiğini söylemişlerdir. Yaklaşık 90 hektarlık bir alana yayılan Victoria Parkı dönemin işçi sınıfı için özellikle önemli olmuştur. Park halk tarafından yoğun şekilde kullanılmış, politika tartışmalar, sosyal etkinlikler ve buluşmalar için odak noktası olmuştur. Bu özelliğiyle İngiliz parkları, daha çok üst sınıfa atfedilen Rönesans park ve bahçelerinden önemli farklılıklar göstermektedir” demişlerdir. Paxton’un bahçe tasarımları ayrıca Frederick Law Olsmtd’in, İngiltere ziyareti sırasında gördüğü bu yaklaşımları 19. yüzyıl Amerikan peyzaj tasarımına da taşımaya büyük bir katkı sağlamıştır (Değerliyurt vd. 2014).

Kente kır imajı kazandırmak, az yoğun yapılaşma, bütünleştirilmiş vadi boyu parklar ve kent içinde ‘park-yol’lar Peyzaj mimarlığının özelliklerindendir (Aydemir, 2004).

Frederick Law Olsmtd yüksek yoğunluklu, kalabalık kentlere seçenek olarak kent gelişmesinde ‘park ve park-yol strüktürü’ diğer bir deyişle bahçe içinde şehir fikrini 1870’lerde, Amerika’da ortaya atmıştır. Park-yol (Parkway), 60-150 m. arasında değişken genişlikte, kent içinde bir ağ oluşturan, çevre düzenlemesiyle aktif ve pasif kullanıcılar için rekreatif değeri olan bir yol/koridor sistemidir.

Şekil.5. Viktoria Parkı (URL 4)

Şekil.6. Birkenhead Parkı (URL 5)

Teorik olarak kentin tüm bölgelerinden yaya olarak bu sisteme erişilebilir. Ekolojik işlevi önde olan ‘vadi parkları’ ile bütünleşik yaklaşımla planlanan park-yollar hem vadiler aracılığıyla kent dışı doğal yeşil alanlarla ilişki kurabilmekte, hem de kentin önemli noktaların yapılarını birbirine bağlamaktadır. Bu görüş Metropolitan Park Komisyonu’nun kurulmasıyla ilk kez Boston’da hayata geçirilmiş, bunu diğer Amerikan kentleri izlemiştir (Değerliyurt vd. 2014).

Şekil.7. Central Park (URL 6)

Peyzaj tasarımına yönelik çeşitli yaklaşımlar ve örnekler verilmeye devam edilirken “peyzaj mimarlığı” ilk kez 1828 yılında Gilbert L. Meason tarafından kullanılmış ve Amerikalı hortikültürist Andrew Jackson Downing tarafından sürdürülmüştür. Downing de İngiltere’deki tasarım yaklaşımlarının Amerika’ya uyarlanması konusunda çalışmalar yapmıştır (Değerliyurt vd. 2014).

Peyzaj mimarı Unvanını benimseyip kendini “peyzaj mimarı” olarak tanıtan ilk kişi ise modern peyzaj mimarlığının kurucusu olan Frederick Law Olmsted olmuştur.

Olmsted’in gerçekleştirdiği en önemli uygulamalardan biri de muhakkak ABD’nin New York Kenti’nde bulunan Central Park olmuştur (Değerliyurt vd. 2014).

Şekil 8. Central Park (URL 7)

2000 yılında Avrupa Devletleri birleşerek Avrupa’da bulunan peyzajların korunması yani sürdürülebilir olması için gelecek nesillere de bu peyzaj alanlarının aktarılmasını sağlamak için Avrupa Peyzaj Sözleşmesini oluşturmuşlardır.

2000 yılında Türkiye Cumhuriyetin de imzalamasıyla 2003 yılında resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren sözleşme de Türkiye’nin uluslararası veya ulusal olarak aldığı “peyzaj” kavramına yönelik ilk yasadır (Kap,2006).

1.3. KENTSEL PEYZAJ KAVRAMI

Kent içinde bulunan peyzaj alanlarının kentsel peyzaj planlama ve tasarım ilkelerine göre oluşturulmasına denir. Kent içinde bulunan bir yaya ya da taşıt yolunun tasarımında kentsel peyzaj öğeleri önem kazanır. Kent ve Peyzajın birleşip bütünleşmesidir.

Kentsel peyzaj, peyzajın kentteki kompozisyonudur. Kentsel çevrenin bilinçli bir düzenini ifade etmektedir. Kentsel bütünde yapıların tek tek değil bir bütün olarak birbirleriyle ve yapılanmamış mekânlarla olan ilişkisidir (Karakaya,2013).

Kentsel peyzaj, bir kentsel parçanın, doğal fizyonomisi içine yerleştirilmiş bulunan kültürel öğelerin tabiat varlıklarıyla bir arada meydana getirdikleri manzaranın bir bütün halde görünüşüdür şeklinde tanımlanabilmektedir.

Kentsel peyzaj alanları kırsal peyzaj alanlarına nazaran yüzölçümü bakımından çok az bir alan kaplamasına rağmen, nüfus yönünden çok daha yoğunlardır (Gül,2000).

Kırsal peyzajın aksine günümüzde kent içinde doğal peyzaj güzelliklerinin izini bulmak artık olanak dışıdır. İnsan yapısı kültürel çevrenin, doğal peyzaja üstün olduğu bir mekân olarak ortaya çıkardığı kentler, insanların esas yerleşme amaçlarına ve varlıklarını sürdürme konusundaki ideallerine göre karakter kazanırlar (Gül,2000).

Kentsel peyzaj, hangi amaçla olursa olsun, insanların kümelenme, toplanma içgüdülerinin ortaya koyduğu bir yaşama mekânıdır. Kent peyzajının esas karakterini, mimari yapılar ve bunların organizasyonu tayin eder. Kuruluşunda ana amaç ne olursa olsun, hemen hemen bütün kentlerde toplumun

yaşama, çalışma eğlence ve dinlenme faaliyetlerine imkân sağlayan bölümleri vardır. Bunlar iskân alanları, idari alanlar, ticaret alanları, endüstri alanları, trafik sistemi, sosyal tesisler, park ve bahçeler, spor alanları, açık alanlar ve doğal alanlar gibi kent iskeletini oluşturan elemanlardır (Karakaya,2013).

Kentsel Peyzaj; insan istek ve gereksinimlerinin etkisine en çok hedef olan ve teknik olanakların en fazla kullanıldığı yerler olarak tanımlanabilen kentsel alanlardır. Kent peyzajını yapılar ve bunların organizasyonu belirlemektedir.

Kentsel peyzajlar önemli kültürel oluşumlardır. Duygusal ve pratik anlamda uyum sağlamanın, tarihi bilginin ve estetik dürtünün temel kaynağını oluşturmaktadırlar. Özel kurum ve kamu harcamalarının çoğunluğu doğrudan veya dolaylı olarak kentsel peyzajın yaratılması ve bakımı ile ilgili olup tarihi, coğrafi, mimari ve planlama çerçevesinden bakıldığında bu konudaki araştırmalar gelişmektedir. Artık bu bilgi birikiminin, şehirlerin yönetiminde karşılaşılan zorlukların, farklı disiplinler ve ulusal yaklaşımların, yenileme ve uyum sağlamanın döngüsel süreçlerinin anlaşılmasında kullanılmasına gereksinim vardır. İşte kentsel peyzaj bu ihtiyacı karşılamakta ve çok disiplinli ve çok uluslu bir yaklaşımla, inşa edilmekte olan çevrenin geçmişini, bugününü ve geleceğini temel akademik ve pratik konular çerçevesinde, kendi sahip olduğu kaynağı yansıtarak açıklamaya çalışmaktadır (Karakaya,2013).

Kentsel peyzaj, peyzajın kentteki kompozisyonunu oluşturur ve kentsel çevrenin bilinçli bir düzenini ifade etmektedir. Kentsel bütünde yapıların tek tek değil bir bütün olarak birbirleriyle ve yapılanmamış mekânlarla olan ilişkisidir. Kentsel çevreyi oluşturan tüm kentsel öge ve elemanlar kentsel peyzajda kullanılmaktadır. Kent peyzajının oluşmasında, fiziksel yapının yanı sıra, sosyo-kültürel yapıya ilişkin verilerinde önemli etkisi bulunmaktadır. Peyzaj mimarlığının kent bütünü ya da bölümlerindeki mekânlarda tasarım ayağını oluşturan kentsel peyzaj tasarımı; çalışma alanına bağlı olarak 1/1000 ölçek ile 1/100 ölçek arasında değişmektedir. 1/100 ölçekten de 1/1'e hatta daha alt ölçeklere kadar uzanabilen obje tasarımı ve detay çözümleri de çalışma kapsamındadır (Cosgun,2013).

Kentsel peyzaj, kent ve peyzaj kelimelerinin birleşmesi sonucu oluşmuştur ve bu kavramlara sıkı sıkıya bağlıdır. Kentler, tarihsel süreçte insanların ihtiyaçları doğrultusunda oluşmuş, Şekillenmiş, değişmiş ve

gelişmiştir. Kentsel peyzajlar da kentlerin oluşmasına ve değişmesine paralel olarak şekil değiştirmektedir. Fakat son yıllarda kentsel peyzajda yaşanan bu değişimler bir gelişim olmaktan uzak, sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Kentsel peyzajı algılamada en önemli araçlardan biri olan silüetler, kentsel peyzaj ve değişimleri konusunda fikir vermektedir (Erkaya,2012).

Kentsel peyzaj genel anlamda insan istek ve gereksinimlerinin etkisine en çok hedef olan ve teknik olanakların en fazla kullanıldığı yerler olarak tanımlanabilen kentsel alanlardır. Kent peyzajını yapılar ve bunların organizasyonu belirlemektedir. Hemen hemen bütün kentlerde toplumun yaşama, çalışma, eğlenme ve dinlenme aktivitelerine olanak sağlayan bölümleri bulunmaktadır. Kent peyzajında yerleşim alanları, idari alanlar, ticaret alanları, endüstri alanları, trafik sistemi, sosyal tesisler, açık ve yeşil alanlar vb. gibi yer almaktadır (Erkaya,2012).

Kentsel peyzajı, genel olarak kent gibi daha sonradan insanların inşa ettiği ve doğanın yapısı gereği yeryüzünde meydana gelmiş olan; tepe, ova, su orman gibi doğal öğelerin birbirleriyle uyumunu aralarda oluşan sınırları inceleyen bir bilim dalıdır (Deniz,2012).

Kentsel peyzaj, devamlı değişim halinde bir “oluşum” dur. Dolayısıyla, böyle bir oluşumun geçmişi, bugünü ve geleceği söz konusudur. Bu durum kentsel çevre oluşumunu zaman değişkeninin nasıl etkilediğini göstermektedir. Ayrıca, kentsel peyzajın zaman içinde gösterdiği değişimler, toplumsal, ekonomik ve siyasal çevrelerdeki değişimlerle çok sıkı bir ilişki göstermektedir (Erkaya,2012).

Kentsel peyzaj kavramı; açık alan, yeşil alan ve kentsel doku kavramlarının bütününe oluşturmaktadır ve kendi içinde kentsel dokuda yeşil alan sistemleri, Leneer (Doğrusal) kentler, Konsantrik kentler, dağınık kentler, yeni şehirlerde yeşil alan sistemleri, yeşil alan tipleri, komşuluk ünitesi düzeyi, mahalle ünitesi düzeyi, semt ünitesi düzeyi, kent ünitesi düzeyi, metropol düzeyi, çocuk oyun bahçeleri, toplu konut bahçeleri, yaya yolu ve meydan düzenlemeleri, mahalle ve şehir parkları, spor alanları, mezarlıklar, botanik e hayvanat bahçeleri, yeşil alan standartları, yabancı ülkelerde yeşil alan standartları ayrı kategorilerde inceleyen bir kavramdır (Yağcı,2006).

1.4. KENTSEL AÇIK YEŞİL ALAN KAVRAMI

Kentsel açık yeşil alanlar kent içinde yapı adalarından arta kalan yerlerin sınıflandırılmasıyla oluşur. İnsanların pasif ve aktif rekreatif etkinliklerini geçirdikleri alanlardır. Bir fabrikada çalışan insanların öğle arasında bir ağacın altında oturması, 3-7 yaş çocukların çocuk parkında eğlenmeleri ya da bir ailenin aktif yeşil alan içinde piknik yaparak rekreasyon aktivitelerini geçirdikleri yerlerde denilebilir. Hızlı kentleşme ile özellikle kent içinde yapı adalarının çoğalmasıyla plansız gelişme yanlış yer seçimleri kırsal alanların bir anda kentsel alanlara dönüşmesi ve bu sebepten dolayı kentte bulunan açık ve yeşil alanların hızla tüketilmesi insanların rekreasyon aktivitelerini geçirecek alanların yok olmasıyla kentlerin monotonlaşmasına, sadece betonarme yapıların olduğu soğuk şehirlere dönüştürüyor.

Uzun'un Kentsel Rekreasyon Alan Planlaması adlı kitabında; Tunnard ve Pushkarev'e atıfta bulunduğu; Kentsel açık yeşil alanlar; bir yönden üstünde yapılaştığımız ve diğer yönden ise üzerinde herhangi bir rekreasyonel kullanım potansiyeli olan alanlar olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlamadaki ana fikir; açık alanların toplum tarafından yararlanma amaçlı bir potansiyele sahip olmasıdır (Uzun,1990).

Açık yeşil alan sistemi, bir kentin yapısındaki çeşitli kullanım için uzun süreli bir denge unsuru; aynı zamanda, çok yönlü dış mekân kullanımları için de çeşitli olanaklar yaratan, yaşayan ve yaşatan bir organizmadır. Bu organizmanın bulunduğu dönem için olduğu kadar, geleceğe ilişkin dönemler için de uzun süreli etkinliği ve geçerliliği söz konusudur.

Kentin fiziksel yapısı genel anlamda yapı adaları ve açık alanlardan oluşur.

Açık yeşil alanlar arasında meydanlar, kavşaklar, çocuk bahçeleri, oyun ve spor alanları, parklar, botanik ve hayvanat bahçesi eğlence merkezi yer alabilir. Bir kenti çevreleyen bölge parkları, büyük açık alanlar, büyük bulvar yeşillikleri, su kıyısı açıklıkları, göller, havaalanları, yeşil kuşaklar, milli parklar, doğa koruma alanları kent yakın çevresi ve açık alanlarıdır (Uzun,1990).

Açık yeşil alanların üstlendikleri roller birbirini destekleyen rollerdir. Örneğin; Kentte ekolojik faydalar, ekonomik faydalar üretilir. Kentsel açık yeşil alanlar, kentsel ekosistemler içinde yeşil doku gibidir. Kent dokuları arasında

(Ç.O.A., spor ve oyun alanları, ev bahçeleri, kent parkları, semt parkları, mahalle ve cep parkları, meydanlar, yaya bölgeleri, çay bahçeleri, çatı bahçeleri, alternatif diğer alanları vb.) ve kentin yakın çevresinde (botanik, hayvanat bahçeleri, bölge parkları, golf alanları, sergi ve fuar alanları, hobi bahçeleri, tema bahçeleri vb.) yer alan alanlar, yeşil alan dokusunun birer ekolojik hücredir. Kent içinde ve yakın çevresinde yeşil alan dokuları kendi içinde birer ekolojik sistem oluşturmaktadır (Bulut vd.2010).

İngiliz Peyzaj Mimarı Sylvia Crowe açık yeşil alanlar; Mimar elemanların dominant olduğu yolun kent dokusu için de yer alan küçük park, çocuk bahçesi, meydanlar gibi oturma ve seyretmeye yönelik pasif rekreasyona hizmet eden ve kentin kalabalığından uzak aktif rekreasyon olanağı sağlayan alanlardır der (Levend,2008).

İbb İmar Yönetmeliği; Kentsel Açık- Yeşil Alanları; toplumun dinlenme, gezinti, piknik, eğlence amacıyla yararlanması için sosyal altyapı olarak ayrılan oyun bahçesi, çocuk bahçesi, Metropol ölçekteki fuar, botanik ve hayvanat bahçeleri ile bölgesel parklar bu alanlar kapsamındadır. Orman alanları, ağaçlandırılacak alanlar, milli parklar, mezarlıklar, kıyılar, doğal karakteri korunacak vb. alanlardır. Tampon olarak belirli bölgeleri veya gürültü, görüntü ve çevre kirliliği oluşturan kullanımları ayıran, ağaçların yoğun olarak bulunduğu ve yayalaştırılmış, yer yer gezinti ve dinlenme olanakları veren yeşil alanlardır, olarak tanımlanmaktadır.

Gold'a göre açık-yeşil alanlar kentsel yerleşim alanlarında ve kent çeperinde fiziksel sınırlar oluşturarak, kentlerin doğal kimliklerinin ve peyzaj özelliklerinin sürdürülmesini sağlayan, doğal olarak bulunan veya insan eliyle şekillenmiş arazilerin genel adıdır (Aytatlı,2013).

Ruşen Keleş ise; Kent ve kasabalarda, insanların dinlenmesine, gezmesine, çocukların oynamasına ayrılan ve bu yerlerin yoğun yapılanmış bir görünüm kazanmasına engel olmak amacıyla kent yönetimlerince düzenlenen gezilik, ağaçlı yol gibi ortak kullanım alanı olarak tanımlamaktadır (Aytatlı,2013).

Kentsel yeşil alanlar, kentsel alanda plan yapıldığı sırada mevcut arazi kullanımı ve kentsel altyapı içerisinde değerlendirilir. Park, çocuk oyun alanı, spor alanları, dinlenme ve gezinti alanları, kent korusu nitelikleri ile etkin kentsel yeşil alan tanımına giren açık alanlar, planlama analiz ünitelerinde ve tüm kentte

mekânsal dağılım, mevcut ölçü ve standartları, potansiyelleri tespit edilir. Kentsel sosyal donatım, eğitim, sağlık, sosyal, dini ve kültürel donanımlar, kentsel spor alanları ile yönetimsel yapı alanlarının mekânsal dağılımları, etki alanları, kapasite ve yeterlilikleri ve gelişme potansiyelleri incelenir (Aksoy,2001).

Rekreasyon için yeşil alanların miktarı ve bunların şehir içindeki dağılışı, insan sayısı ve yerleşme noktalarıyla bağlantılıdır. İnsan sayısı, saha ölçüsünün hesabında; yerleşme noktaları ise yeşil alanlara ulaşmada doğrudan etkilidir.

Kent içi ve kırsal karakterdeki yerleşmelerde, insanların çeşitli rekreatif ihtiyaçları için yararlandıkları küçük-büyük yüzeyler ve boşluklardır. Bu tür alanlar kentte yaşayanların fiziksel ve psikolojik gereksinimleri için dinlenme, eğlenme, spor yapma gibi aktivitelerine olanak tanır (Kuter,2007).

1.4.1. KENTSEL AÇIK ALAN KAVRAMI

Kentsel açık alanlar, sadece orada yaşayanların değil, tüm kentlilerin ortak kullanım alanı olup, üzerinde yapı bulunmayan, sokak, cadde ve meydan vasıtasıyla kent içinde yer alan çeşitli bölüm ve yapıları birbirine bağlayan kamusal mekânları içermektedir. Açık alanlar, kentlerin fiziki yapılarında kitle boşluk ayarlamasına yardımcı oldukları için denge elemanlarıdır (Kuter,2007).

Açık alanlar, insanın yaşantısı sürdürdüğü üzerinde yapı yapılmış kapalı alanların dışında kalan ya doğal durumda bırakılmış ya da tarımsal ve konut dışı dinlenme amaçlarına ayrılmış kent parçasıdır (Keleş,2015).

Kentsel açık alanlar yapılar arasındaki dış mekânları kapsayan, kent peyzajına görsel olarak olumlu katkı yapan ya da halkın kullanabildiği kentsel alanlardır. Yapı yüzeyleriyle şekillenmiş ve sert peyzajlar hâkimdir (Levend,2008).

Kent planlamasında kullanılan açık alan kavramı karakter bakımından birbirinden çok farklı elemanları içine alır. Kentin fiziksel yapısından önemli olan bu elemanlar (parklar,mezarlıklar,havaalanları,otopark vb.) gözden geçirildiği zaman, bu alanlara mutlaka ihtiyaç olduğu görülür.

Buna karşılık toplumda, açık, yarı açık ve özel yeşil alanlar olarak üç grupta toplanan yeşil alanların tümüne, rekreasyonel ve estetik amaçlara hizmet

bakımından niteliksel ve niceliksel olarak belirlenmiş kriterler göz önüne alınarak yer verilmelidir (Yıldız,2001).

Yıldız'ın tezinde Yıldızcı'ya atıfta bulunduğu, açık alanları gerek belirli bir arazi kullanma özelliğine sahip (orman,tarım,fundalık,göl vs.) gerekse belirli fonksiyonlara cevap verebilen (park,bahçe, meydan,gezinti yerleri) kent içinde veya dışında edilmemiş boş alanlar olarak tanımlanmıştır (Yıldız,2001).

Açık alanlar, mülkiyeti kime ait olursa olsun, üzerinde yapı bulunmayan su yüzeylerini de içeren açıklık yerlerdir.

1.4.2. KENTSEL YEŞİL ALAN KAVRAMI

İnsanların bir araya gelerek eğlenmesine, dinlenmesine olanak sağlayan, sosyal ilişkilerin kurulması, sürdürülmesi ve toplumsal ilişkilerin geliştirilmesinde büyük öneme sahip çocuk bahçesi, dinlenme alanı, gezinti alanı, oyun alanı, piknik alanı, eğlence ve kıyı alanlarının toplamıdır. Metropol ölçekte ise; fuar, hayvanat ve botanik bahçeleri ile bölgesel parklar da yeşil alan olarak nitelendirilmektedir (Kuter,2007).

Aydemir ise; büyük ölçüde geçirgen, toprak, çim, çalı, ağaç gibi yumuşak yüzeylerden oluşan alanlardır. Aydemir bunun genel bir tanım olduğunu söylemektedir. Halk tarafından kullanılmayan ve kamuca denetlenmeyen yeşil alanları da içerir. Rekreatif kullanımda olsun ya da olmasın kalıcı olan tüm yeşil alanları kapsar (Aydemir,2004).

Yeşil Alanlar amacı ve felsefesi gereği dinlenme, eğlenme, sağlık bulma ve ulaşımı kolay olması gereken yerlerdir. Yeşil Alanların planlaması yapılırken, yüksek gerilim hatlarına, yol kenarına, sıfır mesafedeki bitişik yerlere, dar şeritler ve küçük parçalar halinde uygulanmamalıdır. Refüj ağaçlandırılmalarına da dikkat etmek gerekmektedir. Büyük boylu ağaçlar sıkıntı yaratabilir. O sebepten dolayı refüjlerde bodur boylu ağaçları (ağaççıkları) ve çalıları kullanmak gerekmektedir (Kalyoncu,2011).

Kentsel yeşil alanları, kent mekânı içinde fiziksel ve sosyal çevrenin niteliğini belirleyen, eğitimsel, kültürel ve toplumun tüm bireylerinin kullanımına açık olan kamu mekânları olarak tanımlanır (Alkay,2003).

Kentsel yeşil alanların, kentsel fonksiyon alanlarından biri olmalarına bağlı olarak, kent mekânı içinde ürettikleri birçok fayda vardır. Kentin çevresel

kalite standartlarının belirlenmesinde etkinliği olan ve bir kentsel alt sistemi oluşturan açık ve yeşil alanlarının faydalarını “fiziksel mekân-sosyal evre bakımından ürettikleri faydalar ve fiziksel evre kalitesinin sağlanması ve kontrolü bakımından ürettikleri faydalar olmak üzere iki ana başlık altında toplamak mümkündür.

Kentsel yeşil alanları daha çok bitkiler vasıtasıyla şekillenmiş alanlardır. Ulaşım ve diğer gerekli yapılar yeşil alanların parçalarını oluşturmakta ve yeşil alanlardan sayılmaktadır. Kentin açık yeşil alan kavramlarının daha çok şehircilik bilimiyle daha kapsamlı anlaşılabileceği ve yeşil alanların en küçük yerleşim birimi olan bina leğinden başlayarak, ev bahçesi, ocuk bahçesi ve oyun ve spor alanı, mahalle parkı, semt parkı, kent parkı, bölge parkı, festival alanı, lunapark, hayvanat bahçesi, botanik parkı vb. olarak sınıflandırılır (Ayaşlıgil,1998).

1.5. KENTSEL AÇIK YEŞİL ALAN STANDARTLARI

Kentsel yeşil alan standartları; kent içinde bulunan bütün özellikler düşünülerek hesaplanır. Sadece tek bir yönlü olarak bakılmaz. Özellikle nüfus ve coğrafi konum önemli rol oynar.

Levend’in İstanbul ili Bayrampaşa İlçesi Açık Yeşil Alanlarının Nitelik ve Nicelik açısından değerlendirilmesi adlı tezinde Yıldız Aksoy dan aldığı alıntı da Kentsel yeşil alan standartları, kentin coğrafi konumu, fiziksel dokusu, doğal kaynakları, nüfus büyüklüğü ve nüfus yapısına ilişkin değişkenler doğrultusunda belirlenmektedir. Farklı kentsel aktivitelerin gerçekleştiği arazi kullanımlarında farklı yeşil alan ihtiyaçları olacağından, yeşil alan standartları belirlenmesinde, kentsel alanda geçerli olan aktiviteler ve diğer arazi kullanımları da göz önünde bulundurulmaktadır. Yeşil alan standartlarının belirlenmesinde etkili olan bir başka unsur ise, nüfusa ait sosyo-ekonomik özellikler ve yeşil alan kullanım alışkanlıkları olmaktadır (Levend,2008).

Yeşil alan gereksinimde alan ölçüsünün bulma yönünden nüfusun önemi büyüktür. Burada sorun artan nüfusa karşı azalan norm sistemi kullanıp kullanmamadadır. Yeşil alan normları, özellikle kent vresi ve gelecekteki büyümelere dönüktür. Kent merkezide ve yoğun yerleşme yerlerinde şehir yenileme işlemleriyle öneri normlara erişmek mümkün değildir. oğalan norm

yerleşmelerinde yapısındadır. Bunları çevreyi düzenlemeyi gerçekleştirmek için azaltmaktan kaçınılmalıdır demektir. Standartları belirlemede yeşil alanların kullanımı önemli rol oynamaktadır. Gezinti, dinlenme, spor ve eğlence alanlarında yoğunluklar değişiktir. Büyük kentlerde açık alanların miktar ve alansal olarak azlığı gereksinimleri sınırlamaktadır (Aksoy;2001).

Kentsel yeşil alan standartlarının ülkeden ülkeye değiştiği hatta bazı ülkelerde kentler arasında bile farklılıklar olabileceğini görülmüştür. Çünkü kent insanının yaş, kültür, meslek ve ekonomik durumları farklı olacağından, yeşil alan gereksinimleri de farklılık göstermektedir (Gül vd. 2001).

Açık yeşil alan normlarının saptanmasında, kentin fiziksel çevre özellikleri (iklim, topografya, kentin konumu gibi) kadar sosyal, kültürel, ekonomik faktörler, kullanım yoğunluğu da önemli rol oynar.

Kentsel Açık Yeşil alanlar İlçe bazında yeşil alanlarının toplamının ilçe nüfusuna oranı belirlenir.

1.5.1. DÜNYADA AÇIK YEŞİL ALAN STANDARTLARI

Amerika kentlerinde nüfus büyüklüğüne göre yeşil alan standartları uygulanmaktadır. Nüfusu 500.000 den büyük kentlerde kişi başına 20 m² nüfusu 1.000.000 dan büyük kentlerde ise kişi başına 13 m² yeşil alan önerilmektedir. Görüldüğü gibi nüfus arttıkça, kişi başına düşen yeşil alan miktarları azalmaktadır. Bununla birlikte yeşil alan planlama ve düzenleme yaklaşımının bir bütünlük içerisinde ele alındığı ve yeşil alanların yerleşim düzeylerine göre kademelendirildiği görülmektedir (Levend,2008).

Amerika yeşil alan standart sistemi zaman zaman revizyona uğrayan normların en iyi örneğini oluşturur. Amerika yeşil alan norm yönetimi, Avrupalılardan değişik bir kent görüşünden ve yaşam şekli kültüründen kaynak almaktadır.

Yine aynı tezdin öğrenilen bilgiye göre ilköğretim ünitesi (komşuluk) düzeyindeki standartlarda yaklaşık olarak 5000 kişinin (1375 ailenin) yararlanacağı parkın büyüklüğü 1,2-2,4 ha arasında değişirken günümüzde (2001) değeri 6.7 ha olarak belirtilmiştir. Kent ünitesi düzeyindeki normlarda; kent yoğunluğunun 250 kişi/ha olması düşüncesiyle kişi başına 40 m² yeşil alan normu kabul edilmiştir (Aksoy,2001).

Montreal kenti 177 km² lik bir alana 1017665 kişilik bir nüfus sahiptir. Kent yoğunluğunun 58 kişi/ha olduğu Montreal kentinde kişi başına 21,6 m² yeşil alan düşmektedir. Bu değerde kent alanının %13.1 ne eş değerdir. Dünya Şehir kültürü formunun 2013 de Ville de Montrealden aldığı bilgiye göre yeşil alan miktarı %14.8 olduğu görülmüştür. 12 senede %1.7 miktar yeşil alanlarında artış gözükmektedir.

Şekil.9. Montreal Kenti (URL 8)

New York kentinde ise 833 km² lik bir alana 7322564 kişilik bir nüfusa sahiptir. Kent yoğunluğu 88 kişi/ha iken kişi başına 23,1 m² yeşil alan düşmektedir. Dünya Şehir kültürü formunun 2010 da New York Kent şehir planlama verilerine göre %27.0 m² olarak hesaplandığı görülmüştür. Aksoy'un tezinden alınan veriyle karşılaştırıldığında 9 yılda %3.9 m² arttığı gözlenmektedir (Aksoy,2001).

Almanya'nın Hannover kentinde yeşil alan standartı 5 m²/kişidir. Bu miktarın 1 m² sini çocuk oyun alanı, 1 m² sini spor alanı ve 3 m² sini çok maksatlı açık alanlar oluşturmaktadır (Levend,2008).

Hollanda'nın Amsterdam kenti için kişi başına 15,5 m² kentsel yeşil alan ve 30 m² kent yakını yeşil zon önerilmiştir. Kentsel yeşil alan değerinin 9 m² sini şehir parkı, 6,5 m² sini ise spor alanı oluşturmaktadır. Dünya Şehir kültürü formunun 2015 deki Hollanda İstatistikler Kurumundan alınan verisine göre %13.0 olarak belirlemiştir (Aksoy,2001).

Şekil.10. Hannover Kenti (URL 9)

Şekil.11. Amsterdam Kenti(URL 10)

İsveç'in Stockholm kenti için kişi başına 39,4 m² kentsel yeşil alan ve 48,1 m² kent yakını yeşil zon önerilmiştir. Kentsel yeşil alanların 5,6 m² sini mahalle ve semt parkı, 10 m² sini spor alanı ve 23,8 m² sini ise şehir parkı oluşturmaktadır. Dünya Şehir kültürü formunun 2014 teki Stockholm Stad'dan aldığı veriye göre %40.0 olduğu belirtilmiştir.

Şekil.12. Stockholm Kenti (URL 11)

İtalya'nın Roma kenti için kişi başına 27,8 m² kentsel yeşil alan ve 18 m² kent yakını yeşil zon önerilmiştir. Kentsel yeşil alanların 3,2 m² sini çocuk oyun alanı, 5,5 m² sini mahalle ve semt parkı 7,5 m² spor alanı ve 11,6 m² sini ise şehir parkı oluşturmaktadır. Dünya Şehir kültürü formunun 2014 Roma Capitale'den alınan veriye göre roma kenti kentsel yeşil alan yüzdesinin %34,8 olduğu görülmüştür.

Şekil.13. Roma Kenti (URL 12)

Berlin Kenti 891 km² lik bir alana 3471418 kişilik bir nüfusa sahiptir. Kent yoğunluğu 39 kişi/ha iken kişi başına 27 m² yeşil alan düşmektedir. Bu değerde kent alanının %11'ini oluşturmaktadır. Dünya Şehir kültürü formunun 2011 deki verisine göre %14.4 olduğu görülmüştür.

Şekil14. Berlin Kenti (URL 13)

Paris kenti 105 km² lik bir alana ve 2154678 kişilik bir nüfusa sahiptir. Kent yoğunluğunun 205 kişi/ha olduğu Paris'te kişi başına 10,1 m² yeşil alan düşmektedir. Dünya Şehir kültürü formunun 2013 de Fransa Kalkınma ve Kent Planlama Enstitüsü (IAU) tarafından verilen bilgiye göre %9,5 olduğu bilinmektedir.

Şekil.15. Paris Kenti (URL 14)

Bazı ülke kentlerinin kişi başına düşen yeşil alan miktarları ise; Bristol 49 m², Budapeşte 37 m², Frankfurt 154 m², Stuttgart 153 m², Washington 50 m², Üsküp ise 17 m² dir (Kuter;2007).

Tablo.1.Dünya Şehir Kültürleri Formunun En Son 2015 Tarihli Kamusal Yeşil Alanların Dünya Kentlerine Göre Verdiği Listeleri Aşağıda Kategorize Edilmiştir.

ÜLKE	MİKTAR (%)	ÜLKE	MİKTAR (%)
AMSTERDAM	13,0%	AUSTİN	15,0%
BERLİN	14,4%	BOGOTA	4,4%
BRÜKSEL	18,8%	BUENOS AİRES	8,9%
DUBAİ	2,0%	EDİNBURGH	16,0%
HONKONG	40,0%	İSTANBUL	2,2%
JOHANNESBURG	24,0%	LONDRA	33,0%
LOS ANGELES	6,7%	MADRİD	35,0%
MELBOURNE	9,0%	MONTREAL	14,8%
MOSKOVA	54,0%	MUMBAİ	2,5%
NEW YORK	27,0%	PARİS	9,5%
RİO DE JANEİRİO	29,0%	ROMA	34,8%
SAN FRANCİSCO	13,7%	SEUL	26,6%
ŞANGHAY	2,8%	SHENZHEN	45,0%
SİNGAPUR	47,0%	STOCKHOLM	40,0%
SİDNEY	46,0%	TAİPEİ	3,6%
TOKYO	7,5%	TORONTO	12,7%
VİYANA	45,5%	VARSOVA	17,0%

Kent Kültürü Formu, (2017)

(<http://www.worldcitiescultureforum.com/data/of-public-green-space-parks-and-gardens>)

Şekil16. Viyana Kenti (URL 15)

Şekil.17. Moskova Kenti (URL 16)

Şekil18.Dubai Kenti (URL 17)

Tablo 2. Dünya Kentleri Yeşil Alan Oranları

	AMERİKA (M2/KİŞİ)	AMSTERDAM (M2/KİŞİ)	STOCKHOLM (M2/KİŞİ)	İNGİLTERE (M2/KİŞİ)	FRANSA (M2/KİŞİ)	ROMA (M2/KİŞİ)	VARŞOVA (M2/KİŞİ)	TÜRKİYE (M2/KİŞİ)
ÇOCUK OYUN ALANLARI	-	-	5,6	-	3,5	3,2	-	1,5
MAHALLE VE SEMT PARKLARI	3,9	-		20	4,2	5,5	15	2
KENT PARKLARI	13-20	9	23,8	40	10	11,6	5,3	3,5
KENT YAKINI YEŞİL ZON	60	30	48,1	8	10	18	17,5	-
SPOR ALANLARI	-	6,5	10	10	8	7,5	7,5	3
TOPLAM	77-84	45,5	87,5	78	35,7	45,8	45,3	10

1.5.2. TÜRKİYEDE AÇIK YEŞİL ALAN STANDARTLARI

Ülkemizde Cumhuriyet kurulduğundan itibaren gerek Mustafa Kemal Atatürk'ün dönemin de, gerekse de sonraki dönemlerde imar kanunlarında değişikliklere uğrayarak yeşil alan standartları değişmiştir. 1933-1956 yılları arasındaki imar kanunlarında kişi başına 65 m² şehir alanı ayrılmıştır.

2290 sayılı Yapı Yollar Kanunu ile yeşil alanlar; koru, çayır, göl ve oyun yerleri kabul edilmiştir. Kişi başına düşen yeşil alan miktarı 4 m² lik belirlenmiştir (Aksoy,2001).

1956 İmar Kanunu ile tekrardan revizyona uğrayarak bu yeşil alan sınırlandırma miktarı kaldırılmış plancının kendinin plan yapması konuşulmuştur.

Ta ki 1985 tarihli 3194 sayılı İmar Kanununa göre yeşil alan standartı 7 m²/kişi olarak belirlenene kadar. Bunun altına düşülmesine izin verilmemektedir.

Metropolitan Alan Nazım planında iskâna açılan alanlarda geliştirilecek uygulama planlarında ve getirilen yerleşme taleplerinde yeşil alanları şu standartlara bağlanmıştır;

Çocuk Bahçeler: 1,5 m²/kişi (3-6 ve 7-11 yaş)

Spor Alanları: 2,00 m²/kişi (11-18 yaş)

Mahalle parkı: 1,00 m²/kişi

Semt Stadı: 1,00 m²/kişi

Parklar: 3,75 m²/kişi (Aksoy,2001).

1999 yılında İmar Kanununda belirlenen miktar; 23804 sayılı resmi gazetede yayınlanarak 7 m² olan aktif yeşil alan miktarı 10 m² ye çıkarılmıştır. Belediye mücavir alanları dışında kalan aktif yeşil alanların ise 14m²/kişi olarak belirlenmiştir.

Bu 10 m² lik aktif yeşil alan standartlarında ise;

Çocuk oyun alanları; 1,5 m²/kişi

Mahalle ve Semt Parkları: 2,00 m²/kişi

Kent Parkı: 3,50 m²/kişi

Spor Alanları: 3,00 m²/kişi olarak belirlenmiştir.

Aytatlı; Gürses'ten yaptığı alıntıya göre; Gürses Mahalle Parklarının büyüklüğünün kişi başına düşen alanının 8 m² olması gerektiğini vurgulamıştır (Aytatlı,2013).

Tablo 3. Minimum Açık Yeşil Alan Standartları (Aytatlı,2013)

1. MERKEZİ MAHALLE BİRLİĞİ PARKLARI		8 m ² /Kişi
2.TRAFİK YEŞİLLİKLERİ		1 m ² /Kişi
3.SINIR VE ENDÜSTRİ YEŞİLLİKLERİ		1 m ² /Kişi
AKTİF ALANLAR TÜRÜ	Dekar/kişi	YER ALDIĞI ALAN
1. Çocukların oyun yeri (Aletli)	2 da/1000 kişi	Oyun yerleri, mahalle parkları
2. Gençler için oyun sahası	6 da/1000 kişi	Oyun yerleri, mahalle parkları
3. Yüksekokul öğrencileri için spor sahaları	6 da/1000 kişi	Semt parkları
4.Tenis, basketbol ve diğer sporlar	4 da/1000 kişi	Oyun sahası
5.Yüzme	1 havuz/25000 kişi	

İstanbul tek başına incelendiğinde ise;
İstanbul'un yüzölçümü: 5.400.320.000 m²
Ormanlık Alanları: 2.424.200.000 m²
İ.B.B., İlçe ve Belde Belediyelerinin toplam yeşil alan Miktarı : 77.461.128 m²
İ.B.B. den alınan veriye göre 2010 tarihi ile İstanbul'un Nüfusunun 12 Milyon olduğu düşünülerek hesaplandığında 6.05 m² olarak hesaplanmaktadır.

Tablo 4. Türkiye Koşullarına Uygun Açık Yeşil Alan Standartları (Aytatlı,2003).

AÇIK VE YEŞİL ALANLAR	KİŞİ/M2	ORTALAMA ALAN BÜYÜKLÜĞÜ (da)
Çocuk oyun bahçesi (5-15 yaş)	0.5-1.0-4.5	12
Spor oyun alanları	2.5-4.0-8.5	40
Kent bahçeleri	0.25	5
Mahalle parkları	2,5	8
Semt parkları	5.0	50
Kent parkları	10-40-100	400
Botanik hayvanat bahçesi	0.5	100
Hastane bahçeleri	0.5	50
Fabrika bahçeleri	-	10
Resmi daire bahçeleri	-	5
Ev bahçeleri	2.0-4.0-7.0	0.5
Sergi parkları(Lunapark)	0.1-0.2-0.5	100
Meydan (İskele, Otopark,Pazar,şehir meydanları)	1.0	10
Mezarlıklar	1.2-4.0-5.0	100
Koru, Orman (Büyük rekreasyon alanları)	3.0-5.0-9.0	2000
Çayır alanları	5.0	50
Golf alanları	500	200

1.6. KENTSEL AÇIK YEŞİL ALAN SINIFLANDIRMALARI

Kentsel açık yeşil alan sınıflandırmaları 3 ana başlıkta toplanmaktadır. Özel, Yarı Özel ve Kamusal olarak ayrılan sınıflandırma. Özel kullanımda tamamen kişilerin kendi yeşil alanları olarak anlatılmaktadır. Yarı özel de ise bir kuruma ait olup o kurumda bulunan kamu tarafından kullanılacak alanlardır. Kamusal alanlar ise kamuya ait olan parklar koruluk alanları mezarlıklar olarak düşünülebilir.

Özel kullanım açık yeşil alanlar sadece özel mülkiyet alanlarında sahipleri tarafından kullanılan alanlardır. Bunlar bina ölçeğinden toplu konut, komşuluk ünitesi alanlarına kadar düşünülebilir. Bu alanlar 4 ana başlık altında toplanabilir; konut düzeyinde yeşil alanlar, komşuluk ünitesi düzeyinde yeşil alanlar, mahalle ve semt düzeyinde yeşil alanlar, kent düzeyinde yeşil alanlar. Konut düzeyindeki yeşil alanlar en küçük birimdir aslında. Tek katlı yâda çok katlı binaların bahçeleri, terasları, çatı bahçeleri, kış bahçeleri, binaların ön arka yan cephelerinde bulunan alanlar olarak sınıflandırılabilir. Yapı adası düzeyinde incelendiğinde de bu sınıflandırma düşünülebilir. Büyüklükleri işlevleri ve estetik etkinlikleri, konut sahiplerinin kültür ve ekonomik durumu ile orantılı olduğu kadar kentin fiziksel ve toplumsal özellikleri de önemli bir rol oynar (Gül vd., 2001).

Komşuluk ünitesi düzeyinde incelendiğinde yaklaşık 6 ile 400 konutu içeren ve 30 ile 5000 nüfusu barındırabilen kent birimidir. Alan olarak en fazla 15 ha lık bir alanı kaplayabilmektedir. Bu düzeydeki yeşil alanlar, çocuk bahçeleri, spor ve oyun alanları ve toplu konut bahçelerinden oluşurlar (Gül vd.,2001).

Mahalle semt düzeyinde üç komşuluk ünitesi kapasitesi kadar nüfusu en az 15.000 olan 15 ha'lık alanı kapsamaktadır. Mahalle parkları, spor alanları, çocuk bahçeleri, oyun alanları ve okul bahçelerinden oluşur (Gül vd.,2001).

Kent düzeyinde yeşil alanlar ise bütün bir kent halkına hitap eden alanlardır. Yerleşim yerlerinin, nüfus ve yapı yoğunluğu arttıkça yeşil alan gereksinimi de büyümeye başlar. Bu nedenle mahalle düzeyindeki yeşil alanların en az 3 katı olacak şekilde 45 bin nüfusa, en az 135 ha'lık bir alana ve hektar başına en az 350 kişilik bir alana sahip olmalıdırlar (Gül vd. 2001).

Yarı özel kullanım alanları ise kamunun tamamen kullanamadığı sadece belli dönem ve zamanlarda belli şartlar altında kullandığı alanlardır. 3 alt başlık olarak incelenebilir; Okul bahçeleri, Üniversite Kampüs alanları, Diğer Kurum Bahçeleri (Konsolosluk, Hastane, Kamu Kurum Bahçeleri, Müze Bahçeleri, kütüphaneler vb.) gibi alanlardır.

Genel kamu alanlarının kullandığı alanlardır. Tüm rekreasyonel ihtiyaçlarını karşıladığı alanlardır. Bu sınıflandırma içine Mahalle Parkları, kent parkları, Kent korulukları, Yol-Bulvar Refüjleri, Mezarlıklar, Botanik-Hobi Bahçeleri, Kent Ormanları bulunmaktadır.

Genel geçer olarak kabul edilen sınıflandırmalardan biri de ve bu tez de inceleme yapacağımız Aktif ve Pasif yeşil alanlar olarak irdelenmesidir.

Kullanılma biçimine göre ayırım yapılmaktadır.

Pasif yeşil alanlar kamunun elinde olan ama kullanılmaya elverişli olmayan ya da sürekli olarak kullanmak değil de bir sebebe göre o alanları kullanmaktır. Bunları mezarlık, refüj, okul- hastane bahçeleri, kamu kuruluşlarının bahçeleri, kent ormanları, üniversite kampüsleri gibi alanları kapsar.

Aktif yeşil alanlar ise Kamuya ait olan ve kullanılmaya elverişli olan toplumun bir birime ya da bir ortama ait olmadan da kullanılabileceği alanlardır. Kent ve Mahalle parkları, spor ve oyun tesisleri, botanik ve hobi bahçeleri gibi alanlardır.

Genel kullanım alanına sahip alanlar insanların rahatlıkla erişebileceği ve çoğunlukla aktif kullanıma açılmış alanlardır. Kullanım alanı park, çocuk bahçesi gibi tekil olan alanların yanı sıra kullanım alanı birçok aktiviteyi içeren alanlar da görmek mümkündür. Bu alanların sınıflandırılmasında nüfus, alan büyüklüğü ve alanın bulunduğu semt önemlidir. Nüfus bakımından yoğun olan, erişilebilirliği yüksek alanlarda kullanım alanları çeşitlidir ve birçok aktiviteyi içinde barındırmaktadırlar. Kullanım alanı kısıtlı olan alanlar genellikle nüfusun az olduğu yerlerde, dar alanlara konumlandırılmış çoğu zaman aktif kullanılmayan yerlerdir. Ayrıca refüj bitkilendirme, yaya yolu bitkilendirme gibi özel kullanım alanına sahip alanlarda genel kullanıma açık alanların yanı sıra var olmaktadır (Yücekaya,2013).

1.6.1. KENTSEL PASİF AÇIK YEŞİL ALAN SINIFLANDIRMALARI

Pasif yeşil alanlar; halkın kullanımına açık olmayan, daha ziyade çevre sağlığı, koruma, estetik gibi amaçlarla düzenlenen yeşil alanlardır. Meyvelik, fidanlık, kavaklık gibi alanlar, mezarlıklar, topoğrafik nedenlerle ağaçlandırılıp aktif kullanımı mümkün olmayan alanlar, iki kullanım arasında koruma bandı olarak düzenlenmiş ağaçlık alanlar, halkın kullanımına açık olmayan ormanlar, koruluklar, büyük bahçeler, kültür varlıkları ve kültürel amaçla düzenlenmiş kullanımlar çevresindeki yeşil alanlardır (Yücekaya,2013).

Gül ve Küçük hazırladıkları çalışmalarında; Kentleşme sürecini yaşayan Isparta kenti mevcut düzenlenmiş pasif açık yeşil alanlarının nitelik ve nicelik açısından değerlendirildiğinde (yol, cadde, mezarlık, kent ormanları ve koruluklar) 11.6 m² yeşil alan düşeceğini hesaplamışlardır (Gül vd. 2001).

Pasif yeşil alanlarda bir ayırım yaptığımızda belirtebileceğimiz alanlar;

- **Mezarlıklar** : Kentlerin dışında kalması gereken alanlar günümüzde kentlerin hızlı bir şekilde büyümesi yüzünden kent merkezlerinde kalmışlardır. Kent ne hızla büyümeye devam ederse bu alanlarda her geçen gün aynı oranda büyümeye devam etmektedir. Levend'in tezinden alınan bilgiye göre; askeri büyüklüklerinin 10 ha olarak hesaba katılması ve uzun yıllar kullanılacak şekilde planlanmalı ve etkili yeşil alanlar olarak kurulmalıdır (Levend, 2008).
- **Refüj ve Yeşil Alanlar** : Refüjler yolların ortalarında iki yanında yer alan yeşillendirilmiş alanlardır. Bu alanlar Pasif yeşil alanlar olarak nitelendirilir. Yeşil statüsüne sahip ancak halk tarafından kullanılmayacak alanlardır. Net olarak bir standardı olmasa da bazı yerlerde 1 m² kişi başına düşmesi gerektiği söylenmektedir.
- **Okul - Üniversite Bahçeleri** : Çocukların ders saatlerinden arta kalan zamanlarda rekreatif ihtiyaçlarını karşıladıkları alanlardır. Okulun büyüklüklerine göre değişim göstermektedir. Bir standardı yoktur. Ancak bazı kaynaklarda 0,5 m² olması gerektiği yönünde savunmalar vardır.

- **Kamu Kuruluşlarının Bahçeleri** : Kamu binalarının içinde bulunan yeşil alanlardır. Bu binalar Kamusal binalar ya da Müzeler de olabilmektedir. Buraları sadece belli zamanlarda belli insanlar kullanmaktadır. Bu alanlar içinde bir standart bulunmamaktadır.
- **Konut- Toplu Konut Bahçeleri** : Toplu Konut Bahçeleri, her türlü ihtiyacını kendi içinde karşılamayı amaç edinmiş olan toplu konut alanlarında yaşayan halkın yeşil alan ihtiyacını karşılamak için düzenlenen yeşil alanlardır. Toplu Konut Bahçelerinin düzenlenmesinde çocuk oyun alanları, yürüyüş yolları, dinlenme ve toplanma alanları ve spor tesisleri yer almaktadır (Levend,2008).
- **Kent Ormanları** : Kentin içinde kalmış doğal olarak bulunan alanlardır. Ayaşlıgil, Kent içi ve yakın çevresinde doğal olarak bulunan veya yapay olarak tesis edilmiş, kentsel yapıya estetik ve işlevsel katkılar sağlayan kent insanına rekreatif olanaklar sunabilen ve kısa mesafede ulaşım imkânı bulunabilen alanlardır. Kent ormanları estetik ve fonksiyonel etkileri ile hem kentle bütünleşen bir yeşil doku hem bölgesel orman varlığının bir parçası hem de kırsal peyzajın tamamlayıcı bir ögesidir. Bu kapsamda kent ormanlarının amacı; Kent peyzajının görsel ve işlevsel açıdan iyileştirerek, kentlerde yaşayan insanlara dinlenme, sağlık ve sporu kapsayan rekreasyon olanakları sunmak ve her yaş ve kültürdeki insana orman, doğa sevgisini aşılacaktır. Türkiye de orman içi dinlenme yerleri toplam orman alanının %0,0045 ini oluştururken, İngiltere’de ormanların neredeyse %50 si, Almanya’nın %2’si, İsveç’te ise ormanlık alanın %1 i rekreasyon için ayrılmıştır (Kiper vd., 2011).

Yücekaya (2013), yazdığı tez de Gürses’ten aldığı alıntıya göre; **Pasif Açık Yeşil Alanların** toplamının kişi başına 10 m² lik bir alanı kapsamaması gerektiğini söylemektedir.

1.6.2. KENTSEL AKTİF AÇIK YEŞİL ALAN SINIFLANDIRMALARI

Aktif alanlar, eğlence, dinlenme sağlık gibi amaçlar için düzenlenen ticari de olabilen, halkın doğrudan kullanımına açık yeşil kullanım alanlarıdır. Bu alanlar çocuk bahçeleri, küçük oyun alanları, fuar alanları, hayvanat bahçesi, botanik bahçesi, açık çay bahçesi, ağaçlık, ormanlık, piknik ve gezinti alanları gibi alanlardır (Yücekaya,2013).

Gül ve Küçük hazırladıkları çalışmalarında; Kentleşme sürecini yaşayan Isparta kenti mevcut düzenlenmiş aktif açık yeşil alan nitelik ve nicelik açısından yetersiz olduğu kişi başına ortalama 3 m² düştüğünü tespit etmiştir.(Gül vd., 2001).

Bu sınıflandırmayı yaparken küçükten büyüğe düşünmek gerekmektedir. Mahalle Parkları, Semt Parkları, Kent Parkları, Spor Oyun tesisleri bu alanların başında gelmektedir.

- **Mahalle Parkları** : Kentler içinde farklı nitelendirmeleri olsa da mahalle parkı mahallede yaşayan insanların ortak olarak rekreatif ihtiyaçlarını karşılamak için yapılan yerler olmaktadır.

Kentsel alanlarda kişi başına düşen "aktif yeşil alan" miktarı 3194 Sayılı İmar Kanunu'nun Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliği'nde 10 m² olarak belirtilmiştir. Ancak ülkemizde çoğu kentin yasada belirtilen yeşil alan miktarına sahip olmadığı araştırmalar sonucunda ortaya çıkmıştır.

Yasada belirtilen kişi başına düşen değeri karşılayan kentlerimizde ise yeşil alanlar dengeli bir dağılım göstermediği için, kent insanının rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalmaktadır (Ender vd. 2016).

Kent sakinleri rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılamak, günün yorgunluğunu ve stresini atabilmek için mekânlar aramaktadır. Kent içinde bu işlevi yerine getirebilecek yeşil alanlardan biri mahalle parklarıdır. Mahalle parklarının miktarı ve kent içerisindeki dağılımları bu işlevi karşılayabilmelerinde önemli rol oynamaktadır. Ülkemizde de bazı sınıflandırmalar vardır kent içinde mahalle düzeyinde

düşünüldüğünde ulaşım aksı kolay olmalıdır. Bu da mahalle düzeyinde ortalama 800 m dir (Ender vd. 2016).

Mahalle parkları genelde tek mahalle içinde olup komşuluk ünitesi düzeyinde yeşil alanları içeren alanlardır. Yaklaşık 6 ile 400 konutu içeren ve 30 ile 5000 nüfusu barındırabilen kent birimidir. Alan en fazla 15 ha. alanı kapsayabilmektedir (Aytatlı, 2013).

Mahalle parkı yer seçiminde, trafik ve gürültü gibi olumsuz etkilerden arındırılmış alanların seçilmesine dikkat edilmeli, parkın konut alanları ve diğer yeşil alanlar arasındaki bağlantı, yaya yollarıyla kurulmalı ve yeşil alanların sürekliliği sağlanmalıdır (Levend,2008).

Uzun; Mahalle Parkı, her 1000 kişi için 12 dekar hesaplanmalıdır. Bazı yazarlara göre ise, 800 kişi için 2 dekar olmalı ve en az 8 dekarlık bir alan olarak mahalle parkı planlanmalıdır. Mahalle nüfusu arttıkça rekreasyon merkezi olan kent parkına olan yürüyüş mesafesinin de dikkate alınması gerektiğini savunmuştur (Uzun,1990).

Dünya ülkelerinde mahalle parkı büyüklüğü kişi başına 4-5 m² yeşil alan olarak belirlenmektedir. Ülkemiz de ise İmar Kanununda belirtilmiş olan 10 m² yeşil alanının 2 m² sini mahalle parkları oluşturmalıdır.

- **Semt Parkları :** Semt bir kaç mahalleyi içeren alanlardır. Semt parkları ise bir kaç mahalleye aynı anda hizmet verebilen alanlardır.

Semt parklarının genel büyüklükleri gerekse de barındırdıkları işlevler açısından mahalle parklarından ayırt edilmektedirler. Üç komşuluk ünitesi kapasitesi kadar bir alanı kapsamaları gerekmektedir. Semt parklarının mahallerin merkezlerinde olması ulaşım ağlarına yakın olmalıdır. Nüfusu 15.000 den fazla ve 15 ha'lık alanı kapsayan alanlardan oluşmalıdır (Levend,2008), (Aytatlı,2014).

Semt parkı içinde farklı yaş grubu çocukların aynı anda kullanabileceği oyun alanları, dinlenme gezinti yerleri, amfi tiyatro gibi alanlar olabilir.

- **Kent Parkları :** Kent yukarı da tanımlamaları yapılan nüfusunun bir sınırlaması olmayan tarımsal alanlardan oluşmayan büyük yerleşim

yerleridir. Bu yerleşim yerleri hızlı bir kentleşme içine girince doğal olarak bu kentler için önem kazanan kent parklarına ihtiyaç duyulmuştur.

Kent parkları kentlerin doğal ve kültürel özellikleri yönünden en seçkin yerlerinde her yaş grubu için her türlü aktif ve pasif rekreasyon olanaklarına ve tesislerine sahip olacak şekilde planlanmalıdır. Kent parkları korumaya, kullanmaya, sağlığa ve eğitime olanak sağlarken, toplumsal yaşamı da düzenlerler. Bu çalışmalar, peyzaj mimarlığı mesleği temeli üzerinde, yaratıcı içgüdü ve ekonomik yaklaşımlarla olgunlaşacaktır (Polat vd.,2004).

Kent parkları, kullanıcıya pek çok rekreasyonel imkanlar sağlamanın yanı sıra, büyük ölçekli olmalarından dolayı barındırdıkları flora ve fauna ile kentin biyoçeşitliliğini artırarak kent ekosisteminin devamlılığını sağlar ve kentin yeşil altyapısını oluştururlar.

Tarihsel süreçte kent parklarının tasarlanmasının arkasındaki en önemli neden, kentteki hayat kalitesinin yükseltilmesi olmuştur. Bu süreçte farklı anlam ve amaçlar için yaratılan kent parkları; son bir kaç yüzyılda Olmsted'in önderliğinde "kent parkları" kavramına dönüşmüştür. Kent parkı tarihi, av alanı olarak Henry Vill tarafından 1536 yılında tasarlanan Londra'nın merkezindeki Hyde Park'tan, eski bataklık alanını kentin su rezervuarlarına dönüştüren Olmsted'in Central Park'ına ve sonrasında günümüzde değişen yaşam biçimlerine göre şekillenen çağdaş kent parkı örneklerine kadar uzanır (Aytaç vd. 2015).

Kent büyüklüğüne bağlı olarak bir ya da bir kaç tane kent parkı olabilir. Çoğunlukla 70-80 dekardan az olmaya genişlikte planlanır ve mahalle ve semt parklarında bulunan ancak yetersiz olan ya da bulunmayan fonksiyonları üstlenir. Ayrıca kentsel yerleşimlere yakın ya da uzak olması kent parklarında pek önemli bir tasarım kriteri sayılmayabilir. 2-4 km lik yürüyüş mesafesinde toplu ulaşım sistemleri ile doğrudan bağlantılı olarak planlanırlar (Uzun,1990).

Kent parklarının kapasite hesapları, her 100 kişiye 1 dekar olmak üzere, 400 dekardan az olmayan bir büyüklükte ele alınmalıdır (Uzun,1990).

Kent parkları içlerinde yapay göller, açık hava sergi salonları, tiyatro amfileri, serbest oyun alanları, çocukların yaşlarına göre ayrılmış

çocuk bahçeleri, spor alanları, yaya gezinti alanları, bisiklet ve koşu parkurları, teraslar ve dinlenme alanları, çay bahçesi lokanta üniteleri otopark, wc gibi alanları kapsamalıdır (Uzun,1990).

Kent parkı için kabul edilen büyüklük 40-400 ha arası değişmektedir. Yabancı ülkelerde kent ölçeğinde ki parklar için ayrılan alan kişi başına 10-40 m² dir. Ülkemizde ise İmar Kanunuyla belirlenen kişi başına düşmesi gereken 10 m² aktif yeşil alanın 3,5 m² lik alanını kent parkları oluşturmalıdır (Levend,2008).

- o **Spor ve Oyun Tesisleri** : Kentlerin yoğunlaşan yapı adaları olmasının bir sonucu olarak insanların spor tesislerine duyduğu ihtiyacı ortaya çıkarmıştır. Önceden sokaklarda rahatça top oynanabilirken, şu an ki trafik, yapı adalarının çokluğu sebebiyle sokak kavramlarının yavaş yavaş kaybetmeleri neticesinde plancılara da sadece spor tesisleri olarak planlama yapma ihtiyacı doğmuştur.

Normal zamanlarda mahalle, semt ve kent parklarından karşılanamayacak olan tesislerin yapılmasıdır spor ve oyun tesisleri. Bunlar düşünüldüğünde futbol, basketbol, voleybol, tenis, yüzme, golf, atletizm, buz pateni ve daha farklı spor faaliyetlerini içeren açık ve kapalı tesislerden oluşmalıdır.

Spor ve oyun alanları daha çok grup oyunları için kullanılır. Grup oyunları büyük alanları kapsamaktadır. Oyun alanları birçok gencin bir araya gelerek, fiziksel ve ruhsal gelişmelerini sağlayıcı fonksiyona sahip olmalıdır. Bazı plancılara göre; kentsel yerleşim bölgelerinde, nüfusun 1/4'ünü 6-15 yaş arasındaki çocukların oluşturduğu ve bunun 1/3'ünü aynı anda oynama eğiliminde olduğu varsayımıyla, her çocuğa 6.75 m² lik oyun alanı gerektiği kabul edilmektedir (Uzun, 1990).

Oyun alanlarını konut dokuları arasında dağılımı için önerilen uzaklık 400-800 m arasında olmalıdır ve 800 kişiye 4 dekarlık bir alan yeterli olmakla birlikte 17.5 dekardan küçük oyun alanı önerilmemektedir. Kentsel yerleşim içinde oyun alanı ihtiyacı 40 dekardan fazla olduğu takdirde, bir yerine iki oyun alanının planlanmasının uygun olacağı belirlenmelidir (Uzun,1990).

Mahalle alanlarında kalan spor ve oyun alanları mahalle bazlı düşünülerek mahalle büyüklüğü hesaba katılarak planlanmalıdır. Yıl boyunca kullanılabilir olarak tasarlanmalı, geceleri de kullanıma uygun olarak aydınlatılmalıdır. Gürültü ve tehlike ortamı olmayan alanlarda gençlerin sadece yaratıcı oyun biçimini geliştirmeye yönelik alanlar tasarlanmalıdır. Farklı oyun grupları ile çocukların hayal dünyasını geliştirici olmalıdır.

Bir spor alanında bir anda yararlanacak her kişi için 200 m² alan ve bu alanlardan yararlanacak olan yaş grubu ise genel nüfusun beşte biri olarak hesaplanmalıdır. Spor alanları için asgari ölçü 40 dekar, en uygun ölçü 80 dekadır (Levend,2008).

Yine Levend'in tezinden alınan bilgiye göre spor ve oyun tesislerinin kent merkezlerine uzaklıkları 1000-1500 metre olması gerektiği belirlenmiştir (Levend,2008).

İmar Kanununun belirlediği 10 m² lik aktif yeşil alanların 3 m² lik alanı açık spor alanları oluşturmaktadır.

Tablo 5. Spor oyun Sahaları için belirlenen genel ölçüler (Levend,2008).

FUTBOL SAHASI	70 m x 105 m
BASKETBOL SAHASI	15,24 m x 28,64 m
VOLEYBOL SAHASI	18,3 m x 9,15 m
HENTBOL SAHASI	6 m x 100 m
BEYSBOL SAHASI	45 m x 160 m
TENİS KORTU	8,23 m x 23,77 m
GOLF SAHASI	50 - 75 ha arazi
UZUN MESAFE KOŞU PİSTİ	333,3 m veya 500 - 600 m
AT YARIŞI SAHASI	50 ha arazi
POLO SAHASI	183 m x 275 m
KAYAK PİSTİ	1500 m x 300 m (meyil %10-20)
PATEN PİSTİ	Tabi ve suni pistler 40 m x 40 m Yarış pisti 100 m x 200 m

Yücekaya (2013), yazdığı tez de Gürses'ten aldığı alıntıya göre ; **Aktif Açık Yeşil Alanların** toplamının kişi başına 12 m² lik bir alanı kapsamaması gerektiğini söylemektedir.

1. BÖLÜM SONUCU

İtalo Calvino “ Kent değişiminin, başkalaşmanın, çoğulluğun mekanı, uygarlığın beşiği o halde çoğu kimsenin ütöpik veya gerçekçi özlemlerini oluşturan bir çok maddi ve manevi değerini ortaya çıkma, yoğrulma, uygarlığın beşiği olan noktadır.” demiştir. Bu şekilde düşünüldüğünde kentlerin yüzyıllar içinde evrimleştiği ve günümüzdeki formlarına ulaştığı bizim ve bizden sonraki nesillerinde etkisiyle dönüşmeye devam edeceği görülmektedir. Ancak kentler zaman içinde gelişirken doğal peyzajlarını bozarak kendi elleriyle yeniden kentsel yeşil alanlara dönüştürmeye çalışmaktadırlar. Kentsel Peyzaj Kavramı kentsel doku kavramlarının hepsini içine alarak bir bütün olarak düşünülmelidir. Kentsel açık ve yeşil alanlar bölümden de anlaşıldığı kadarıyla basitçe rekreasyonel amaçlı kullandığımız alanların tamamına denilmektedir. Kent dokuları içinde ve kentin yakın çevresinde bulunan alanları tek bir alan olarak düşünülmesi gerekmektedir.

Zamanla dönüşüme uğrasa da kentlerin doğal kimliklerinin ve peyzaj özelliklerinin korunması gerekmektedir. Bu sebeple her ülke hatta ülke içinde kentler bile belli bir standarda uymaya çalışmaktadır.

Ülkemizde de Cumhuriyetin ilanıyla kanunların yürürlüğe girmesiyle, İmar Kanunları, Yapı Yollar Kanunları, İmar yönetmelikleriyle bir standart oluşturulmuştur. Bu standartlar Bölüm içinde verilen tablolardan anlaşılmaktadır ki Mücavir alan içinde aktif yeşil alanların 10 m², Mücavir alan dışında ise 14 m² olarak belirlenmiştir.

Kentsel Açık Yeşil Alanlar ise iki ana başlıkta toplanmıştır. Aktif Açık Yeşil Alanlar ve Pasif Açık Yeşil Alanlardır. Bu alanlar kullanım biçimlerine göre ayrılmaktadır. Pasif yeşil alanlar kullanılmaya elverişli olmayan yeşil alanlardır. Aktif Yeşil alanlar ise kullanıma uygun toplumun bütün birimleri tarafından kullanılabileceği alanlardır. Bu çalışmanın ilk kısmında bu kavramların neler olduğu ve nelerden oluştuğu anlatılmıştır.

2.BÖLÜM

2. BEYOĞLU İLÇESİ AKTİF VE PASİF AÇIK YEŞİL ALANLARININ İNCELENMESİ

Tezin bu kısmı birinci bölümde anlatılan kavramların İstanbul ili Beyoğlu ilçesi üzerinde irdelenmesiyle oluşmaktadır. Beyoğlu ilçesinin yüzyıllar içindeki kentsel dönüşümü incelenip bugünkü durumunda bulunan yeşil alanlarının envanterleri çıkarılarak, haritalar üzerinden incelenerek, aktif ve pasif açık yeşil alanlarının m² leri hesaplanarak bir incelemeden oluşmaktadır. Mevcutta bulunan yeşil alanlar saha çalışmaları yapılarak incelenmiş ve fotoğraflanmıştır.

2.1. İSTANBUL İLİ BEYOĞLU İLÇESİ HAKKINDA GENEL BİLGİ

Beyoğlu İstanbul'un Avrupa yakasında bulunan 2017 de ki son verilere göre nüfusu 236.606 bin olan bir ilçedir.

Şekil.19. Beyoğlu İlçesi İstanbul İlindeki Yeri

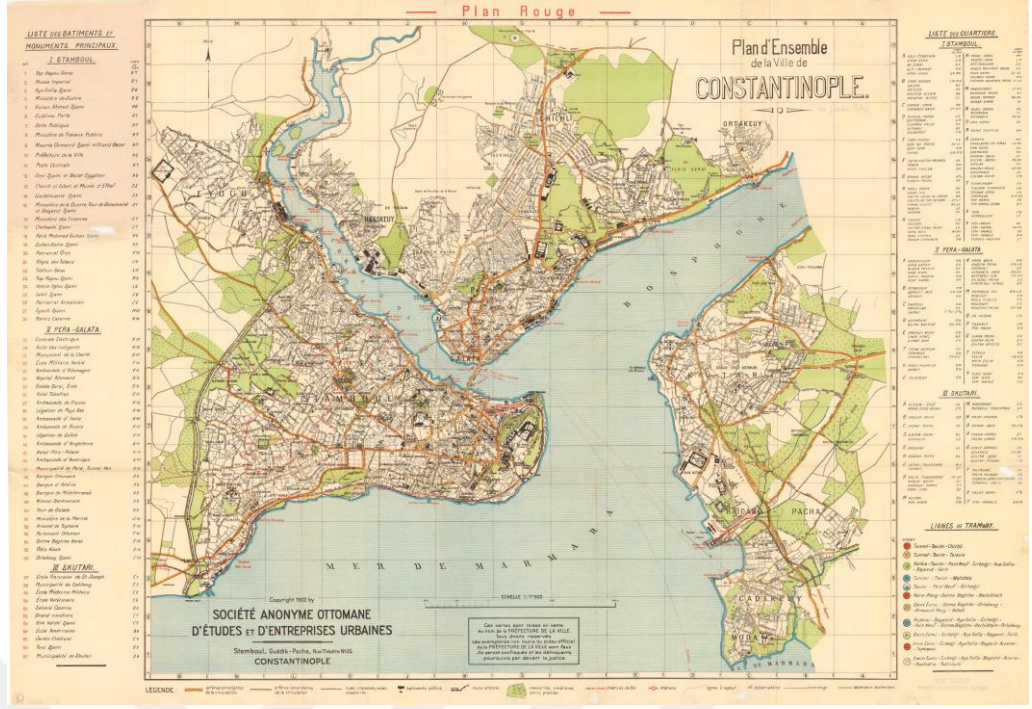
Günümüzde 45 mahalleden oluşan Beyoğlu; kuzeybatısında Kâğıthane ilçesi, kuzeyinde Şişli, doğusunda Beşiktaş ve İstanbul boğazını güneyden de Haliç'i çevrelemektedir. 8,76 km² yüzölçümüne sahip Beyoğlu ilçesi, Haliç'in kuzeyinde Kasımpaşa vadisinin batısıyla, Dolmabahçe (Gazhane) vadisi arasında kalan alanı kapsar, Şişli ve Beşiktaş ilçeleriyle sınırdadır.

Beyoğlu adını etimolojik olarak; Tarihi yarımada'nın ve Haliç'in karşısında gelişen bölge Orta Çağ'dan itibaren, Yunanca da "karşı yaka", "öte" anlamına gelen "Pera" adıyla anılmaktadır. Beyoğlu ise kentin önemli kültür, eğlence ve iş merkezlerinden oluşan ve Galatasaray'ı taksim meydanına bağlayan istiklale caddesi ve çevresi için kullanılır. Bizans döneminde yerleşim alanı olmayan bu kesime Peran bağlanlarından kaynaklandığı için Pera denilmektedir. Yüzyıllar boyunca bu sebepten dolayı yabancılar Beyoğlu'na Pera demektedirler. 1925 yılında Pera kullanımını resmi yazışmalardan çıkartılıp Beyoğlu ismi kullanılmaya başlanmıştır (Beyoğlu Belediyesi, 2017).

Beyoğlu adının ortaya çıkışına ilişkin çeşitli rivayetler vardır; Osmanlı padişahı II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) zamanında Pontus (Trabzon) prenslerinden Aleksios Komnenos'un İslamiyet'i kabul ederek burada oturmasıyla kaynaklanır.

Bir diğer rivayet ise Kanuni döneminde Türklerin ona "Bey Oğlu" dedikleri Venedik elçisi Andrea Gritti'nin Rum bir kadınla evlenmesi sonucu olan oğlunun Luigi Gritti'nin oturduğu konağın taksim yakınında olmasından dolayı; Kanuni Sultan Süleyman döneminde ki Venedik elçisiyle yazışmalarında ona "Bey Oğlu" dediği için bu semt Beyoğlu olarak adlandırılır (Beyoğlu Belediyesi, 2017).

Pera Bizans döneminde ki İstanbul'un sonradan gelişen yerleşim yeri olmuştur. İmparator II. Theodosius tarafından bir kısmı yaptırılmış olan İstanbul surlarının çevrelediği kapalı alanın Haliç'e ve Marmaray'a bakan yamaçlarında konutlar Sirkeci çevresinde ticaret kuruluşları; Sarayburnu, Beyazıt, Aksaray, Cerrahpaşa, Yedikule'de yönetsel dinsel ve ticari merkezler yoğunlukta idi. Ayrıca Haliç'in karşı kıyısında ki Galata'da bir dış yerleşim yeri olmuştur. Sykai (Sycae) adı verilen bu yerleşim yerinde oturanları çoğunu Venedikliler ile Cenevizliler oluşturmaktaydı. Daha sonraları surlarla çevrilen bu yerleşim yerleri zengin bir ticaret merkezi oldu (Beyoğlu Belediyesi, 2017).

Şekil.20. Beyoğlu İlçesi Eski haritası (Belediye Arşivi)

İstanbul'un fethinden sonra Galata bölgesine Türkler yerleşti. Osmanlılar tarafından alındığında elli bin kadar olan nüfusu Rumeli ve Anadolu'dan getirilen Müslüman ve Müslüman olmayan halkın yerleştirilmesiyle yüzbinş aştı. 1476 tarihli bir belgeye göre Galata'da 592 Rum 535 Müslüman 332 Frenk ve 62 Ermeni evi vardı. Galata'nın sur içi bölümünde Türkler çoğunlukta değildi; Tophane, Galatasaray, Beşiktaş ve Haliç kıyılarında ve onun biraz daha ilerisinde Kasımpaşa Türk evleriyle doluydu.

13. yy da Cenevizli tüccarların yönetimine verilen galata yüzyıllar boyunca ticarete ki önemini korumuştur. 15. yy da kent yüz bini bulan nüfusuyla dünyanın sayılı büyük kentlerinden biriydi.

Osmanlı devrinde Beyoğlu çevre olarak batılılaşmanın maddi görüntüsünün odaklaştığı yer durumundaydı. En hayati ihtiyacı olan suya kavuşmasıyla Beyoğlu'nu daha geniş çapta iskânını sağlamış oldu. 1492 den sonra Galata'da ki yabancı elçilikler Beyoğlu'na taşındı. Galatasaray ile Tünel arasında yerleşim yeri olarak gelişmeye başlandı. 16. yy in ilk yarısında Beyoğlu içinde tek tük yapıların el aldığı bağlık bahçelik bir alandı. Beyoğlu Galata'dan gelen Hristiyanlarla yabancıların elçilikler dolaylarını ve o zamanlar "Grand Rue De Pera" denilen İstiklal Caddesi boyunca yerleşmesiyle Avrupa görünümünde bir yerleşme olarak ortaya çıktı. 1700 lüler de Beyoğlu bugün ki Tünel-

Galatasaray caddesinin iki tarafı ile bu caddenin yan sokaklarına yayılmıştı. Dört yol merkez olmak üzere Beyoğlu gelişmişti. Batısında mezarlıklar ve doğusunda ise elçilikler vardı. 18. yy da yavaş yavaş Avrupa etkisi artmıştı. 18. yy sonunda İstiklal caddesinde yapıların tamamı taş veya tuğla ya da alt katları taş üstleri ahşaptı (Beyoğlu Belediyesi, 2017).

Galata'da canlı bir ticaret hayatı olduğu halde buraya büyük çaplı camiler yapılmamış medreseler inşa edilmemiştir. Bunun en önemli sebebi Galata ve Beyoğlu'nda yeterli suyun olmamasıdır. Galata'nın iki yanında bulunan Tophane ve Kasımpaşa öteki tarafta ise Halıcıoğlu ve Söğütözüne suya kavuşturulmuş olan bölgeler de Türklerin yerleşmesine sebep olmuştur. Beyoğlu'nun su sorunu üzerine ciddi bir şekilde 18. yy nin ortalarında değinilmiştir. 1732 de I. Mahmut tarafından Bahçeköy su şebekesinin yapılmasıyla Beyoğlu suya kavuşmuştur (Beyoğlu Belediyesi, 2017).

Beyoğlu bölgesinde 1732 tarihini taşıyan 25 çeşme bulunmaktadır. 1737-1800 arasında yapılmış 49 çeşme, 1800-1923 arasında yapılmış 76 çeşme, bir yönüyle de Türk nüfusunun nerelerde yoğunluk gösterdiğinin de işaretini oluşturmuştur.

Bahçeköy şebekesi Beyoğlu için, uzun yıllar yeterli olmamıştır. Beyoğlu su bakımından bundan sonra da zaman zaman takviye edilmiştir. On dokuzuncu yüzyılın sonlarında, Terkos Gölü'nde İstanbul'a su veren şebeke yapınca Beyoğlu'na da su verilmiştir. İmparatorluk döneminde olmuştur. Kemerburgaz ile cendere arasında ki 60 kadar kaynağın suları toplanarak 1904'te demir borular ile Beyoğlu'ya sevk edilmiştir. Bu sular Hamidiye suları diye tanınır. İstanbul'da evlere ve diğer özel kurumlara paralı su dağıtımının, halkın evlerinde paralı su harcamasının yapılması Terkos ve Elmalı şebekeleri ile başlamıştır (Beyoğlu Belediyesi, 2017).

Beyoğlu genel olarak 19. yy da gelişmeye başlamıştır. Bu gelişmenin nedeni Osmanlıda ki ticaretin iyice gelişmeye başlamış olmasıdır. Beyoğlu uluslararası bir ticaret merkezi olmuştur. 19. yy nin başında Beyoğlu bahçeli evleriyle hala bir banliyö görünümündeydi. Beyoğlu ve çevresi henüz kentleşmeye başlamamıştı. İkinci yarısında ise kapitülasyonların koruması altında bulunan yabancıların, tüccarların, bankerlerin, armatörlerin ve kozmopolit bir çevreye yerleşmek isteyen zenginlerin Paris modasını taklit

ederek yaşadığı bir yer olmuştu. Yüzyılın sonuna doğru burada yurtdışından da ünlü oyunların sahnelendiği tiyatrolar yapılmıştır.

Şekil.21. Beyoğlunun Eski Fotoğrafları (Belediye Arşivi)

Beyoğlu'nun sırtlarında kıyı bölgelerinde devlet yeni kurumlar kurarak burayı kalkındırmayı hedeflemiştir. Saray modern okullar kışlalar hastaneler yönetim birimleri gibi yerler oluşturularak gelişimi sağlamıştır. Reformlar ve batıya açılış konusunda II. Mahmut'ta III. Selim in yolunu izler. Beyoğlu'nun padişah zamanında da kullanılması saltanat makamının Beyoğlu'nu tercih ettiğini kabul etmiştir (Beyoğlu Belediyesi, 2017).

Reform hareketlerinin belirtisi olarak Sötlüce yakınında bir evde gizlice matematik ve geometri dersleri verilmeye başlanır ve hendeshane tersane civarında açık şekilde faaliyete geçecek matematik geometri gibi pozitif bilimlere yer verilen eğitim birimi olan 1773 de kurulan Mühendishane-i Bahr-i Hümayun için başlangıçtır (Beyoğlu Belediyesi, 2017).

Baron Dö Tott askeri alanda ikinci bir reform hareketi olan sürat topçularını kurmuş bunlar Beyoğlu ve Kâğıthane'de talim yapmışlardır. Aynı zamanda Baron Dö Tott Hasköy'de Top Döküm hanesini kurmuştur. 1792 de Halıcıoğlu'nda Humbaracı Kışlası, 1795 te Mühendishane-i Berr-İ Hümayun kurulmuştur. Yıllar ilerledikçe Beyoğlu'nun tercihli alan haline gelişi 1858 de Beyoğlu'nda örnek belediyecilik uygulamasına geçilmesi tercihin yönetim alanına kadar uzanışına açıklık getirir.

Kılık kıyafet yaşam tarzı ve binalar açısından Beyoğlu farklılık göstermektedir. 1860 ve 1864 arasında Âşıklar ve Ayaz Paşa mezarlıkları kaldırılmış, galata surları yıktırılmış, yeni caddeler ve sokaklar açtırılmış, yangınların önlenmesi için ahşap binaların yapımı yasaklanmıştır.

1873 te Galatasaray'ı Beyoğlu'na bağlayan tünel açılmıştır. 1913 te ise Beyoğlu Şişli arasında ilk elektrikli tramvayın bağlanmasıyla Galatasaray-Taksim arası Tünel-Galatasaray arası daha merkezi hal almış Beyoğlu'nun en kolay ve ulaşılabilir gözde yeri olmuştur. Bu sayede Beyoğlu'nun çevre semtlerinde yeni çağdaş binalar yapılmıştır. Yirminci yüzyılın başlarında Beyoğlu'nda da yapılan apartmanların çevrelerinde Art Nouveau üslubu uygulanmıştır (Beyoğlu Belediyesi, 2017).

Osmanlıdan Cumhuriyete geçildiğinde Beyoğlu'nu yerleşme alanı Beşiktaş'a ve Şişliye, Haliç ve Boğaziçi yamaçlarına kadar uzandı. Bu sayede konutlar işlerine dönüşmeye başladı. İstiklal caddesinin adı önceden Cadde-i Kebirken Cumhuriyetten sonra İstiklal Caddesi olmasıyla anayol boyunca uzanan binalar yerlerini mağazalar, bankalar, kahvehaneler, sinema, tiyatro, pastane, sanat galerileri ve eğlence yerlerine bıraktı. Bu gelişme Halaskar Caddesi boyunca Şişliye kadar sürdü. 1950 lerden sonra hızlı kentleşmenin sonucu İstanbul'un aşırı büyümesi ile yeni semtlerin gelişmesi ile Beyoğlu'na olan ilginin azalmasına sebep oldu. İstiklal caddesinin trafiğe kapatılmasıyla ve bazı lüks mağazaların istiklal caddesini terk etmemesiyle Beyoğlu canlılığını korumaya devam etmiş.

Tanzimat döneminin karakterine uygun olarak, batılı şehircilik anlayışı uygulanması ilk Beyoğlu'nda başladı. Reformlar 28 Aralık 1857 tarihli "6. Daire-i Belediye Nizamı" ve 7 Haziran 1858 tarihli "Devair-i Belediyeden 6. Daire İtibar olunan Beyoğlu ve Galata Dairesinin Nizam-ı Umumisi" nizamnameleriyle başladı. İstanbul, 14 belediye dairesine ayrıldı. Beyoğlu, ilk uygulama olmasına rağmen buraya "6. Daire" denildi. Bu adı almasının nedeni, Paris'te "Sixeme arrondissement" (6.Bölge) diye bilinen Belediye biriminin kentin en mamur bölgesi olmasıydı. 6. Dairenin amacı; Ticareti düzenlemek ve Avrupa-i Kent Hizmetlerini getirmektir (Beyoğlu Belediyesi, 2017).

Şekil.22. Galata Kulesi Görüntüsü (Beyoğlu Belediyesi Arşivi)

6. Daire kurulca başına Mehmet Kamil Bey getirildi. Kendisi Baş hariciye teşrifatçısı olarak yabancılarla ve diplomatik misyonla ilişki içerisindeydi. Sokakların düzenlenmesi, düzenlenmesi, lağım ve suyunun yapılması ve diğer bazı hizmetlerin getirilmesi kararı uygulamaya konuldu. İlk iş olarak Beyoğlu'nun ve Galata'nın kadastro haritaları çizildi. Taksim ve Tepebaşı'nda umumi bahçeler yapıldı. Bir hastane kuruldu ve sokakların gazyağıyla çalışan fenerlerle aydınlatılması ilk olarak Cadde-i Kebir'de (İstiklal Caddesi) başlatıldı (Beyoğlu Belediyesi, 2017).

1959'daki nizamname ile sokakların temizliği ihaleye verildi. Sokaklar 3 sınıfa ayrıldı. 1.sınıf sokaklar her gün, hatta yazın günde iki kez, 3. Sınıf olanlar haftada 1 kez süpürülüyordu. Bu hizmetler sadece galata kısımlarında gerçekleşti. Kasımpaşa, Hasköy, Sütlüce tarafları bu hizmetlerden yararlanamamıştır (Beyoğlu Belediyesi, 2017).

20 Nisan 1924'te Beyoğlu Belediyesi kuruldu. Cumhuriyetin ilk yıllarında Beşiktaş, Şişli, Kemerburgaz'ı kapsayan Beyoğlu, 1930 da Beşiktaş'ın ayrılması, 1936 da Kemerburgaz'ın Eyüp'e bağlanması, 1954'te Şişli ilçesinin kurulmasıyla bugünkü haline zemin oluşturulmuş oldu. 1984'te çıkan Büyükşehir ve İlçe Belediyelerini kapsayan Yerel Yönetimler Kanunu

çerçevesinde yeniden yapılarak 45 mahalleyi kapsayan “Beyoğlu Belediyesi” mevcut statüsünü almıştır (Beyoğlu Belediyesi, 2017).

Aksoy’un 2001 de teslim ettiği “İstanbul ili Yeşil Alan Durumunun İncelenmesi” adlı doktora tezinde; İstanbul’un her ilçesi için 7 ana başlıkta incelediği ve yeşil alanları hakkında 2000 yılına kadar yapılan yeşil alanlarla alakalı sonuçlar çıkarmıştır (Aksoy,2001).

Aksoy; 1975 ten 2000 yılına kadar olan çocuk oyun alanları incelediğinde;

- 1975 te 6050 m² alana sahip 6 adet çocuk oyun alanı mevcut olup, yaklaşık 47029 çocuga hitap eden alanlarda çocuk başına 0.1 m² lik yer düşmektedir.
- 1980 te 21700 m² alana sahip 14 adet çocuk oyun alanı mevcut olup, yaklaşık 45565 çocuga hitap eden alanlarda çocuk başına 0.5 m² lik kişi başına da 0.1 m² lik yer düşmektedir.
- 1985 te 21700 m² alana sahip 14 adet çocuk oyun alanı mevcut olup bir yenisi yapılmamış olup, yaklaşık 50184 çocuga hitap eden alanlarda çocuk başına 0.4 m² lik kişi başına da 0.09 m² lik yer düşmektedir.
- 1990 da ise 21700 m² alana sahip 14 adet mevcut çocuk oyun alanlarını dönüştürerek park alanı olarak sunmuştur. Yeni yapılan 300 m² lik bir çocuk oyun alanı bulunmaktadır.
- 1995 te ise 1230 m² lik alana sahip 4 adet çocuk oyun parkı bulunmaktadır. 47120 çocugun bu alanlardan yararlandığı düşünülmektedir. Çocuk başına düşen 0.03 m² lik çocuk oyun alanı mevcuttur.
- 2000 yılında ise mevcut çocuk oyun alanlarının korunmuş olduğu, 48090 çocugun varlığını düşünülerek çocuk başına 0,02 m² lik çocuk oyun alanı düşmektedir (Aksoy, 2001).

Aksoy; 1975 ten 2000 yılına kadar olan park alanları incelediğinde;

- 1975 te 62000 m² alana sahip 5 adet park alanı mevcut olup, yaklaşık 230532 kişiye hitap eden alanlarda kişi başına 0.3 m² lik yer düşmektedir.
- 1980 te mevcut parklara yenilemeler yapılmamış, park alanlarını, 223360 kişinin kullandığı düşünülerek kişi başına 0.3 m² lik yer düşmektedir.

- 1985 yılına kadar toplam alanı 171760 m² lik olan 8 adet park yapılmış olup, 233760 m² lik alana sahip 13 adet park mevcut olarak bulunmaktadır. 245999 kişinin kullandığı düşünülerek kişi başına 1.0 m² lik park alanı düşmektedir.
- 1990 yılında 364750 m² alana sahip 25 adet park alanı mevcut olup, yaklaşık 229000 kişiye hitap eden alanlarda kişi başına 1.6 m² lik park alanı düşmektedir.
- 1995 yılında 382280 m² alana sahip 37 adet park alanı mevcut olup, yaklaşık 230980 kişiye hitap eden alanlarda kişi başına 1.7 m² lik park alanı düşmektedir.
- 2000 yılında 400200 m² alana sahip 40 adet park alanı mevcut olup, yaklaşık 235733 kişiye hitap eden alanlarda kişi başına 1.7 m² lik park alanı düşmektedir.
- 2000 yılında bulunan parkların; 34 adedi küçük park, 4 adedi mahalle parkı, 2 adedi ise semt parkıdır (Aksoy, 2001).

Aksoy; 1975 ten 2000 yılına kadar olan spor alanları incelediğinde;

- 1975 te 32750 m² alana sahip 1 adet spor alanı mevcut olup, yaklaşık 230532 kişiye hitap eden alanlarda kişi başına 0.1 m² lik alan düşmektedir.
- 1980 de ise 32750 m² alana sahip 1 adet spor alanı mevcut olup, yaklaşık 223360 kişiye hitap eden alanlarda kişi başına 0.2 m² lik alan düşmektedir.
- 1980 ile 2000 yılları arasında spor alanları yapılmamış olup kişi başına düşmesi gereken 3 m²lik açık mevcuttur (Aksoy,2001).

Aksoy; 1975 ten 2000 yılına kadar olan ağaçlandırılmış alanları incelediğinde;

- 1985 yılında toplam 100000 m² lik ağaçlandırılmış alan bulunmaktadır. 245999 kişinin kullandığı düşünülerek kişi başına 0.4 m² lik alan düşmektedir.

- 1990 yılına kadar 80000 m² lik alan ağaçlandırılmış olup, toplamda 180000 m² lik alan ağaçlandırılmış 229000 kişinin kullandığı düşünülerek 0.8 m² lik alan düşmektedir.
- 2000 yılı sonunda 191500 m² lik alan ağaçlandırılmış olup 235733 kişinin kullanacağı düşünülerek kişi başına 0.8 m² lik alan düşmektedir. (Aksoy,2001).

Aksoy; 1975 ten 2000 yılına kadar olan çayır, fidanlık, orman alanları incelediğinde;

- 1975 yılında toplam 100000 m² lik alana yerleştirilmiş olan aktif yeşil alanlar 230532 kişinin kullandığı düşünülerek kişi başına 0.4 m² lik aktif yeşil alan düşmektedir.
- 1985 ten itibaren bu alanlar pasif yeşil alan sınıflandırılmasına alınıp öyle değerlendirilmiştir (Aksoy,2001).

Aksoy; 1975 ten 2000 yılına kadar olan görsel yeşil alanlar, refüjler ve meydan alanlarını incelediğinde;

- 1975 yılında toplam 37750 m² yeşil alan mevcuttur. 230532 kişinin yararlandığı düşünülen alanda kişi başına düşen yeşil alan 0.2 m² lik alandır.
- 1980 yılında 51460 m² yeşil alan mevcuttur. 223360 kişinin kullandığı alanda kişi başına 0.2 m² lik yeşil alan düşmektedir.
- 1990 yılında toplam 262960 m² lik yeşil alan mevcuttur. 229000 kullandığı düşünülünce kişi başına 1.1 m² lik alan düşmektedir.
- 1995 yılında 259080 m² lik yeşil alan mevcuttur. 230980 kişinin kullandığı düşünülürse kişi başına 1.1 m² lik alan düşmektedir.
- 2000 yılında ise toplam yeşil alan miktarı 263570 m² lik alanda 235733 kişinin kullandığı düşünülerekten kişi başına yeşil alan 1.1 m² lik alan düşmektedir (Aksoy,2001).

Aksoy; 1975 ten 2000 yılına kadar olan mezarlık alanlarını incelediğinde;

- 1975 te olan 369850 m² lik alanın 230532 kişi kullandığı düşünülerek kişi başına 1,6 m² lik alan düşerken,

- 2000 yılında ise 674755 m² lik alanı 235733 kişi kullandığı düşünülürse kişi başına düşen mezarlık yeri 2,9 m² lik alan düşmektedir (Aksoy,2001).

Aksoy'un tezinden alınan verilere göre Beyoğlu'nun 25 yıldaki yeşil alanlarının gelişimi izlenmiş olup 1975 te toplam yeşil alan miktarı 608400 m² lik yeşil alan 2000 yılında ise 1531255 m² ye yükselmiştir. 1975 te 200800 m² olan aktif kullanılan yeşil alan toplam yeşil alanın %33 'ünü oluştururken; 407600 m² olan aktif kullanılmayan (Pasif yeşil alan) ise toplam yeşil alanın %67'sini oluşturmaktadır. 2000 yılında ise 1531255 m² nin %26 sı olan 401430 m² si aktif kullanılan yeşil alanlardır. Kalan 1129825 m² lik alanı ise aktif olarak kullanılmayan (Pasif Yeşil Alan) alanlardır. (Aksoy,2001)

1975 yılında kişi başına 0.9 m² lik aktif yeşil alan düşerken, 2000 yılında 1.7 m² lik alana yükselmiştir. Yine 1975 yılında kişi başına 1.8 m² pasif yeşil alan düşerken, 2000 yılında 4.8 m² lik pasif yeşil alan bulunmaktadır. 1975 yılında olan toplam yeşil alan 2.7 m² den, 2000 yılında 6.5 m² ye yükselmiştir (Aksoy,2001).

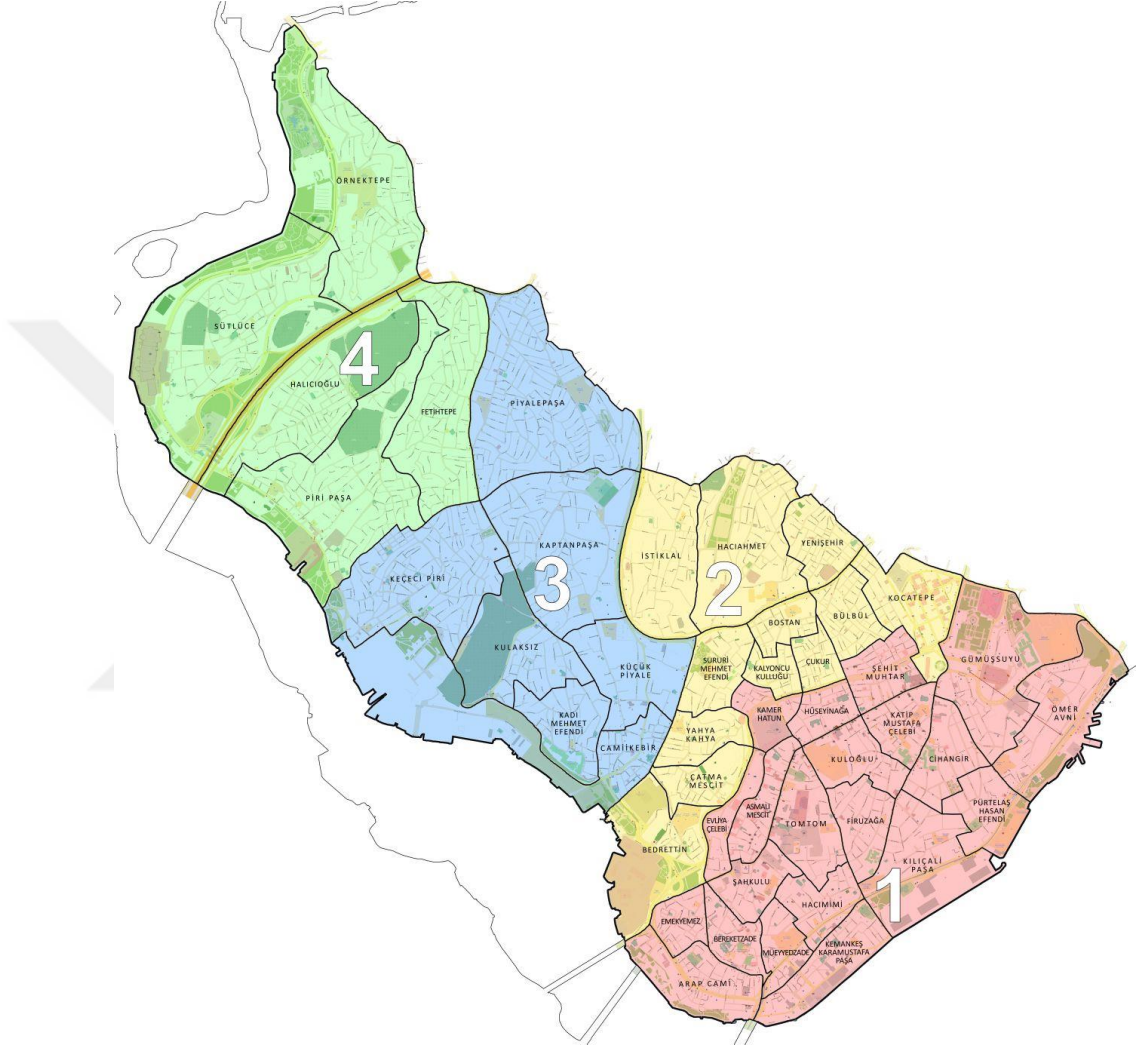
2000 yılındaki bu yeşil alan miktarları göz önünde bulundurulduğunda; Aktif ve Pasif yeşil alan standartlarına 2000 yılı itibariyle uymadığı, Aktif yeşil alan standartlarında 10.3 m² lik bir açık olduğu, Pasif yeşil alan standartlarında ise 5.2 m² lik bir açık bulunmaktadır.

İstanbul ili Beyoğlu ilçesi 2017 itibariyle nüfusu 236.606 a ulaşmıştır. Yıllardaki değişimleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 6. Tükten alınan Beyoğlu ilçesi yıllara göre nüfus miktarları

YILLAR	TOPLAM NÜFUS
1960	216.425
1970	225.850
1980	223.360
1990	229.000
2000	231.900
2007	247.256
2010	248.084

2015	242.250
2016	238.762
2017	236.606

Şekil.23. Beyoğlu İlçe haritası

Beyoğlu ilçesi yüz ölçümü hakkında alınan verilere göre 2016 verisi 8.91 km² dir. 2017 ise haritalardan ölçülen hesaplamayla 9,54 km² yi bulmuştur. Aşağıdaki tabloda mahalle bazlı nüfus ve mahallelerin yüz ölçümleri verilmektedir.

Tablo 7. İlçe bazlı nüfus verileri ve belediye nazım imar haritalarından alınan verilerle oluşturulmuştur.

YIL	MAHALLE	TOPLAM NÜFUS	YÜZÖLÇÜM (m2)
2017	Piyalepaşa Mahallesi	23.469	493.589
2017	Kaptanpaşa Mahallesi	19.818	408.434
2017	Piripaşa Mahallesi	15.706	501.744
2017	Fetihtepe Mahallesi	15.490	329.397
2017	Hacıahmet Mahallesi	15.383	339.755
2017	Keçecipiri Mahallesi	14.386	389.263
2017	Halıcıoğlu Mahallesi	13.274	376.620
2017	Sütlüce Mahallesi	12.474	686.217
2017	Örnektepe Mahallesi	10.556	520.065
2017	Kadımeahmetefendi Mah.	10.172	131.898
2017	Kulaksız Mahallesi	9.706	245.425
2017	Küçük Piyale Mahallesi	9.312	198.936
2017	Yenişehir Mahallesi	5.823	103.557
2017	İstiklal Mahallesi	4.481	246.886
2017	Sururi Mehmet Efendi Mah.	4.388	108.878
2017	Firüzağa Mahallesi	4.046	103.998
2017	Bülbül Mahallesi	3.883	99.185
2017	Yahya Kahya Mahallesi	3.733	85.013
2017	Cihangir Mahallesi	3.482	113.930
2017	Kalyoncu Kulluğu Mahallesi	3.108	50.342
2017	Camiikebir Mahallesi	2.854	437.709
2017	Çukur Mahallesi	2.735	52.224
2017	Tomtom Mahallesi	2.657	145.869
2017	Çatma Mescit Mahallesi	2.504	93.238
2017	Kılıçalı Paşa Mahallesi	2.476	244.700
2017	Bostan Mahallesi	2.468	655.576
2017	Kocatepe Mahallesi	2.136	173.399
2017	Gümüşsuyu Mahallesi	2.109	345.007
2017	Ömer Avni Mahallesi	2.092	239.716

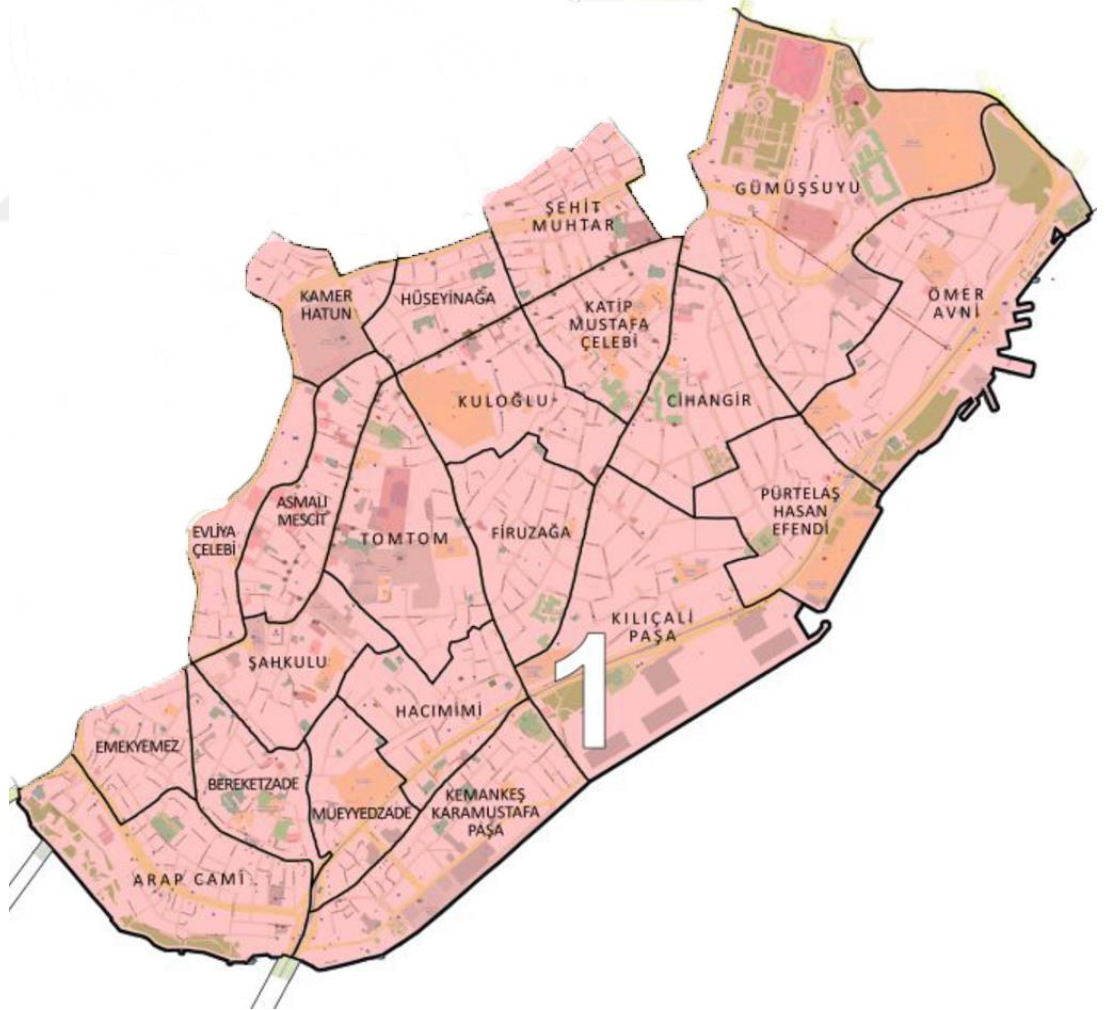
2017	Pürtelaş Hasan Efendi Mah.	1.872	109.977
2017	Şehit Muhtar Mahallesi	1.493	97.089
2017	Kuloğlu Mahallesi	1.463	111.982
2017	Hacımimi Mahallesi	1.368	93.962
2017	Kamer Hatun Mahallesi	886	62.182
2017	Şahkulu Mahallesi	840	82.847
2017	Katip Mustafa Çelebi Mah.	834	89.115
2017	Bedrettin Mahallesi	752	246.721
2017	Müeyyetzade Mahallesi	518	78.146
2017	Asmalı Mescit Mahallesi	463	89.963
2017	Bereketzade Mahallesi	405	74.280
2017	Hüseyinağa Mahallesi	368	63.928
2017	Evliya Çelebi Mahallesi	283	60.021
2017	Kemankeş Karamustafapaşa Mahallesi	128	137.331
2017	Emekyemez Mahallesi	121	67.479
2017	Arap Cami Mahallesi	91	155.811
TOPLAM		236.606	9.541.404

Günümüzde 45 mahalleden oluşan Beyoğlu ilçesi kolayca tanımlamalar yapılabilmesi için 4 ana bölgeye ayrılmıştır. Bu bölgeleri kapsayan mahalleler vardır. 1. Bölgede toplamda 21 mahalle, 2. Bölge de 12 mahalle, 3. Bölge de 7 mahalle, 4. Bölgede ise 5 mahalle bulunmaktadır.

Tablo. 8. 1. Bölgede bulunan 21 adet mahallenin listesi.

1. BÖLGE MAHALLE LİSTESİ	
ARAP CAMİ MAHALLESİ	KEMANKEŞ KARAMUSTAFA PAŞA MAHALLESİ
MÜEYYEDZADE MAHALLESİ	BEREKETZADE MAHALLESİ
EMEKYEMEZ MAHALLESİ	ŞAHKULU MAHALLESİ
HACİMİMİ MAHALLESİ	KILIÇALI PAŞA MAHALLESİ

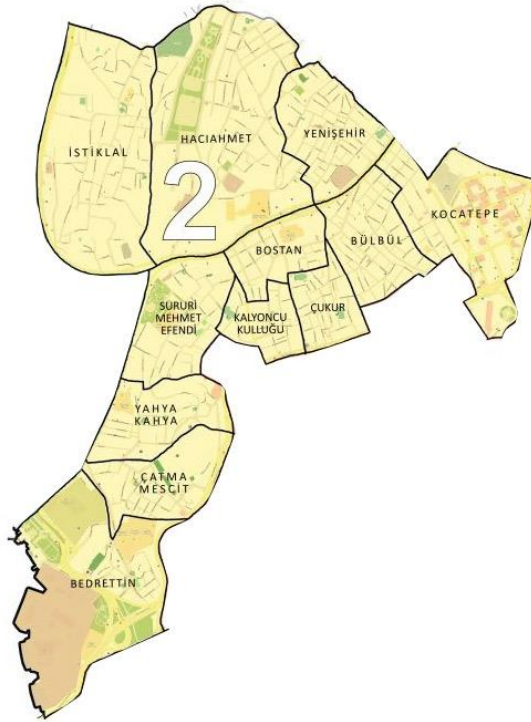
PÜRTELAŞ HASAN EFENDİ MAHALLESİ	ÖMER AVNİ MAHALLESİ
GÜMÜŞSUYU MAHALLESİ	CİHANGİR MAHALLESİ
FİRÜZAĞA MAHALLESİ	KATİP MUSTAFA ÇELEBİ MAHALLESİ
ŞEHİT MUHTAR MAHALLESİ	HÜSEYİNAĞA MAHALLESİ
KULOĞLU MAHALLESİ	KAMER HATUN MAHALLESİ
TOMTOM MAHALLESİ	ASMALI MESCİT MAHALLESİ
EVLYA ÇELEBİ MAHALLESİ	

Şekil.24. Beyoğlu Belediyesi 1.bölge Mahalleleri listes

Tablo.9. 2. Bölgede bulunan 12 adet mahallenin listesi.

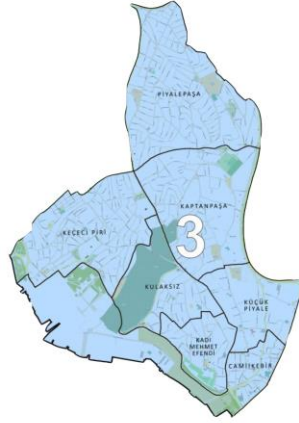
2. BÖLGE MAHALLE LİSTESİ	
KALYONCU KULLUĞU MAHALLESİ	ÇATMA MESCİT MAHALLESİ
YAHYA KAHYA MAHALLESİ	SURURİ MEHMET EFENDİ MAHALLESİ
BEDRETTİN MAHALLESİ	ÇUKUR MAHALLESİ
BOSTAN MAHALLESİ	BÜLBÜL MAHALLESİ
KOCATEPE MAHALLESİ	YENİŞEHİR MAHALLESİ
HACIAHMET MAHALLESİ	İSTİKLAL MAHALLESİ

Şekil.25. Beyoğlu İlçesi 2. Bölge Mahalleleri Listesi

Tablo.10. 3. Bölgede bulunan 7 adet mahallenin listesi.

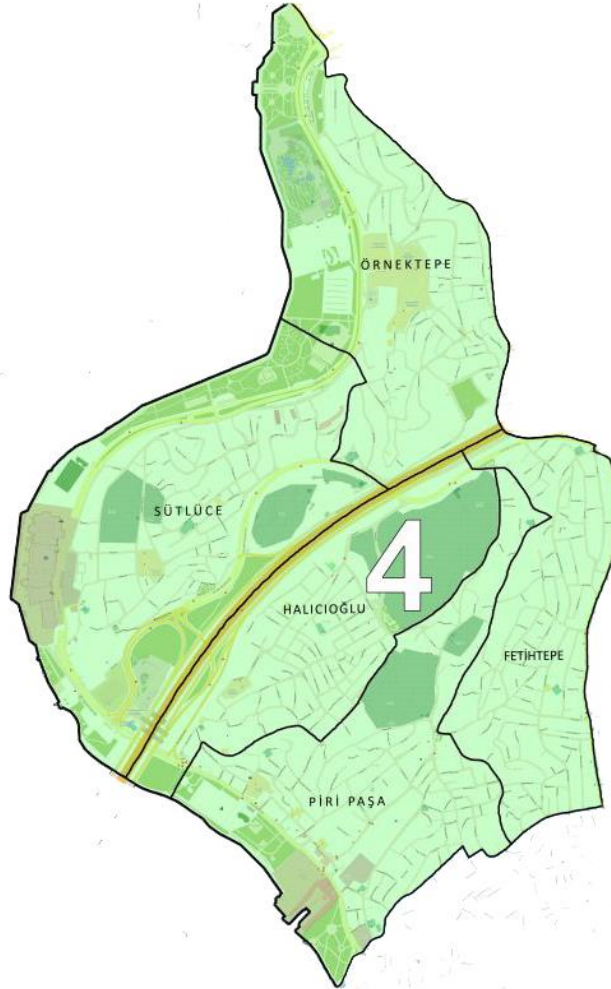
3. BÖLGE MAHALLE LİSTESİ	
KADİMEHMET EFENDİ MAHALLESİ	CAMİİKEBİR MAHALLESİ
KULAKSIZ MAHALLESİ	KÜÇÜK PİYALE MAHALLESİ
KAPTANPAŞA MAHALLESİ	PİYALEPAŞA MAHALLESİ
KEÇECİPİRİ MAHALLESİ	

Şekil.26. Beyoğlu ilçesi 3. Bölge Mahalleri Listesi

Tablo.11. 4. Bölgede bulunan 5 adet mahallenin listesi.

4. BÖLGE MAHALLE LİSTESİ	
FETİHTEPE MAHALLESİ	PİRİPAŞA MAHALLESİ
HALICIOĞLU MAHALLESİ	SÜTLÜCE MAHALLESİ
ÖRNEKTEPE MAHALLESİ	

Şekil.27. Beyoğlu ilçesi 4.Bölge Mahalleri listesi

Bu tez kapsamında yukarıda belirlenmiş mahalleler tek tek incelenerek Aktif ve Pasif Açık Yeşil Alanları m² değerlerine bakılarak Türkiye standartlarına uyulup uyulmadığı ve bunlar üzerinde nitelik ve nicelik olarak değerlendirilmesi yapılacaktır.

2.2. BEYOĞLU İLÇESİ PASİF KULLANIM YEŞİL ALANLARI

2.2.1. Mezarlıklar

1. bölge bulunan mahalleler de bulunan pasif kullanım açık yeşil alanlarda mezarlıklar incelendiğinde mezarlık bulunmamaktadır. Ancak bölge içinde bazı önemli türbe içinde kalmış yeşil alanlar bulunmaktadır. Bunlardan biri Beyoğlu'na su getirildiği dönemde yapılmış olan Mir âlem Halil Ağa Çeşmesi ve Çeşmeyi yaptıran kişinin bulunduğu türbe bahçesidir. Bir diğeri de Kanuni Süleyman döneminde veziri olan Pargalı İbrahim Paşanın bulunduğu düşünülen türbe bahçesidir. Bu iki alanın toplam yeşil alanları **50 m² lik** alanlardır. Bunun dışında **1. Bölge Mahallelerinde mezarlık olarak kullanılan Pasif Açık Yeşil Alan yoktur.**

2. bölge bulunan mahalleler de bulunan pasif kullanım açık yeşil alanlarda mezarlıklar incelendiğinde mezarlık bulunmamaktadır. **2. Bölge Mahallelerinde mezarlık olarak kullanılan Pasif Açık Yeşil Alan yoktur.**

3. bölge bulunan mahalleler incelendiğinde Kulaksız Mahaltesinde 130.000 m² alana sahip Kulaksız-Seferikoz Mezarlığı bulunmaktadır. Mezarlıkların pasif kullanım açık yeşil alanlar olduğu bilinmesi üzerine **3. Bölge Mahallelerinde mezarlık olarak kullanılan 130.000 m² lik Pasif Açık Yeşil Alan vardır.**

4. bölge bulunan mahalleler incelendiğinde ise PiriPaşa Mahaltesinde; Rum Mezarlığı 6.100 m² ve Hasköy Mezarlığı 38.000 m² alana sahip; Halıcıoğlu Mahaltesinde Musevi-Kareim Mezarlığı 103.000 m², Sütlüce de ise; Ermeni Mezarlığı 24.000 m², Sütlüce Mezarlığı 4.900 m² ve Bademlik Mezarlığı 18.200 m² lik alanlarda bulunmaktadır. Mezarlıkların pasif kullanım açık yeşil alanlar olduğu bilinmesi üzerine **4. Bölge Mahallelerinde mezarlık olarak kullanılan 194.200 m² lik Pasif Açık Yeşil Alan vardır.**

2.2.2. Refüj ve Yeşil Alanlar

1. bölgede bulunan mahallelerdeki yeşil alanlar incelendiğinde;

Arapcami Mahallesi; Metro köprüsü ve çevresi yeşil alanları, 3.480 m²

Firüzağa Mahallesi; Kadirler Yokuşu- Tombaz- Türkgücü sokak yeşil alanları, 254 m²

Gümüşsuyu Mahallesi; Ülker Sokak yeşil alanları, 250 m²

Kılıçali Paşa Mahallesi; Meclisi Mebusan Caddesi yeşil alanları; 4.210 m²

Ömer Avni Mahallesi; Kabataş Set üstü yeşil alanları, 1.350 m²

Şahkulu Mahallesi; Meşrutiyet Caddesi yeşil alanları, 1.280 m²

Evliya Çelebi Mahallesi; Şişhane meydanı yeşil alanları, 8.450 m²

Tomtom Mahallesi; Galata Kulesi yeşil alanları, 550 m² dir.

Şekil.28. Kalaycibahçe Meydan Yeşil Alanları

Toplam da **1. Bölge Refüj Ve Yeşil Alanları 19.824 m²** lik bir alana sahiptir. Bu alanlar günlük olarak toplum tarafından kullanılmaya uygun olmadığı için Pasif Yeşil Alan sınıflandırılması içine girmektedir.

2. bölgede bulunan mahallelerdeki yeşil alanlar incelendiğinde;

Bedrettin Mahallesi; Ambar arkası, Arıkan sokak, Muhtarlık etrafı yeşil alanları, Şişhane Minibüs Durakları Yeşil Alanları toplamı; 4.341 m²

Bülbül Mahallesi; Gölbaşı Yeşil Alanı; 200 m²

Çatma Mescit Mahallesi; Yunus Kaptan sokak; 100 m²

Hacıahmet Mahallesi; Ateş Sokak, Sabancı Sokak; 185 m²

İstiklal Mahallesi; İplikçi Bulvarı; 1.060 m²

Kalyoncu Kulluk Mahallesi; Ömer Hayyam Merdivenler; 300 m²

Sururi Mahallesi; Ömer Hayyam Bocurgat Sokak Yeşil Alanları; 215 m²

Yahya Kahya Mahallesi; Sipahi Fırın Sokak, Aşıklar Meydanı çevresi yeşil alanlar; 4.625 m²

Yenişehir Mahallesi; Direkçibaşı Yeşil Alanlar, Sefa meydanı yeşil alanları 1.115 m²

Toplam da **2. Bölge Refüj Ve Yeşil Alanları 12.141 m²** lik bir alana sahiptir. Bu alanlar günlük olarak toplum tarafından kullanılmaya uygun olmadığı için Pasif Yeşil Alan sınıflandırılması içine girmektedir.

Şekil.29. Bademlik Temizlik İşleri Müdürlüğü Girişi Yeşil Alanları

3. bölgede bulunan mahallelerdeki yeşil alanlar incelendiğinde;

Camikebir Mahallesi; Bülent Demir Göbekler; 345 m²

Kaptanpaşa Mahallesi; Piyalepaşa Bulvarı; 5.350 m²

Keçecipiri Mahallesi; Askeriye Duvar dibi ve çevresi, Hasköy Köprülü sokak, Okmeydanı caddesi toplamı; 3366 m² dir.

Kulaksız Mahallesi; Emin Çeşme Sokak Yeşil Alanlar, Top Sahası Çevresi, Zindanarkası Meydanı göbek ve çevresi, Kulaksız meydan çevresi yeşil alanlar, Okçular Tekkesi Yeşil Alanları toplamı; 5.285 m²

Piyalepaşa Mahallesi; Taştan Sokak 250 m² dir.

Toplam da **3. Bölge Refüj Ve Yeşil Alanları 14.596 m²** lik bir alana sahiptir. Bu alanlar günlük olarak toplum tarafından kullanılmaya uygun olmadığı için Pasif Yeşil Alan sınıflandırılması içine girmektedir.

Şekil.30. Başkanlık Binası Çevresi Yeşil Alanları

4. bölgede bulunan mahallelerdeki yeşil alanlar incelendiğinde;

Fetihtepe Mahallesi; Müverrihali Caddesi Yeşil Alanlar; 120 m²

Örnektepe Mahallesi; Yeni yol Sokak Yamaçlar; 1.850 m²

Halıcıoğlu Mahallesi; Boncuk Sokak ve etrafı, Çıksalın Çakırbeyler sokak, Yahudi Mezarlık etrafı, Çıksalın meydanı çevresi yeşil alanlar toplamı; 5250 m²

Piripaşa Mahallesi; Hasköy Akbank Önü, Piripaşa Muhtarlık Etrafı, Turşucu Hüseyin Sokak Yeşil Alanlar Kalaycibahçe meydan çevresi yeşil alanlar toplamı; 1450 m²

Sütlüce Mahallesi; Bademlik Oktaşı Sokak, Ekol Sokak Merdivenler, Hamam Sokak, Kırkayak Merdivenler ve etrafı, Kırkayak sokak etrafı yamaçlar, toplamı; 8420 m² dir.

Toplam da **4. Bölge Refüj Ve Yeşil Alanları 17.090 m²** lik bir alana sahiptir. Bu alanlar günlük olarak toplum tarafından kullanılmaya uygun olmadığı için Pasif Yeşil Alan sınıflandırılması içine girmektedir.

Şekil.31. Salı Pazarı Merdiven Yeşil Alanları

2.2.3. Okul ve Üniversite Bahçeleri

Beyoğlu ilçesinde 56 adet okul bulunmaktadır. Ancak bazı yerlerde bulunan okulların yeşil alan oranları aynıdır. Son olarak yapılan ilköğretim ortaokul ayrımından dolayı tek bir bahçede birden fazla okul varmış gibi bir durum ortaya çıkmıştır. Bunun için düzenlemeler tekrardan yapılmıştır.

1. Bölge mahallelerinde bulunan okul ve üniversite bahçeleri incelendiğinde;

Pürtelaş Hasan Efendi Mahallesinde bulunan okul ve üniversite bahçeleri; 8.903 m² lik yeşil alana sahiptir.

Gümüşsuyu Mahallesinde; 20.783 m² lik alana sahip İtü Makine Fakültesi yeşil alanları,

Firüzağa Mahallesi; 1500 m² lik alana sahip yeşil alanlar

Kuloğlu Mahallesi; 13000 m² lik alanı ile Galatasaray lisesi bulunmaktadır.

Bereketzade Mahallesi; 100 m² lik alanlar yer almaktadır.

Ömeravni Mahallesi; 6114 m² lik yeşil alanlar

Cihangir Mahallesi; 5642 m² lik yeşil alana sahip Okul ve Üniversite bahçeleri bulunmaktadır.

Toplam da 1. Bölge **Okul Ve Üniversite Bahçeleri Yeşil Alanları** **56.042** m² lik bir alana sahiptir. Bu alanlar günlük olarak toplum tarafından değil de sadece o kurumda ki öğrencilerin, çalışanların, eğitimcilerin kullanmasına uygun olduğu için Pasif Yeşil Alan sınıflandırılması içine girmektedir.

2. Bölge mahallelerinde bulunan okul ve üniversite bahçeleri incelendiğinde;

Yahya Kahya Mahallesi; 1000 m²

Bedrettin Mahallesi; 11.726 m²

Bostan Mahallesi; 1.245 m²

Hacıahmet Mahallesi; 10.226 m²

İstiklal Mahallesi; 529 m² lik bir alanı kapsayan okul ve üniversite bahçelerinden oluşmaktadır.

Toplam da 2. Bölge **Okul Ve Üniversite Bahçeleri Yeşil Alanları** **24.726** m² lik bir alana sahiptir. Bu alanlar günlük olarak toplum tarafından değil de sadece o kurumda ki öğrencilerin, çalışanların, eğitimcilerin kullanmasına uygun olduğu için Pasif Yeşil Alan sınıflandırılması içine girmektedir.

3. Bölge mahallelerinde bulunan okul ve üniversite bahçeleri incelendiğinde;

Kadıme Mehmet Efendi Mahallesi; 2000 m²

Kaptanpaşa Mahallesi; 3.158 m²

Keçecipiri Mahallesi; 400 m²

Küçük Piyale Mahallesi; 6.921 m²

Piyalepaşa Mahallesi; 20.412 m²

Toplam da 3. Bölge **Okul Ve Üniversite Bahçeleri Yeşil Alanları** **32.891** m² lik bir alana sahiptir. Bu alanlar günlük olarak toplum tarafından değil de sadece o kurumda ki öğrencilerin, çalışanların, eğitimcilerin kullanmasına uygun olduğu için Pasif Yeşil Alan sınıflandırılması içine girmektedir.

4. Bölge mahallelerinde bulunan okul ve üniversite bahçeleri incelendiğinde;

Halıoğlu Mahallesi incelendiğinde; 5 farklı okulun bulunduğu, toplamda 4.874 m² lik pasif yeşil alana sahiptir.

Örnektepe Mahallesi; 6.001 m²

Piripaşa Mahallesi; 3.129 m²

Sütlüce Mahallesi; 11.116 m² yeşil alana sahiptir.

Toplam da 4. Bölge **Okul Ve Üniversite Bahçeleri Yeşil Alanları** 25.120 m² lik bir alana sahiptir. Bu alanlar günlük olarak toplum tarafından değil de sadece o kurumda ki öğrencilerin, çalışanların, eğitimcilerin kullanmasına uygun olduğu için Pasif Yeşil Alan sınıflandırılması içine girmektedir.

2.2.4. Kamu Kuruluşları Bahçeleri

Kamu kuruluş alanları toplum tarafından sürekli kullanılmasa da o bölgede bulunan insanların farklı ihtiyaçlarını karşılarken yeşil alanlarından yararlandığı ya da kentsel ekosistemlere katkısı olan alanlardır. Bu bağlamda düşünüldüğünde birkaç ana başlıkta toplanabilir. Bu alanları müze bahçeleri, konsolosluk, hastane bahçeleri ve Beyoğlu belediyesi tarafından oluşturulan semt konakları bahçeleri, cami, şadırvan, çeşme gibi alanlardaki yeşil alanlardır.

Şekil.32. Elif Efendi Tekkesi Yeşil Alanları

1.Bölgede ki Kamu Kuruluş Bahçelerinin incelenmesi;

Şahkulu Mahallesinde bulunan Galata Mevlevihane'si; 7.429 m² lik bir yeşil alana sahiptir. Şahkulu Mahallesi'nde bulunan diğer yeşil alanlarla beraber bulunan alanlar 12.823 m² lik bir yeşil alanı kapsar.

Gümüşsuyu Mahallesi; 13.227 m²

Firüzağa Mahallesi; 2688 m²

Evliya Çelebi Mahallesi; 480 m²

Tomtom Mahallesi; 17.118 m²

Şehit Muhtar Mahallesi; 703 m²

Cihangir Mahallesi; 157 m²

Kemer Hatun Mahallesi; 16.000 m² (İngiliz Konsolosluğu)

Bereketzade Mahallesi; 1.136 m²

KılıçalıPaşa Mahallesi; 14.780 m² lik

Toplam da **1. Bölge Kamu Kuruluşları Yeşil 79.112 m²** lik bir alana sahiptir. Bu alanlar günlük olarak toplum tarafından değil de sadece o kurumda ki insanların ya da kurumu ziyaret eden insanların kullanmasına uygun olduğu için Pasif Yeşil Alan sınıflandırılması içine girmektedir.

2.Bölgede ki Kamu Kuruluş Bahçelerinin incelenmesi;

Bedrettin Mahallesi; 51,485 m² (Haliç Tersanesi)

Hacıahmet Mahallesi; 1600 m²

Çatma Mescit Mahallesi; 165 m²

İstiklal Mahallesi; 557 m²

Toplam da **2. Bölge Kamu Kuruluşları Yeşil 53.807 m²** lik bir alana sahiptir. Bu alanlar günlük olarak toplum tarafından değil de sadece o kurumda ki insanların ya da kurumu ziyaret eden insanların kullanmasına uygun olduğu için Pasif Yeşil Alan sınıflandırılması içine girmektedir.

3.Bölgede ki Kamu Kuruluş Bahçelerinin incelenmesi;

Bu bölgede bulunan önemli yapılardan biri olan Aynalıkavak Kasrının; 17. yüzyıldan itibaren Haliç kıyılarını süsleyen yapı, Osmanlı İmparatorluğu döneminde "Aynalıkavak Sarayı" ya da "Tersane Sarayı" olarak bilinen yapılar grubundan günümüze ulaşabilen tek örnektir. Tarihsel kaynaklardan, yörenin Bizans döneminde de imparatorlara ait bir dinlenme yeri olduğu anlaşılmaktadır. Fatih Sultan Mehmed'in (1444-1481) İstanbul'u fethinden sonra, Osmanlı sultanlarının da ilgisini çeken bu büyük koruluk, bölgede kurulan Osmanlı

Tersanesi'nden dolayı "Tersane Hasbahçesi" adıyla anılmaya başlamıştır. Hasbahçe'deki ilk yapılaşmanın tarihi Fatih Sultan Mehmed dönemine dek inmekte, burada inşa edildiği kesin olarak bilinen ilk kasır ise Sultan I. Ahmed (1603-1617) dönemine tarihlenmektedir. (URL,15,2018)

Şekil.33. Kadımeahmet Semt Konağı Yeşil Alanları

Beyoğlu'nun Camikebir mahallesinde bulunan Aynalıkavak Kasrı 19.906 m²lik yeşil alana sahiptir. Camikebir mahallesindeki diğer yeşil alanların toplamı ise 850 m² dir.

Kadımeahmet Efendi Mahallesi; 27,509 m²

Kaptanpaşa Mahallesi; 1436 m²

Keçecipiri Mahallesi; 5525 m² (Rahmi Koç Müzesi)

Piyalepaşa Mahallesi; 1600 m² lik yeşil alanlara sahiptir.

Toplam da **3. Bölge Kamu Kuruluşları Yeşil 56.826 m²** lik bir alana sahiptir. Bu alanlar günlük olarak toplum tarafından değil de sadece o kurumda ki insanların ya da kurumu ziyaret eden insanların kullanmasına uygun olduğu için Pasif Yeşil Alan sınıflandırılması içine girmektedir.

4.Bölgede ki Kamu Kuruluş Bahçelerinin incelenmesi;

Bu bölgede bulunan bazı önemli kuruluşlar vardır; bunlardan biri Örnektepe Mahallesinde bulunan; 60.000 m² lik alana sahip Miniatürk, 134 mimari eserin 1/25 oranında küçültülmüş minyatür maketlerini içermektedir. Sadece maketlerin yer aldığı 15.000 m² bir alanın dışında kafeterya, otopark, çocuk oyun tesisleri gibi ve farklı konseptlerde yapılmış oyun gruplarına sahiptir.

Örnektepe Mahallesi; 61.915 m²

Halıcıoğlu Mahallesi; 980 m²

Sütlüce Mahallesi; 28028 m² lik bir alana sahiptir.

Toplam da **4. Bölge Kamu Kuruluşları Yeşil 90.923 m²** lik bir alana sahiptir. Bu alanlar günlük olarak toplum tarafından değil de sadece o kurumda ki insanların ya da kurumu ziyaret eden insanların kullanılmasına uygun olduğu için Pasif Yeşil Alan sınıflandırılması içine girmektedir.

Şekil.34. Okmeydanı Semt konağı Yeşil Alanları

2.2.5. Konut ve Toplu Konut Bahçeleri

Konut ve toplu konut bahçeleri incelendiğinde; Kentleşmenin bir sonucu olarak Beyoğlu İlçesinde tek katlı konutların miktarları azalmıştır. Binalar bitişik, blok ya da nizam yapılmış olup İmar Kanununda belirlenmiş olan ön ve yan bahçe şartlarına uyulmadığı gözlenmektedir. Beyoğlu İlçesi genel anlamda max. sınırlarına ulaştığı için daha fazla genişleme yapılamayacağından, kentsel dönüşüm projeleri popüler olmaya başlamış. Belediyenin de desteklediği bazı büyük projeler için anlaşmalar yapılmıştır. Bunlardan en fazla ses getirenleri Tarlabası 360 projesi, GalataPort, Okmeydanı ve Kasımpaşa'da Büyük

Dönüşüm, Sütlüce-Örnektepe Toki Konutlarıdır. Henüz yapım aşamasında olan ya da temeli atılmamış alanlar oldukları için irdelenmeleri yapılmamıştır.

2.2.6. Kent Ormanları

Kent Ormanı kentler içinde kalmış kentin akciğerleri olarak nitelendirilen yerlerdir. Ancak Beyoğlu İlçesi İstanbul'un en önemli alanlarından olan Tarihi Yarımada olarak nitelendirilen Eminönü ve Fatih ilçelerini içeren Haliç'in bir yakasının tam karşısında kalan alandır. Turistik olarak günde binlerce turistin sirkülasyon içinde olduğu yerde zamanla Kent Ormanı tanımının kalmaması doğaldır. Kıbrıs şehitleri anısına yapılmış olan Kıbrıs Barış ormanı Örnektepe Mahallesinde bulunan Kıbrıs Barış Ormanı 5.780 m² lik alanıyla küçük bir kent ormanıdır.

2.2.7. Bölüm Sonucu

Bu tez kapsamında Beyoğlu ilçesindeki pasif yeşil alanlar 6 başlık altında incelendiğinde ortaya aşağıdaki tabloda ki gibi bir sonuç çıkmaktadır.

Tablo.12. Pasif Yeşil Alanların Bölgelere göre oluşturulması

PASİF YEŞİL ALANLAR	BÖLGELER				TOPLAM
	1.BÖLGE	2. BÖLGE	3. BÖLGE	4.BÖLGE	
MEZARLIK ALANLARI	50 m ²		130.000 m ²	194.200 m ²	324.250 m ²
REFÜJ VE YEŞİL ALANLAR	19.824 m ²	12.141 m ²	14.596 m ²	17.090 m ²	63.651 m ²
OKUL VE ÜNİVERSİTE BAHÇELERİ	56.042 m ²	24.726 m ²	32.891 m ²	25.120 m ²	138.779 m ²
KAMU KURULUŞLARI BAHÇELERİ	79.112 m ²	53.807 m ²	56.826 m ²	90.923 m ²	280.668 m ²
KONUT TOPLU KONUT BAHÇELERİ					0
KENT ORMANLARI				5.780 m ²	5.780 m ²
TOPLAM PASİF YEŞİL ALANLAR	146.028 m ²	85.354 m ²	234.168 m ²	331.713 m ²	797.263 m ²

Yukarıda ki tablodan da anlaşılacağı gibi toplam m² alanları her bir alt başlıkta ayrı ayrı verilmiştir.

Bu pasif yeşil alanlar incelendiğinde kişi başına düşen m² ler hesaplanabilmektedir.

Üst kısımlarda verilen Nüfus Tablolarından alınan verilerle 2017 yılında ki son nüfus 236.606 kişidir.

Toplam Yeşil alan Miktarlarının Nüfusa bölünmesiyle elde edilen değerler ise şöyledir;

Mezarlık Alanlarının;

$$\begin{aligned} &= \text{Mezarlık Yeşil Alanları} / \text{Toplam İlçe Nüfusu} \\ &= 324.250 \text{ m}^2 / 236.606 \text{ kişi} \\ &= 1.37 \text{ m}^2/\text{kişi dir.} \end{aligned}$$

Refüj ve Yeşil Alanlar;

$$\begin{aligned} &= \text{Refüj ve Yeşil Alanları} / \text{Toplam İlçe Nüfusu} \\ &= 63.651 \text{ m}^2 / 236.606 \text{ kişi} \\ &= 0,27 \text{ m}^2 / \text{kişi dir.} \end{aligned}$$

Okul ve Üniversite Bahçeleri Yeşil Alanları;

$$\begin{aligned} &= \text{Okul ve Üniversite Bahçeleri} / \text{Toplam İlçe Nüfusu} \\ &= 138.779 \text{ m}^2 / 236.606 \text{ kişi} \\ &= 0,59 \text{ m}^2 / \text{kişi dir.} \end{aligned}$$

Kamu Kuruluş Bahçeleri Yeşil Alanları;

$$\begin{aligned} &= \text{Kamu Kuruluş Bahçeleri} / \text{Toplam İlçe Nüfusu} \\ &= 280.668 \text{ m}^2 / 236.606 \text{ kişi} \\ &= 1,19 \text{ m}^2 / \text{kişi dir.} \end{aligned}$$

Toplu Konut Bahçeleri Yeşil Alanları;

$$\begin{aligned} &= \text{Kamu Kuruluş Bahçeleri} / \text{Toplam İlçe Nüfusu} \\ &= 0 \text{ m}^2 / 236.606 \text{ kişi} \\ &= 0 \text{ m}^2 / \text{kişi dir.} \end{aligned}$$

Kent Ormanları Yeşil Alanları;

$$\begin{aligned} &= \text{Kent Ormanları} / \text{Toplam İlçe Nüfusu} \\ &= 5.780 \text{ m}^2 / 236.606 \text{ kişi} \\ &= 0,02 \text{ m}^2 / \text{kişi dir.} \end{aligned}$$

Toplam Yeşil Alanların nüfusa bölümünden çıkan sonuç ile **Pasif Yeşil Alanların Beyoğlu İlçesinde kişi başına düşen miktarı 3,4 m² dir.**

PASİF YEŞİL ALANLAR	Nüfus	KİŞİ BAŞINA DÜŞEN YEŞİL ALAN
	236.606	
MEZARLIK ALANLARI	324.250	1,37
REFÜJ VE YEŞİL ALANLAR	63.651	0,27
OKUL VE ÜNİVERSİTE BAHÇELERİ	138.779	0,59
KAMU KURULUŞLARI BAHÇELERİ	280.668	1,19
KONUT TOPLU KONUT BAHÇELERİ	0	0,00
KENT ORMANLARI	5.780	0,02
TOPLAM PASİF YEŞİL ALANLAR	813.128	3,44

Tablo.13. Pasif Yeşil Alanların kişi başına düşen m² si

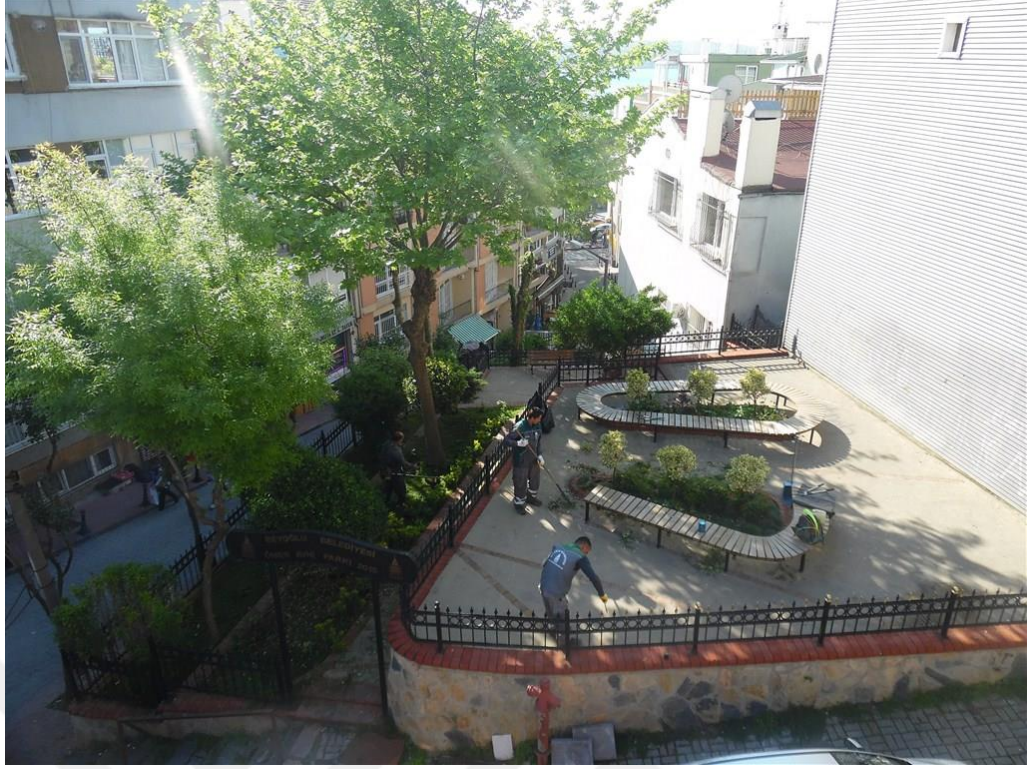
2.3. BEYOĞLU İLÇESİ AKTİF KULLANIM YEŞİL ALANLARI

2.3.1. Mahalle Parkları

1.bölge de bulunan Mahalle parkları; Ömeravni Mahallesiindeki, Ömer Avni Parkı 500 m² dir. Tomtom Mahallesiinde ise; Gülbaba Parkı 318 m², Tomtom Parkı 255 m² dir.

Toplam da **1. Bölge Mahalle Parkları olan Aktif Yeşil Alanları 1073 m²** lik bir alana sahiptir. Bu alanlar günlük olarak toplum tarafından sürekli bir sirkülasyon içinde olan alanlar olduğu için Aktif Yeşil Alan olarak nitelendirilir.

2.bölge de bulunan Mahalle parkları; Hacıahmet Mahallesiindeki, Ferit Gülyüz Parkı 650 m² dir. Toplam da **2. Bölge Mahalle Parkları olan Aktif Yeşil Alanları 650 m²** lik bir alana sahiptir. Bu alanlar günlük olarak toplum tarafından sürekli bir sirkülasyon içinde olan alanlar olduğu için Aktif Yeşil Alan olarak nitelendirilir.

Şekil.35. Ömer Avni Parkı

Şekil.36. Ferit Gülyüz Parkı

3. bölgede bulunan Mahalle Parkları ise; Kadımeahmet Mahallesiinde; Kadımeahmet Parkı; 460 m², Kaptanpaşa Parkı 300 m² dir. Camikebiir Mahallesiinde; Kasımpaşa Parkı, 540 m². Keçecipiri Mahallesiinde; Acısu Parkı; 345 m², Keçecipiri Parkı, 623 m² dir. Kulaksız Mahallesi; Ayhan Kocaman

Parkı, 540 m², Seferikoz Parkı 560 m²dir. Piyalepaşa Mahallesi, Dikilitaş Parkı, 522 m² dir.

Toplam da **3. Bölge Mahalle Parkları olan Aktif Yeşil Alanları 3890 m²** lik bir alana sahiptir. Bu alanlar günlük olarak toplum tarafından sürekli bir sirkülasyon içinde olan alanlar olduğu için Aktif Yeşil Alan olarak nitelendirilir.

Şekil.37. Keçecipiri Parkı

4. bölgede bulunan Mahalle Parkları ise; Fetihtepe Mahallesi; Sivas Parkı; 566 m², Halıcıoğlu Mahallesi, Abdülislam Parkı 1.325 m² dir. Çıksalın Parkı; 1100 m². Kudüm Parkı; 300 m², Muhibban Parkı, 720 m² dir. Örnektepe Mahallesi; Çamlık Parkı; 913 m², Dereçi Parkı, 506 m², Neşe Alten Parkı 800 m², Örnektepe Parkı, 438 m², Pazaraltı Parkı, 215 m² dir. Piripaşa Mahallesi, Piri Paşa Parkı, 600 m² dir. Sütlüce mahallesi; Bademlik Parkı, 850 m², Cehar Dudayev Parkı 1.245 m²dir.

Toplam da **4. Bölge Mahalle Parkları olan Aktif Yeşil Alanları 9578 m²** lik bir alana sahiptir. Bu alanlar günlük olarak toplum tarafından sürekli bir sirkülasyon içinde olan alanlar olduğu için Aktif Yeşil Alan olarak nitelendirilir.

2.3.2. Semt Parkları

1.bölge de bulunan Semt parkları; Cihangir Mahallesi, Cihangir Parkı; 2.892 m² dir. Gümüşsuyu Mahallesi; Gümüşsuyu Parkı 1.180 m², KılıçalıPaşa Mahallesi Cihangir Parkı ve Çevresi Yeşil Alanlar 4.000 m² dir.

Toplam da **1. Bölge Semt Parkları olan Aktif Yeşil Alanları 8.072 m²** lik bir alana sahiptir. Bu alanlar günlük olarak toplum tarafından sürekli bir sirkülasyon içinde olan alanlar olduğu için Aktif Yeşil Alan olarak nitelendirilir.

Şekil.38. Cihangir Parkı

2. Bölgede Semt Parkı olarak nitelendirilecek Aktif Yeşil Alan bulunmamaktadır.

3. bölge de bulunan Semt Parkları; Kaptanpaşa Mahallesi; Ağaçaraltı Parkı 1-2 toplam da 3797 m² dir. Keçecipiri Mahallesi; Aynalıkavak Parkı; 865 m² dir. Piyalepaşa Mahallesi; Sosyal Meskenler Parkı; 5.545 m² dir.

3. Bölge Semt Parkları olan Aktif Yeşil Alanları 10.207 m² lik bir alana sahiptir.

4.bölge de ise Piripaşa Mahallesinde bulunan Piri Paşa Mehmet Semt Parkı bulunmaktadır.

4. Bölge Semt Parkları olan Aktif Yeşil Alanları 1.384 m² lik bir alana sahiptir.

Şekil.39. Aynalıkavak Parkı

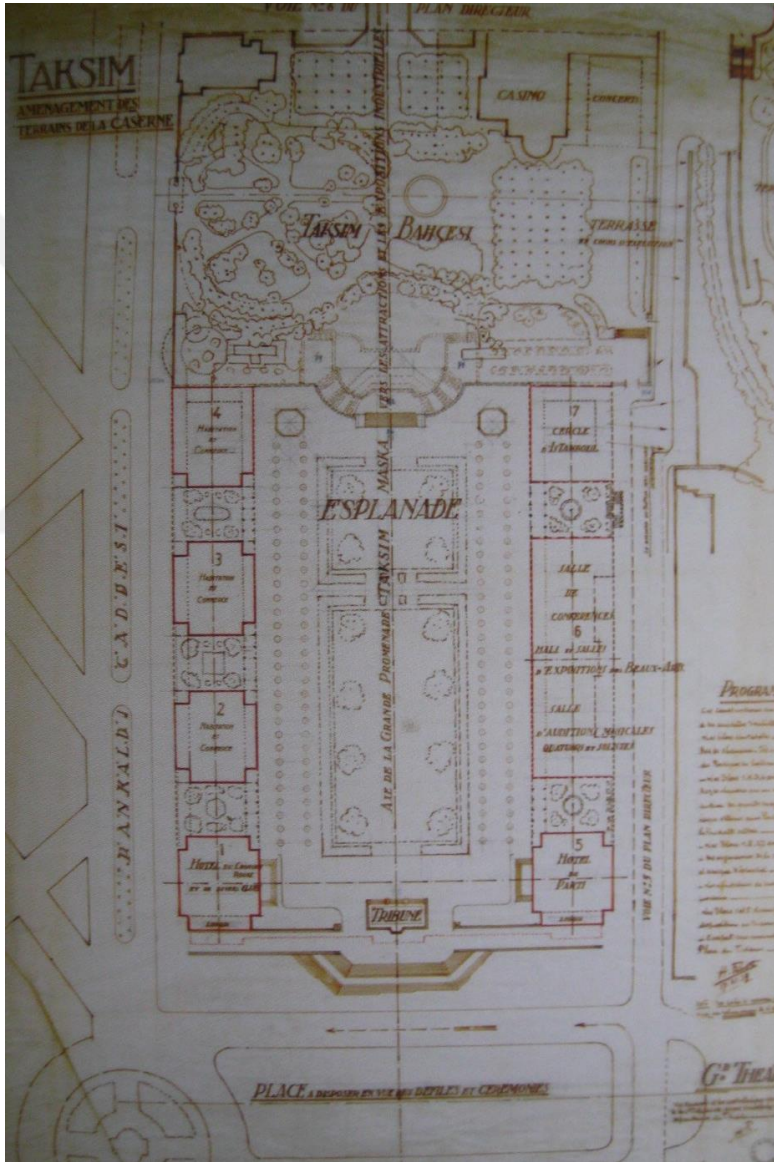

Şekil.40. Pirimehmetpaşa Parkı

2.3.3. Kent Parkları

1. bölge de bulunan Kent parkları değerlendirildiğinde 4 büyük kent parkı bulunmaktadır. Bunların içinde en önemlileri;

Taksim Gezi Parkı; 58.000 m² lik bir alana sahip belli kısımları 1942 Zafer Bayramı zamanında açılmış tamamının yapımı 1944’ te bitmiş Fransız Mimar Henri Prost tarafından İstanbul’un Nazım İmar Planı tasarlanırken yapılmış Kent Parkı ihtiyacını görmesi üzerine yapılmış, o günden bugüne değişiklik içinde olmamış alandır.

Şekil.41.Henri Prost’un Taksim Gezi Bahçesi Düzenlemesi (Üzümkesici,2010)

“Gezi alanınının kuzeyi boyunca uzanan yapı kütleleri bir konser ve konferans salonu ile birlikte, ulusal ve bölgesel üretim sergileri, güzel

sanatlar, süsleme sanatları, moda vb. sergileri için kullanılabilir galeri mekânlarını içerecektir.” Demiştir Henri Prost. (Üzümkesici,2010).

Gezi Parkı, Taksim Meydanı tarafında keskin hatlarla belirlenmiş mermer basamaklarla yükseltelen bir terasla başlayıp, geometrik ilkelerle düzenlenmiş bir gezi alanı ve yeşil alanlarla devam etmektedir. Parkın sonunda kuzeyde bulunan Taksim Bahçesi, Gezi Parkı'nın geometrik düzenine karşıt olarak eğrisel hatlı ve “organik” bir plana sahiptir. Rükneddin Güney tarafından modern tarzda tasarlanmış Taksim Gazinosu, parkın kuzeydoğu cephesinde inşa edilmiştir. 1949 yılından inşa edilen bir yaya köprüsüyle Taksim Bahçesi 2 No'lu Park ile birbirine bağlanmıştır. (Üzümkesici,2010).

1944'ten günümüze kadar olan süreçte Gezi Parkında hiçbir değişiklik olmamış kent merkezindeki haliyle Kentin içinde bir büyük yeşil doku Kentin ciğerleri olarak adlandırılmaktadır.

Bir diğer Kent Parkı ise Kılıçalipaşa Mahallesi'nde bulunan Sanatkarlar Parkı; 14.780 m² lik bir alana sahiptir.

Hacımimi Mahallesi'nde Tophane Parkı; 3.992 m² lik Aktif Yeşil Alan.

Ömeravni Mahallesi'nde bulunan Fındıklı Parkı; 18.600 m² Aktif Yeşil Alan.

Toplamda 1. Bölge de bulunan Kent Parkları; 95.372 m²lik alana sahiptir.

2. bölgede bulunan Kent Parkları; Hacıahmet Mahallesi; Cinderesi Parkı, 28.010 m², Sururi Mehmet Efendi Mahallesi; Sururi Parkı; 11.600 m² dir.

Toplamda 2. Bölge de bulunan Kent Parkları; 39.610 m²lik alana sahiptir.

3. bölgede bulunan Kent Parkları; Camikebir Mahallesi; Cezayirli Gazi Hasan Paşa Parkı, 11.000 m² dir.

Toplamda 3. Bölge de bulunan Kent Parkları; 11.000 m²lik alana sahiptir.

4. bölgede bulunan Kent Parkları; Halıcioğlu Mahallesi; Halıcioğlu Sahil Parkı, 31.605 m², Piripaşa Mahallesi Hasköy Parkı 41.500 m², Sütlüce Mahallesi; Nilüfer Parkı; 32.588 m², Sütlüce Parkı; 89.416 m² dir.

Şekil.42. Tophane Parkı

Şekil.43. Sanatkarlar Parkı

Şekil.44. Hasköy Sahil Parkı

Toplamda 4. Bölge de bulunan Kent Parkları; 195.109 m²lik alana sahiptir.

2.3.4. Spor ve Oyun Alanları

Beyoğlu ilçesinde bulunan Spor ve oyun Alanları incelendiğinde sadece 3. Bölge bulunan Piyalepaşa Spor Tesisi dışında dışında tek olarak spor tesisi alanları bulunmamaktadır. **PiyalePaşa Spor Tesisi 1.900 m² lik bir Aktif Yeşil Alandan oluşmaktadır.**

2.3.5. Bölüm Sonucu

Bu tez kapsamında Beyoğlu ilçesindeki Aktif Yeşil Alanlar 5 başlık altında incelendiğinde ortaya aşağıdaki tabloda ki gibi bir sonuç çıkmaktadır.

Tablo.14. Aktif Yeşil Alanların Bölgeler üzerinden değerlendirilmesi

AKTİF YEŞİL ALANLAR	BÖLGELER				TOPLAM
	1.BÖLGE	2. BÖLGE	3. BÖLGE	4.BÖLGE	
MAHALLE PARKLARI	1.073	650	3.890	9.578	15.191
SEMT PARKLARI	8.072		10.207	1.384	19.663
KENT PARKLARI	95.372	39.610	11.000	195.109	341.091
SPOR VE OYUN TESİSLERİ			1.900		1.900
TOPLAM AKTİF YEŞİL ALANLAR	104.517	40260	26.997	206.071	377.845

Yukarıda ki tablodan da anlaşılacağı gibi toplam m² alanları her bir alt başlıkta ayrı ayrı verilmiştir.

Bu aktif yeşil alanlar incelendiğinde kişi başına düşen m² ler hesaplanabilmektedir.

Üst kısımlarda verilen Nüfus Tablolarından alınan verilerle 2017 yılında ki son nüfus 236.606 kişidir.

Toplam Yeşil alan Miktarlarının Nüfusa bölünmesiyle elde edilen değerler ise şöyledir;

Mahalle Parkları;

$$\begin{aligned} &= \text{Mahalle Parkları} / \text{Toplam İlçe Nüfusu} \\ &= 15.191 \text{ m}^2 / 236.606 \text{ kişi} \\ &= 0,06 \text{ m}^2 / \text{kişi dir.} \end{aligned}$$

Semt Parkları;

$$\begin{aligned} &= \text{Semt Parkları} / \text{Toplam İlçe Nüfusu} \\ &= 19.663 \text{ m}^2 / 236.606 \text{ kişi} \\ &= 0,08 \text{ m}^2 / \text{kişi dir.} \end{aligned}$$

Kent Parkları;

$$\begin{aligned} &= \text{Kent Parkları} / \text{Toplam İlçe Nüfusu} \\ &= 341.091 \text{ m}^2 / 236.606 \text{ kişi} \\ &= 1,44 \text{ m}^2 / \text{kişi dir.} \end{aligned}$$

Spor ve Oyun Tesisleri;

$$\begin{aligned} &= \text{Spor ve oyun Tesisleri} / \text{Toplam İlçe Nüfusu} \\ &= 1900 \text{ m}^2 / 236.606 \text{ kişi} \\ &= 0,01 \text{ m}^2 / \text{kişi dir.} \end{aligned}$$

Tablo.15. Aktif Yeşil Alanların kişi başına düşen m² si

	Nüfus	KİŞİ BAŞINA DÜŞEN YEŞİL ALAN
AKTİF YEŞİL ALANLAR	236.606	
MAHALLE PARKLARI	15.191	0,06
SEMT PARKLARI	19.663	0,08
KENT PARKLARI	341.091	1,44
SPOR VE OYUN TESİSLERİ	1900	0,01
TOPLAM AKTİF YEŞİL ALANLAR	377.845	1,60

Toplam Yeşil Alanların nüfusa bölümünden çıkan sonuç ile **Aktif Yeşil Alanların Beyoğlu İlçesinde kişi başına düşen miktarı 1.60 m² dir.**

3. BÖLÜM

3.1. SONUÇ VE ÖNERİLER

Hunt; Peyzajların okunabilir kavramlar olduğunu söylemektedir. En doğal peyzajlar bile gelecek sayesinde kültürel durumlardan etkilenmişlerdir bu durumda geçmişi doğru okumanın günlük pratiklere yön vereceği ve bunların kavramsal temellerini sağlamlaştırabileceği söylenebilir.

Bu tez kapsamında İstanbul ili Beyoğlu İlçesi; kentsel açık yeşil alanları, kentsel nüfusun kullanım yoğunluğu ve aktivite olanakları açısından, mahalle ve semt parkları, meydanlar, kentsel parklar, spor tesis alanları ve rekreasyon alanları aktif açık yeşil alanlar; ağaçlandırılmış alanlar, mezarlık ve koruma bandları, okul ve üniversite bahçeleri, konut ve toplu konut bahçeleri ise pasif açık yeşil alanlar olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma kapsamında kenti oluşturan 45 mahalle ünitesinin mevcut açık yeşil alan varlığı kişi başına düşen değerler açısından irdelenerek açık yeşil kullanımlarının mekânsal dağılım ve gerçekleşme düzeyi belirlenmiş ve geleceğe dönük sürdürülebilir kentsel gelişme stratejileri açısından tartışılmıştır.

Bu 45 mahalleyi 4 bölgeye ayırıp aktif ve pasif yeşil alanlar olmak üzere irdelendiğinde; 2017 verisi olarak **Beyoğlu ilçesinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 1,60 m² dir.** Yukarıda da anlatılan ülkemizde bazı yazarlar tarafından kabul edilen aktif yeşil alan miktarı 12 m² dir. Bu kabul edildiğinde Planlamaya göre arada 10.4 m² lik bir eksik bulunmaktadır. **Beyoğlu İlçesinde kişi başına düşen pasif yeşil alan miktarı ise 3,44 m² dir.** Bunun planlardaki değişikliklerle giderilemeyeceği çünkü Beyoğlu kabul edilen pasif yeşil alan miktarı 10 m² dir. Bu kabul edilen veriler ışığında ise 6,56 m² lik bir eksik bulunmaktadır.

İmar Kanununa göre Kentsel yeşil alan ölçüsü ise 10 m² dir. Beyoğlu ilçesinde **Aktif ve Pasif yeşil alan toplamaları 5,04 m² dir.** 4.96 m² gibi bir eksik bulunmaktadır.

Kent içinde bulunan Aktif yeşil alanların, kentin yoğun nüfusundan yapı adalarından, trafik gibi olumsuz durumlarından nefes almak doğayla iç içe olmak amaçlı birer kaçış mekanları olduğu düşünülürse, Beyoğlu İlçesinin nüfusuna göre bu alanların azlığının insanlar üstündeki olumsuz etkileri olmaktadır. Bu sebepten dolayı kentin sınırlarının da tamamlandığı düşünülürse,

mevcut yeşil alanları koruyarak ve kentsel çöküntü alanlarında oluşan boşluklara revize projelerle kentsel yeşil alanlara kazandırılması gerekmektedir.

Beyoğlu ilçesi kentsel aktif ve pasif yeşil alanlar incelendiğinde de; kullanım alanları içinde ve ilçe içindeki alanlar içinde bir bütünlük içerisinde bir bütün içinde olmadığı ve yeşil alan miktarının nüfusa oranı düşünüldüğünde yetersiz kaldığı görülmektedir.

Yapılan araştırmalar göstermektedir ki, Beyoğlu İlçesi içinde aktif ve pasif yeşil alanların miktarının yetersizliği, yeşil alan sorununu açıklamakta yeterli olmamıştır.

Beyoğlu ilçesi gibi nüfusun yoğun ve sürekli değişken olduğu bölgelerde ve bundan kaynaklı plansız gelişmiş yerleşimlerde kişi başına düşen aktif ve pasif açık yeşil alan miktarları; yapılan araştırma da da açık bir şekilde görüldüğü gibi 4,96 m² gibi bir eksiklik ortaya koymuştur.

Beyoğlu İlçesi kullanıcıları yeşil alan ihtiyaçlarını gidermek için öncelikle kendi mahallelerindeki yeşil alanları tercih etmektedirler. Bundan kaynaklı olarak özellikle ilk etapta Beyoğlu ilçesi içinde sınıflandırma içinde en alt basamaktan başlayarak mahalle ve semt düzeyinde bulunan aktif yeşil alanların belediye sınırları içindeki alanları kullanıma açarak kentsel aktif yeşil alanlara dönüştürmek gerekmektedir.

Kamusal alanlar farklı amaçla kullanılıyorsa bu alanlar yeşil alanlara dönüştürülerek kullanılması önerilmektedir.

Mimari formlar arasında ki boşluklar kentsel yeşil alanlara dönüştürülerek; mimari formlar arasındaki boşluklardan Beyoğlu İlçesi içindeki yetersiz olan kentsel yeşil alanlara eklenerek kentsel mekandaki planlamadan kaynaklı, nüfusun hızla artması sonucu oluşan çarpık kentleşmenin giderilmesi için bir çözüm önerisi olabilir.

Beyoğlu ilçesi aktif ve pasif açık yeşil alanları düşünüldüğünde, yeşil alanların dengeli dağılması ve mevcut yeşil alanlarının eksik olan birimlerinin kaliteleri arttırılarak tekrardan planlama yapılması önerilmelidir.

İstanbul'un en eski yerleşim yerlerinden biri olan Beyoğlu ilçesi düşünüldüğünde bugün ki durumda doğal yeşil alanları mevcut değildir. İlçe sınırlarının da artık genişleyip yeni doğal alanlar oluşturamayacağından mevcut aktif ve pasif açık alanları korunmalıdır.

Özellikle Beyoğlu gibi kentin nabzını tutan sosyo-kültürel anlamda değişken bir nüfusa sahip olan alanlarda aktif yeşil alan kullanımına elverişli alanlar oluşturulmalıdır. Bu konuda dünya kentlerinde de ön plana çıkmış; yoğun iş temposu içinde bir soluklanmak, dinlenme molası amacıyla tercih edilen ya da çocukların temel oyun ihtiyacını karşılamak amacıyla büyüklükleri 500 m² civarında etki alanı 500 m (Kısar,2003) olarak önerilen Cep Parkları tasarlanarak insanların rekreasyon faaliyetlerini karşılamak için oluşturulması bir diğer öneri olabilir.

Yine yapılan araştırmalar göstermiştir ki; yeşil alanların sürdürülebilirliğini sağlamak üzere, bakım, denetim ve düzenleme çalışmalarının sorumluluğunu paylaşabilecek niteliklerde yerel derneklerin kurulması önerilmektedir. Bu yönde faaliyet gösterecek dernekler, idari birimler ve halk arasında iletişimi sağlayacak bir köprü olacaktır. Diğer yandan, kullanıcıların yeşil alanlarla etkileşimini, sahiplenme düzeyini ve dolayısıyla yeşil alanların sürdürülebilirliğini olumlu yönde etkileyecek ve yeşil alanlarda yaşanan güvenlik sorunlarının da önüne geçilmesini sağlayacaktır (Kısar,2003).

En önemlisi de Beyoğlu ilçesi içinde bulunan mevcut yeşil alanlar düşünüldüğünde bunların koruma altına alınarak, kalitelerinin arttırılması önerilmektedir.

Mevcut yeşil alanlara ekleme yapılırken; parklar ve cep parklar, mahalle parkları, semt parkları ve kent parkları önerilen yeşil alanlardır.

KAYNAKÇA

TEZ- MAKALE- SÜRELİ YAYIN - DERGİ LİTERATÜR LİSTESİ

Askan,G. (2013),Erzincan Kenti Açık Yeşil Alanlarında Kullanılan Bitkisel Metaryalin Belirlenmesi, Erzurum :Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü,126

Aksoy,Y. (2001).İstanbul İli Yeşil Alan Durumunun İncelenmesi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi 835.

Aksoy.Y.,A.Akpınar(2011),Yeşil Alan Kullanımı Ve Yeşil Alan Gereksinimi Üzerine Bir Araştırma İstanbul İli Fatih İlçesi Örneği.İstanbul Ticaret Üniversitesi.Fen Bilimleri Dergisi,Yıl:10,Sayı:20 S.81-96 İstanbul.

Alkay, E.M.Ocakçı (2003)Kentsel Yeşil Alanların Ekonomik Değerlerinin Ölçülmesinde Kullanılabilecek Yöntemlerin İrdelenmesi, İTÜ Dergisi Sayı 1.

Atalay.N (2010) Kent Meydanı, Kamusal-Estetik Çerçevelede Eleştirel Bir Değerlendirme, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi,273.İstanbul.

Atanur, G.(2016),Türkiye’de Kent Parkı Geleneği, Plant Peyzaj Ve Süs Bitkiciliği Dergisi. İstanbul.

Ayaşlıgil,T.(2007),Kent Ormanlarının Rekreatif Amaçlı Kullanımı Ve İstanbul İki Örneğinde İrdelenmesi. İstanbul, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi E-Dergisi Cilt2:Sayı:4

Ayaşlıgil T.(1998),Kent Gelişimi Sürecinde Açık Yeşil Mekân Gereksiniminin Çanakkale Örneğinde İrdelenmesi. (Doktora Tezinin Özeti.)

Ayataç,H. (2015) Kentsel Tasarımda Çağdaş Yaklaşımlar, İstanbul Arel Üniversitesi Yüksek Lisans-Doktora Ders Notları.

Ayataç,H. (2015) Yaşanabilir Şehirlerin Planlanması, İstanbul Arel Üniversitesi Yüksek Lisans-Doktora Ders Notları.

Aydemir, Ş. (2004). Kentsel Alanların Planlanması ve Tasarımı. Akademi kitapevi. Trabzon. 557.

Aytaç,G.,D.D.Kuşuluoğlu.(2015),Kent Parkları, Plant Peyzaj Ve Süs Bitkiciliği Dergisi. İstanbul

Aytatlı,B.(2013).Erzurum Kentinde Kişi Başına Düşmesi Gereken Aktif Açık Ver Yeşil Alan Miktarının Matematiksel Modelle Belirlenmesi. Erzurum Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Entitüsü Yüksek Lisans Tezi.116.

- Birol, G.** Kentsel Çevrede Mekân Kavramı, Ders Notu, Balıkesir.
- Bulut, Y., Ö. Atabeyoğlu, P. Yeşil.** (2008) Erzurum Kent Merkezi Donatı Elemanlarının Ergonomik Özelliklerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Ankara: Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları
- Bulut,Z.Ç.Kılıçaslan,B. Deniz,B.Kara** (2010),Kentsel Ekosistemlerde Sürdürülebilirlik Ve Açık Alan, 3.Ulusal Ormanlık Kongresi Yayını, Cilt 4.(1484-1493)
- Çayır, A.S.** (2004). Beyoğlu İlçesinde Parkların Kullanıcılar Tarafından Değerlendirilmesi, Gümüşsuyu, Sururi Ve Hasköy Kıyı Parkları, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi 120.
- Cosgun, S.** (2013). Kentsel Tasarım Kapsamında Kentsel Peyzaj Tasarımı ve Diyarbakır Kayapınar Örneğinde İrdelenmesi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara,197.
- Değerliurt,M., S. Çabuk.** (2014) Değişen Gezegenimizde Yaşanabilir ve Sağlıklı Çevreler için Peyzaj Mimarlığı. Kent Çalışmaları-1
- Demircan, N.** (2010) Mevcut ve Öneri Kentsel Dönüşüm Projelerinin Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi: Erzurum Kent Örneği, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi.
- Deniz, M.** (2012). Kentsel Peyzaj ve Kentsel Görünüm Koruma Çerçevesi Karşılaştırmalı Bir Model İstanbul/Roma. Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul. 105.
- Emür. S.H. Onsekiz. D.** (2007). Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık Ve Yeşil Alanların Önemi – Kayseri/Kocasinan İlçesi Park Alanları Analizi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. (367-396).
- Ender , E. C.Uslu** (2016),Mahalle Parklarını Etkin Hizmet Alanlarının Belirlenmesi, Bursa İli Nilüfer İlçesi Örneği.Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi,Cilt:30,Sayı, Bursa .13-20
- Erdönmez, E.** (2014) Kamusal Alanların Biçimlenmesi. İstanbul: İTÜ Vakfi Yayınları
- Erkaya, Ş.** (2012). İstanbul'un Kentsel Peyzaj Değişimlerinin Silüet Kapsamında Değerlendirilmesi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul. 187.
- Gül, A.** (2000). Peyzaj-İnsan İlişkisi ve Peyzaj Mimarlığı. Süleyman Demirel Üniversitesi, Orman Fakültesi,Isparta. 97-114.

- Gül,A. V. Küçük** (2001),Kentsel Açık Yeşil Alanlar Ve Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Sayısı 2. (27-48).Isparta
- Gültekin,A.** (2014) Şehir Üzerine Düşünceler-1 ‘Etimolojik Olarak Şehir Kelimesi’. İstanbul: Esenler Belediyesi Yayınevi
- Gültekin,E.** (1998). Bahçe Ve Peyzaj Sanat Tarihi. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları. Adana.
- Güney, A., Ü. Erdem, B. Zafer ve İ. Hepcan.** (1996). Peyzaj Konstrüksiyonu (Donatı Elemanları). İzmir: Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 149.
- İ.B.B. Bimtaş** (2003). İstanbul Metropolitan Alan Bütünü Nüfus Donatı Dağılımını İncelenmesi ve Öneri Donatılara İlişkin Analitik Etüd İşi. Kentsel Donatılara İlişkin Öneriler Raporu.
- Kalyoncu,İ.H.**(2011)Konya Kentsel Alanlarında Yapılan Yeşil Alan Yeri Ve Bitki Seçimi Bitkilerin Yanlış Kullanımı Uzman Denetim Eksikleri Ve Sürdürülebilirlik. 1.Konya Kent Sempozyumu Bildiriler Kitabı (397)
- Kap, S.D.** (2006). Avrupa Peyzaj Sözleşmesi Kapsamında Yeşil Alan Kullanımı, İstanbul Boğaziçi Ön Görünüm Bölgesi Örneği, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Kentsel Tasarım Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Karahan,F.** (2009) Peyzaj Sanat Tarihi Ders Notları, Erzurum
- Karakaya, B.** (2013). Kentsel Peyzaj, Sürdürülebilirlik-Kent Silüeti, Edirne Tarihi Çekirdeği. Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilimdalı Yüksek Lisans Tezi.136.
- Kaya, E.** (2003) Kentleşme ve Kentlileşme. İlke Yayıncılık
- Kaska,E.**(2012),Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, Ve Türkiye’deki Uygulamaların İrdelenmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Ankara 156.
- Kaska,S.D.**(2006),Avrupa Peyzaj Sözleşmesi Kapsamında Yeşil Alan Kullanımı; İstanbul Boğaziçi Ön Görünüm Bölgesi Örneği. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir Bölge Planlama Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. 180.
- Keleş, R.** (2015). Kentleşme Politikası. 14. Baskı. İstanbul: İmge Kitabevi

- Kısar,E.** (2004). Yeşil Alan Kullanım Özellikleri ve Tercihleri (Ataköy, Beşiktaş, Zeytinburnu Örneği). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kiper .T, A.G.Öztürk**(2011).Kent Ormanlarının Rekreatif Kullanımı Ve Yerel Halkın Farkındalığı Edirne Kent (İzzet Arseven)Ormanı Örneği, Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi ,Cilt:8.Sayı:2
- Koramaz. E. H Türkoğlu.**(2014).İstanbul’da Kentsel Yeşil Alan Kullanımı Ve Kentsel Yeşil Alan Memnuniyet. TMMOB Şehir Plancıları Odası Planlama Dergisi.(26-34).
- Kuter,N.**(2007) Çankırı Kenti Açık Yeşil Alan Varlığı İçinde Tarihi Kent Merkezinin Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi. 309.
- Kuşkun, P.** (2002). Erzurum Kent Bütününde Donatı Elemanlarının Kullanımı Üzerine Bir Araştırma. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 142.
- Levend,T.**(2008).İstanbul İli Bayrampaşa İlçesi Açık Yeşil Alanlarının Nitelik Ve Nicelik Açısından İrdelenmesi. Konya, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. 219.
- Lynch, K.** (2014) Kent İmgesi. İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Mumford, L.** (2007). Tarih Boyunca Kent: Kökenleri, Geçirdiği Dönüşümler ve Geleceği. İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Nurlu, E. Ü. Erdem.** (1994). Peyzaj Sanat Tarihi, Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir.
- Norberg-Schulz,C.** (1971) Existence: Space and Architecture, Studio Vista, Londra
- Onat, İ.**(2012),İstanbul Kenti Kamusal Yeşil Alan Düzenlemelerinde Mevsimlik Çiçek Ve Soğanlı Bitki Uygulamalarının İrdelenmesi. Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Kentsel Sistemler Ve Ulaştırma Yönetimi Yüksek Lisans Tezi. 133.
- Ortaylı, İ.** (2012). Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi, Cedit Neşriyat. Ankara.
- Özdemir,İ.** (2003).Yapı Elemanları Ders notları. Eskişehir
- Öztan, Y.** (2004). Yaşadığımız Çevre Ve Peyzaj Mimarlığı. Ankara.
- Özyurt, C.** (2007). Yirminci Yüzyıl Sosyolojisinde Kentsel Yaşam, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt 10. Sayı:18. 111-126.

- Polat.A.T.,S.Önder** (2004),Kent Parkı Kavramı Ve Konya Kenti İçin Bir Kent Parkı Örneği. Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi. Cilt:18 Sayı: 34.Konya 76-86
- Ruggles,F.** (2017). İslami Bahçeler ve Peyzajlar, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.380.
- Tekeli, İ.** (2011). Kent, Kentli Hakları, Kentleşme ve Kentsel Dönüşüm Yazıları. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları
- Ulusoy,A.** (2001) Kentleşmenin Sosyo Ekonomik Etkileri
- Uzun,A.** (2015). Peyzaj Sanat Tarihi Notları. Işık Üniversitesi. İstanbul.
- Uzun, G.** (1990). Kentsel Rekreasyon alan planlaması Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 100, Adana.
- Uzun, G.** (1997a). Çevre Tasarımında Su Kullanımı. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 239, Adana.
- Uzun, G.** (1997b). Peyzaj Konstrüksiyonu1. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 296, Adana.
- Üzümkesici, T.** (2010). Taksim Topçu Kışlası Ve Yakın Çevresinin Tarihsel Dönüşümü. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 90.
- Wirth, L.** (2002). Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentleşme- 20.yüzyıl Kenti. B.Duru ve A. Alkan. Ankara: İmge Kitabevi
- Yağcı,B.S.**(2006)Adana Kuzey-Dogu Kentsel Gelişme Alanında Açık Ve Yeşil Alanların İrdelenmesi, Adana; Çukurova Üniversitesi. Fen Bilimleri Entitüsü, Yüksek Lisans Tezi. 258.
- Yayınoğlu, P.E. , A.F. Susar** (2008), Kent, Görsel Kimlik İletişim, İstanbul Umutepe Yayınevi. 190
- Yemen,A.** (2017) Büyükşehir Belediyelerinin Sorunları Üzerine Bir Değerlendirme, Belediyelerin Geleceği ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi, Marmara Belediyeler Birliği Yayınları. İstanbul.
- Yerli,Ö. S. Kaya** (2015). Bahçe Sanatının Tarihsel Gelişimi. Çukurova Üniversitesi II. Uluslararası Sanat Araştırmaları Sempozyumu. Adana.
- Yıldırım.B.**(2014),Kamusal Alan Üretimi ,Taksim Meydanı, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi,182,İstanbul.

Yıldız, A.(2007)Tarihsel Birikimine Sahip Kentsel Açık Alanların Dinanizmi- İstanbul Kent Örneği; Beyazıt Meydanı Sultanahmet Meydanı Taksim Meydanı, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul,90.

Yıldız, N.D. (2001). Kars Kentinin Kentsel Peyzaj Planlanması Yönünden Yapısal Analizi. Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Erzurum.177.

Yılmaz, H. 1994. Kentsel Peyzaj Planlanması Yönünden Salihli Kentinin Yapısal Analizi. İzmir: Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi.

Yücekaya,M.(2013),Kilis'te Açık Yeşil Alan ve Park Nitelikleri, Kayseri Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Yurtdaş, A. 1994. İzmir Kenti Örneğinde Estetik ve İşlevsel Amaçlı Bazı Donatı Elemanları ve Bunlara ilişkin Uygulamaların Yeterlilikleri Üzerine Araştırmalar. İzmir: Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 63.

İNTERNET KAYNAKLARI LİSTESİ

1. **Aynalıkavak Kasrı Hakkında Bilgiler.** (2018).
<http://www.millisaraylar.gov.tr/portalmain/Palaces.aspx?SarayId=3>
2. **Beyoğlu Belediyesi Arşivi,** (2017).
<http://www.beyoglu.bel.tr/beyoglu-belediyesi/detay/BEYOGLU-BELEDIYESI/9/1/0>
<http://www.beyoglu.bel.tr/beyoglu-belediyesi/detay/Belediye-Tarihcesi/10/2/0>
3. **Beyoğlu Belediyesi Wikipedia,** (2017).
<http://www.wiki-zero.com/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvQmV5b8SfbHU>
4. **Beyoğlu Belediyesi Nüfus Verileri,** (2017).
https://www.nufusu.com/ilce/beyoglu_istanbul-nufusu (Beyoğlu ilçesi Nüfus Verileri)

5. **İstanbul Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Envanteri,** (2017).
http://www.ibb.gov.tr/tr-TR/BilgiHizmetleri/Istatistikler/Documents/bldhizmetleri/2010/parkevbahceler_mud_2004-%202010.pdf
6. **Kent Kültürü Formu,** (2017)
(<http://www.worldcitiescultureforum.com/data/of-public-green-space-parks-and-gardens>)
7. **Mahalle Tanımlaması Wikipedia;** (2017).
<http://www.wiki-zero.com/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvTWFoYWxsZQ>
8. **Peyzaj Tanımlaması Wikipedia.** (2017).
<http://tr.wikipedia.org/wiki/Peyzaj>
9. **Semt Tanımlaması Wikipedia.** (2017).
<http://www.wiki-zero.com/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvU2VtdA>
10. **Sevin, V.** (2003). Kentlerin Ortaya Çıkış Süreçleri,
<http://blog.milliyet.com.tr/ilk-kentlerin-ortaya-cikisi-ve-gunumuzeyansimalari-/Blog/?BlogNo=103737>
11. **Taksim Gezi Parkı Hakkında Bilgiler Wikipedia.** (2018).
<http://www.wiki-zero.com/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvVGFRc2ltX0dlemlfUGFya8Sx>

ŞEKİLLERİN URL LİSTESİ

1. **Babilin Asma Bahçeleri** <https://emoji.com.tr/babilin-asma-bahceleri/>
2. **Versay Saray Bahçeleri** <http://www.ashkim.co/versay-sarayi/>
3. **Elhamra Saray Bahçeleri**
<https://www.travelingturks.com/avrupa/ispanya/endulus/granada/elhamra-sarayi>
4. **Viktoria Parkı** <https://www.adventureballoons.co.uk/picture/aerial-view-of-victoria-park-hackney>

5. **Birkenhead Parkı** <https://www.liverpoolecho.co.uk/news/liverpool-news/police-search-dogs-park-hunt-12893606>
6. **Central Park** <http://www.puzzledpo.com/educa-central-park-new-york-3000-parca-panorama-puzzle>
7. **Central Park** <https://www.arch2o.com/love-affair-contrasts-central-park-vs-city-new-york/>
8. **Montreal Kenti** <https://www.mtlblog.com/news/you-can-now-fly-from-montreal-to-vancouver-for-only-dollar196-round-trip>
9. **Hannover Kenti** <https://erasmusu.com/en/erasmus-hannover/erasmus-experiences/erasmus-experience-in-hanover-germany-79876>
10. **Amsterdam Kenti** <https://www.iamsterdam.com/en/see-and-do/things-to-do/canal-cruising/reasons-to-see-amsterdam-from-the-water>
11. **Stockholm Kenti** <http://www.theweek.co.uk/83310/style-with-a-smile-a-guide-to-stockholm-sweden>
12. **Roma Kenti** <https://gezipgordum.com/roma-nerede-nasil-gidilir/>
13. **Berlin Kenti** <http://www.ox.ac.uk/news/2017-12-12-wide-ranging-new-research-partnership-berlin-universities>
14. **Paris Kenti** <https://www.pariscityvision.com/en/paris-city-tour-cruise-eiffel-tower>
15. **Viyana Kenti** <http://www.hayatsenin.com/viyanada-alisveris-veyemek/>
16. **Moskova Kenti** <https://www.rusmoose.com/>
17. **Dubai Kenti** <https://www.mirror.co.uk/travel/asia-middle-east/abudhabis-bling-rollercoasters-landmarks-11717224>

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ADI VE SOYADI: Hilal Sevim Bilen

DOĞUM YERİ VE TARİHİ: Fatih / 1991

MEDENİ HALİ: Bekâr

E-MAIL : hilalsbilen@gmail.com , hilalsbilen@outlook.com

ADRES (EV) : Ambarlı Mah. Cumhuriyet Cad. Öner Apt. No: 33 Daire 10

Avcılar/İstanbul

ADRES (İŞ) :

TELEFON:

(EV/CEP) 0531 245 57 28

(İŞ)

EĞİTİM DURUMU:

1997-2005 Güngör Tekiner İlköğretim Okulu

2005-2009 Beylikdüzü 75. Yıl Cumhuriyet Lisesi

2009-2013 Erzurum Atatürk Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü

2014-2018 İstanbul Arel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Kentsel Tasarım Programı

YABANCI DİL:

İngilizce

Yazma: Orta Düzey

Okuma: Orta Düzey

İŞ TECRÜBESİ:

Küçükçekmece Belediyesi Park Ve Bahçeler Müdürlüğü Kontrol Mühendisi (Saha Şefi)

Rosan İnşaat – Barış Mühendislik İş Ortaklığı

İ.B.B Küçükçekmece Menekşe Deresi Yanı Park Yapım İŖi Projesi Ve İ.B.B
Pendik Dede PaŖa Cad. Yanı Çevre Düzenleme İnŖaatı İŖleri Kapsamında Saha
Ŗefi (Peyzaj Mimarı)

Beyoğlu Belediyesi Fen İŖleri Müdürlüğü Park Ve Bahçeler Ŗefliđi Kontrol
Mühendisi

Ŗehrizar Konakları Peyzaj İŖleri Müdürü (Peyzaj Mimarı)

BarıŖ Mühendislik Ltd.Ŗti. – Karayolları 1. Bölge alanları içinde bulunan
refüj,orta refüj, köprü ve diğer alanların peyzaj alanlarının yapım işinde Ŗantiye
Ŗefi (Peyzaj Mimarı)

